

گزارش اطمیناندهی دوم

شفافیت و پاسخگویی در پروژه های زیربنایی عام المنفعه

ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان

گزارش اطمیناندهی دوم

شفافیت و پاسخگویی در پروژه های زیربنایی عام المنفعه

قوس ۱۳۹۸

کابل، افغانستان

گروه تحقیق:

صبغت الله "کریمی"

غلام رضا "میرزایی"

خواجه احمد بلال "صدیقی"

رفیع الله "لودین"

ذبیح الله "زکفر"

عکس پوش: کانال وزیر آباد - بازدید تیم اطمینان دهی از پروژه

فهرست مطالب

ه	اختصارات و تعاریف
ح	درباره ابتکار شفافیت زیربنا
ط	سپاسگزاری
ي	معرفی اعضای تیم اطمینان‌دهی
ك	پیشگفتار
1	خلاصه
4	1. مقدمه
5	1.1 روش تحقیق
5	2.1 پیشینه تحقیق
6	3.1 اهداف و مقصد تحقیق
6	4.1 انتخاب پروژه‌ها
7	2. انتشار اطلاعات پروژه‌های زیربنایی
7	1.2 نشر انفعالی (فعال)
10	1.1.2 خلاصه انتشار فعال
11	نشر بنابر درخواست (منفعلی)
14	1.2.2 خلاصه نشر بنابر درخواست
15	3.2 چالش‌های نشر بنابر درخواست
15	4.2 اعتبار / دقت اطلاعات منتشرشده
16	5.2 توصیه‌ها
17	3. شفافیت در پروسه تدارکات
17	1.3 اعلان داوطلبی پروژه
19	2.3 سطح رقابت
20	3.3 توصیه‌ها:
21	4. نگرانی‌ها و توصیه‌های مختص به پروژه
21	1.4 وزارت ترانسپورت
21	1.1.4 پانزده کیلومتر کار اضافی در سرک‌های داخلی شهر مزارشریف
22	2.1.4 پروژه اعمار ۲۴.۱۵۰ کیلومتر سرک کابل - لوگر
23	3.1.4 ساخت پل کانکریتی ۱۲ متری در ولایت تخار
24	4.1.4 دیزاین و ساخت بخش دوم جاده هرات - چغچران
5.1.4	قیصریزی سرک پل حصار تا ولسوالی خاواک ولایت پنجشیر - بخش اول
25	
26	4.2 وزارت انرژی و آب
26	1.2.4 اعمار بند آبگردان و کانال نهرشاهی
27	2.2.4 دیوار تحکیماتی لوی کاریز

27	3.2.4 تحکیم سواحل دریای تحت حقان (1) -----
29	4.2.4 دیزاین تفصیلی و ساخت بند خان آباد (2) -----
30	5.2.4 ساخت کانال چهاربرجک نیمروز -----
34	4.3 شهرداری کابل-----
34	1.4.4 ساخت کانال وزیرآباد -----
36	2.4.4 سرک کارته آریانا تا دانشگاه کابل از طریق گردنه سخی -----
37	3.4.4 ساخت سرک اصلی سیلو (بخش 4) -----
38	4.4.4 احداث سرک حصه سوم خیرخانه-----
40	5.4.4 دیزاین تفصیلی شبکه مترو بس کابل -----
41	5. تأخیر زمانی و افزایش قیمت در پروژهها-----
41	1.5 افزایش قیمت پروژهها -----
44	6. یافته‌ها و توصیه‌ها-----
49	7. ضمائم-----
49	ضمیمه 1: روند انتخاب پروژه-----
51	ضمیمه 2: روش -----
52	ضمیمه 3: روش تحویل گزارش اطمینان‌دهی-----
53	ضمیمه 4: موارد استاندارد داده‌ها برای انتشار فعال -----
55	ضمیمه 5: موارد استاندارد داده‌ها برای نشر بنابر درخواست -----
56	لیست مصاحبه‌شوندگان-----
58	مأخذ -----
7	جدول 1 -----
8	جدول 2 -----
11	جدول 3 -----
49	جدول 4 -----
5	شکل 1: پروسه اطمینان‌دهی (گرفته شده از وبسایت ابتکار جهانی شفافیت زیربنا)-----
10	شکل 2: انتشار فعال در سطح نهاد و همچنین کل پروژه‌های منتشرشده در هر نهاد تدارکاتی را نشان می‌دهد.-----
11	شکل 3: مقایسه انتشار اطلاعات در 4 سیستم-----
11	شکل 4: موقعیت پروژهها در نقشه افغانستان -----
14	شکل 5: میزان منابع مالی و مشارکت تمویل کنندگان در پروژه‌های انتخاب‌شده-----
15	شکل 6: فیصدی نشر اطلاعات بنا به درخواست در 4 اداره-----
16	شکل 7: اعتبار و دقت اطلاعات منتشرشده توسط نهادهای تدارکاتی -----
18	شکل 8: دوره داوطلبی -----
18	شکل 9: دوره داوطلبی -----
19	شکل 10: سطح رقابت -----

اختصارات و تعاریف

بانک توسعه آسیایی	ADB
واحد پول افغانی	AFN
سیستم تدارکات الکترونیکی و باز دولت افغانستان	AGEOPS
اداره خط آهن افغانستان	ARA
اداره خدمات بازسازی و انکشافی افغانستان	ARDS
تیم اطمینان دهی	AT
قانون دسترسی به اطلاعات	ATL
شرکت آبرسانی و کانالیزاسیون شهری افغانستان	AUWSSC
بل انجام کار	BoQ
اداره هوانوردی ملکی	CAA
شورای انکشاف محلی	CDC
دفتر مدیریت قراردادها	CMO
ابتکار شفافیت زیربنا	CoST
اداره مستقل انکشاف زون پایتخت	CRIDA
نهاد جامعه مدنی	CSO
د افغانستان برشنا شرکت	DABS
دولت جمهوری اسلامی افغانستان	GIROA
داوطلبی باز بین المللی	ICB
بانک انکشاف اسلامی	IDB
استاندارد داده های زیربنایی	IDs
دعوت برای داوطلبی	IFB
سرمایه گذاری مشترک	JV
شهرداری کابل	KM
اداره بهبود و کارآیی حمل و نقل شهری کابل	KUTEI
داوطلبی مقید بین المللی	LICB
وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	MAIL
کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری	MEC
وزارت انرژی و آب	MEW
وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	MCIT

وزارت معارف	MOE
وزارت اقتصاد	MoEc
وزارت عدلیه	MoJ
وزارت صحت عامه	MoPH
وزارت ترانسپورت	MoT
تفاهم‌نامه	MoU
وزارت شهرسازی و اراضی	MoUDL
وزارت احیا و انکشاف دهات	MRRD
گروه نهادهای ذی‌دخل	MSG
گروه کاری نهادهای ذی‌دخل	MSWG
داوطلبی باز ملی	NCB
اداره تدارکات ملی	NPA
کمیسیون تدارکات ملی	NPC
معاون تخریکی ملی	NTA
حکومت وحدت ملی	NUG
مشارکت قراردادی باز	OCP
نهاد تدارکاتی	PE
تجهیزات محافظت شخصی	PPE
اداره پالیسی تدارکات	PPU
ریاست فواید عامه	PWD
روش منبع واحد	SSM
سازمان شفافیت بین‌المللی	TI
لایحه وظایف	ToR
سازمان ملل متحد	UN
دالر آمریکایی	USD
بانک جهانی	WB

تعاریف

معیارهای انتشار اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان	معیارهایی هستند که برای تحقق انتشار اطلاعات توسط ابتکار شفافیت زیربنا درخواست می‌شوند. معیارهای انتشار اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان مستلزم نشر 63 مورد است که شامل چرخه یک پروژه زیربنایی از جمله شناسایی، آمادگی، تدارک، تطبیق و تکمیل پروژه می‌شود.
انتشار اطلاعات	انتشار اطلاعات، پروسه‌ایست که با هدف اطمینان از اینکه اطلاعات درباره هدف، محدوده، هزینه ها و اجرای پروژه‌های زیربنایی برای عموم قابل‌دسترس است و به‌صورت دقیق، به‌موقع و مداوم منتشر می‌شود. نهادهای تدارکاتی باید از قابل‌دسترس بودن اطلاعات برای عموم اطمینان دهند.
سیستم انتشار	وب‌سایت، سیستم آنلاین و یا هر پلت‌فرم باز و قابل‌دسترس دیگری است که نهادهای تدارکاتی از آن برای نشر اطلاعات استفاده می‌کنند.
انتشار فعال (انفعالی)	انتشار فعال به اطلاعاتی مربوط می‌شود که نهادهای تدارکاتی باید بر اساس معیارهای ابتکار شفافیت زیربنا در مراحل مشخص از جریان تطبیق پروژه نشر کنند. این اطلاعات، با روشی روشن و قابل‌استفاده، از طریق یک رسانه عمومی مانند سیستم آنلاین منتشر می‌شود که برای طیف گسترده‌ای از شرکا قابل‌دسترس است.
نهادهای تدارکاتی	نهاد تدارکاتی، نهادی است که مسئول آماده‌سازی و تدارک یک پروژه زیربنایی با بودجه عامه، و امضا و تطبیق یک قرارداد عامه است. به‌عنوان مثال از وزارت ترانسپورت، شهرداری کابل و ... می‌توان نام برد.
انتشار اطلاعات بنا به درخواست	انتشار اطلاعات بنا به درخواست مربوط به اطلاعات اضافی است که نهادهای تدارکاتی موظف‌اند در صورت درخواست، در اختیار هر شخص یا نهاد واجد شرایط بگذارند. انتشار بنا به درخواست شامل ارائه اطلاعات اضافی به شکل قابل‌استفاده، در یک مکان قابل‌دسترس و تحت شرایط مشخص به شخص درخواست‌کننده است.

درباره ابتکار شفافیت زیربنا

ابتکار شفافیت زیربنا (کاست) یک ابتکار جهانی است که با هدف بهبود شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های عامه فعالیت می‌کند. این ابتکار با دولت، سکتور خصوصی و جامعه مدنی در راستای ترویج انتشار اطلاعات پروژه‌های زیربنایی، تصدیق و تفسیر این اطلاعات همکاری می‌کند. این امر ضمن کمک به اطلاع‌رسانی و توانمندسازی شهروندان، آنها را قادر می‌کند تا تصمیم‌گیرندگان را پاسخگو بسازند. کاست بصورت جهانی با داشتن اعضای از 4 قاره فعالیت میکند. این ابتکار بر علاوه همکاری با اعضای کاست در سطح ملی با نهاد های کلیدی مبارزه با فساد به منظور تبادل نظر و تجارب در بخش شفافیت و پاسخگویی در پروژه های عامه نیز فعالیت می کند. شرکای بین المللی کاست شامل ماده 19، مشارکت قراردادهای باز، شفافیت بین المللی و هیواس می باشد.

به دنبال پیشنهاد کمیته مستقل نظارت و ارزیابی، جمهوری اسلامی افغانستان در اکتبر 2013 از طریق وزارت اقتصاد به ابتکار شفافیت زیربنا پیوست و فعالیت این ابتکار در سال 2016 رسماً در این کشور آغاز شد. از آن زمان به بعد، این ابتکار با نهاد های دولتی، سکتور خصوصی و جامعه مدنی برای بهبود شفافیت و پاسخگویی در پروژه های زیربنایی عامه کار می کند.

سپاسگزاری

تیم اطمینان‌دهی از تمام کسانی که با ارائه معلومات کلیدی، منابع و اسناد و شرکت در مصاحبه‌ها به این گزارش کمک کرده‌اند قدردانی می‌کند. همچنین این تیم از جلالتمآب دکتر مصطفی مستور، وزیر اقتصاد جمهوری اسلامی افغانستان و رئیس گروه نهادهای ذی‌دخل ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان و دکتر احمدجواد عثمانی، معین مالی و اداری وزارت اقتصاد، برای حمایت‌های چشمگیر و اظهارات سازنده شان در جریان تهیه گزارش سپاسگزاری می‌کند.

تیم اطمینان‌دهی از اعضای گروه نهادهای ذی‌دخل، نماینده‌های نهادهای منتخب، همکاران دولتی، نهادهای جامعه مدنی و سکتور خصوصی به‌ویژه جناب آقای سید اجمل شهنه، رئیس نظارت از تطبیق قراردادها در اداره تدارکات ملی، آقای نقیب‌الله عصمتی، مدیر برنامه در دیدبان شفافیت افغانستان، احمدالله موج، رئیس برنامه‌ها در دیدبان شفافیت افغانستان، تیم دارالانشای بین‌المللی ابتکار شفافیت زیربنا به‌ویژه خانم ماریا پرادو به علت همکاری و توصیه‌های سازنده آنان در طول کار، صمیمانه قدردانی می‌کند.

معرفی اعضای تیم اطمینان‌دهی

صبغت‌الله کریمی (سرگروه) دارای ماستری مدیریت پروژه ساختمان‌سازی (2012) و لیسانس مدیریت ساختمان‌سازی (2011) با نمرات عالی از دانشگاه برایتون انگلستان و لیسانس انجیری ساختمان (2006) با نمرات عالی از دانشگاه پولیتخنیک کابل است. وی در ۱۲ سال گذشته استاد دانشگاه پولیتخنیک کابل و رئیس دارالانشای ملی ابتکار شفافیت زیربنا برای ۴ سال گذشته بوده است. وی بیش از 12 سال تجربه در بخش آکادمیک و ساختمان‌سازی دارد و در نهادهای ملی و بین‌المللی کار کرده است. موضوعات مورد تحقیق آقای کریمی صنعت ساختمان‌سازی و تدارکات پروژه‌های ساختمانی در افغانستان است. او چندین مقاله در مجله‌ها و کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی در انگلستان، استرالیا و افغانستان و همچنین چندین نمونه کتاب، گزارش و رهنمود منتشر کرده است. آقای کریمی عضو تیم تحقیق مطالعه امکان‌سنجی ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان است که بنیان‌گذار این ابتکار و همچنان بنیان‌گذار فرهنگ انتشار اطلاعات پروژه زیربنایی است. همچنین وی مسئولیت نظارت از تیم تحقیق گزارش اطمینان‌دهی شماره (1) را داشته است و اکنون نیز رهبری تیم تحقیق گزارش دوم اطمینان‌دهی را به عهده دارد.

غلام‌رضا میرزایی (محقق) دارای لیسانس ژورنالیسم و ارتباطات عامه (2012) و دیپلم بین‌المللی رهبری و مدیریت پروژه از انستیتوت آموزش و تحقیقات ملل متحد (2014) از جاپان و اکنون نیز در شرف دریافت مدرک ماستری در روابط بین‌الملل است. او بیش از 8 سال تجربه کار حرفه‌ای در زمینه ارتباطات و دادخواهی همراه نهادهای ملی و بین‌المللی مانند برنامه انکشافی سازمان ملل متحد و سازمان خوراک و زراعت ملل متحد دارد. آقای میرزایی در سال 2016 به ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان پیوست. او در گزارش اطمینان‌دهی شماره (1) مشارکت داشت و حالا نیز به‌عنوان محقق این گزارش فعالیت می‌کند.

رفیع‌الله لودین (متخصص تدارکات) ماستری خود را در مدیریت تجارت از دانشگاه کاردان (2018) و لیسانس خود را در مدیریت تجارت از دانشگاه آمریکایی افغانستان (۲۰۱۵) دریافت کرده است. آقای لودین با هفت سال تجربه کاری در بخش تدارکات با چندین نهاد خصوصی کار کرده است. وی اکنون به‌عنوان متخصص تدارکات با ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان کار می‌کند.

خواجه احمدللال صدیقی (محقق زیربنا) دارای لیسانس انجیری ساختمان از دانشگاه پولیتخنیک کابل است (2014). تجربه مسلکی وی در مدیریت کیفیت و بازرسی پروژه‌های زیربنایی در سراسر افغانستان است. آقای صدیقی وظیفه کنترل تضمین کیفیت را برای شرکت‌های خصوصی افغانستان و پروژه‌های تمویل‌شده توسط واحد انجیری اردوی ایالات متحده آمریکا به عهده داشته است. وی همچنین هفت گزارش بازرسی جامع را برای بازرسی ویژه ایالات متحده آمریکا برای بازسازی افغانستان انجام داده است. این بازرسی‌ها شامل پروژه‌های تطبیق‌شده توسط واحد انجیری اردوی ایالات متحده آمریکا، فرماندهی مشترک انتقال امنیتی در افغانستان، اداره انکشاف بین‌المللی ایالات متحده، برنامه پاسخ اضطراری قوماندان و اداره بین‌المللی مبارزه با مواد مخدر و حاکمیت قانون ایالات متحده آمریکا می‌شود.

این بازرسی‌ها برای پاسخ به پرسش‌های صورت گرفته است:

الف) آیا پروژه‌های زیربنایی موردنظر مطابق با الزامات قرارداد و استانداردهای پذیرفته شده ساخته شده‌اند؟

ب) آیا پروژه‌های موردنظر طوری که تعیین شده بود استفاده و نگهداری شده است یا خیر؟

از یافته‌های بازرسی‌های آقای صدیقی، بازرسی ویژه ایالات متحده آمریکا برای بازسازی افغانستان در نتیجه‌گیری‌ها و گزارش‌های خود به کنگره ایالات متحده درباره تمویل زیربناها استفاده کرده است.

ذبیح‌الله ژکفر (انجیر ساختمان) دارای لیسانس انجیری ساختمان با نمرات عالی از دانشگاه پولیتخنیک کابل است (2018). آقای ژکفر چندین سرتیفکات آموزش و ظرفیت‌سازی در زمینه طراحی و بررسی طراحی ساختمان‌ها، طراحی مؤثریت انرژی و عایق حرارتی ساختمان‌ها از دانشگاه پولیتخنیک کابل و انجمن همکاری‌های بین‌المللی آلمان دریافت کرده است. او اکنون به‌عنوان انجیر ساختمانی / محقق برای ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان کار می‌کند.

پیشگفتار

انکشاف زیربناها عنصر اساس برای توسعه اقتصادی بوده که کشورها را در دستیابی به اهداف توسعه پایدار کمک می‌کند. طی سال‌های گذشته، افغانستان کمک‌های مالی قابل‌توجهی را از جامعه جهانی دریافت و مبالغ هنگفتی برای ساخت و بهبود زیربناها از طریق بودجه ملی مصرف کرده است.

این سرمایه‌گذاری‌های تا حد زیادی مؤثر و باعث رشد زیربناها شده است. راه‌اندازی و تکمیل چندین پروژه زیربنایی بزرگ - مانند بند سلما، پایپ‌لاین گاز تاپی، راه لاجورد، پروژه کاسا ۱۰۰۰، پروژه ۵۰۰ کیلوولت تتاپ، بند شورابک، بند پاشدان، بند خان‌آباد، بند کمال خان، خط‌آهن حیرتان، شاهراه حلقوی، سرک‌ها و شاهراه‌های ولایتی و روستایی - نمونه‌های انکشاف زیربناها در کشور است که افزون بر تأثیر مثبت در زندگی مردم، باعث بهبود اتصال منطقه‌ای شده است.

با وجود پیشرفت چشمگیر، بخش زیربناها نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتر دارد؛ باین‌حال برای افزایش موثریت سرمایه‌گذاری در بخش زیربناها، دولت و تمویل‌کنندگان بین‌المللی باید شفافیت و پاسخگویی را در مصرف منابع تضمین کنند. اطمینان از شفافیت و پاسخگویی در سرمایه‌گذاری‌ها در بخش زیربنا می‌تواند سطح اعتماد تمام طرف‌های ذی‌دخل در بازسازی بخش زیربنای افغانستان، به‌ویژه سرمایه‌گذاران و تمویل‌کنندگان بین‌المللی را افزایش دهد.

به همین منظور، افغانستان در سال ۲۰۱۳ از طریق وزارت اقتصاد به ابتکار بین‌المللی شفافیت زیربنا پیوست و در سال ۲۰۱۶ رسماً آغاز به فعالیت کرد. از آن زمان به بعد، ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان برای افزایش شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های زیربنایی همکاری نزدیکی با وزارتخانه‌های کلیدی بخش زیربنا داشته است.

گزارش اطمینان‌دهی ابتکار شفافیت زیربنا یکی از ابزارهای مهم برای تضمین شفافیت است. در سال ۲۰۱۸ این ابتکار نخستین گزارش اطمینان‌دهی خود را درباره هشت پروژه زیربنایی منتشر کرد. این گزارش چالش‌هایی را که در مرحله تشخیص و آمادگی پروژه‌ها وجود داشت شناسایی و در نتیجه آن برخی نهادها اقدامات مثبتی را برای رفع چالش‌ها روی دست گرفته‌اند.

گزارش دوم اطمینان‌دهی که در سال ۲۰۱۹ تهیه شده است بالای ۲۰ پروژه زیربنایی از ۴ نهاد (وزارت ترانسپورت، وزارت شهرسازی و اراضی، شهرداری کابل و وزارت انرژی و آب) متمرکز شده و نشر فعال (انفعالی) و بنابر درخواست اطلاعات (منفعالی)^۱ توسط نهادهای تدارکاتی، شفافیت در پروسه تدارکات و تطبیق و تحویل‌دهی پروژه‌ها را مورد ارزیابی قرار داده است. یافته‌های گزارش سال ۲۰۱۹ حاکی از آن است که اوسط انتشار فعال توسط نهادهای تدارکاتی ۳۶ درصد است. همچنین این گزارش نشان می‌دهد که اوسط نشر اطلاعات بنابر درخواست ۵۷٪ است. از این گزارش چنین استنباط می‌شود که برای بهبود مکانیزم انتشار اطلاعات، سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان نیاز به به‌روزرسانی و ارتقا دارد.

بر اساس تحقیقات ما، پروژه‌های زیربنایی به طور متوسط با ۶۴٪ تأخیر زمانی و ۳۸٪ افزایش قیمت روبرو هستند. علل اصلی افزایش زمان و هزینه، استملاک اراضی، سروی نادرست، دیزاین ضعیف و اشتباهات در بل احجام کاری، برنامه‌ریزی ضعیف توسط نهادهای تدارکاتی، وضعیت بد آب‌وهوا، مشکلات در تأمین بودجه پروژه‌ها توسط قراردادی‌ها و تأخیر در پرداخت هزینه‌ها است.

پروسه داوطلبی نیز بخش دیگری است که نیاز به توجه بیشتر دارد. پروسه داوطلبی پروژه‌های انتخاب‌شده بطور اوسط ۳۳۶ روز طول کشیده است، درحالی‌که مطابق به تجارب خوب جهانی، این پروسه نباید بیش از ۱۲۰ روز (۴ ماه) را دربر گیرد. تأخیر در روند داوطلبی منجر به انقضای تضمین‌های داوطلبی و استفاده نادرست از پول سکتور خصوصی می‌شود که تا زمان ختم داوطلبی در بانک‌ها مسدود می‌ماند. برای رسیدگی به این چالش، گزارش توصیه می‌کند که دولت روند داوطلبی را از طریق ایجاد روش داوطلبی الکترونیکی در چوکات سیستم تدارکات الکترونیک و باز حکومت افغانستان، بهبود بخشد.

^۱ - برای تعاریف اصطلاحات لطفاً به بخش اختصارات و تعاریف رجوع کنید.

یافته‌های این گزارش از اهمیت بالایی برخوردار است؛ بنابراین جا دارد از تیم اطمینان‌دهی و دارالانشای ملی کاست به علت زحمات شان قدردانی کنم. همچنین می‌خواهم از اعضای گروه نهادهای ذی‌دخل از ادارات دولتی، به‌ویژه وزارت ترانسپورت، وزارت انرژی و آب، وزارت احیا و انکشاف دهات و از سکتور خصوصی، به‌ویژه از اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، اتاق تجارت و صنایع افغانستان، شرکت ساختمانی گلوبل ترست و شرکت ساختمانی آر‌جی‌ام و از جامعه مدنی به‌ویژه دیده‌بان شفافیت افغانستان، اداره هماهنگی مؤسسات غیردولتی افغانستان، اتحادیه جنوب غربی افغانستان و بلوچستان، اتحادیه انجیران افغانستان و همچنین از ناظران اداره تدارکات ملی و کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات برای پشتیبانی و نظریاتشان که منجر به نهایی شدن این گزارش شده است، قدردانی کنم.

دکتر مصطفی مستور

وزیر اقتصاد و رئیس گروه نهادهای ذی‌دخل ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان

نوامبر 2019

خلاصه

دولت افغانستان در اکتوبر 2013 به دنبال پیشنهاد کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری درباره نیاز به شفافیت بیشتر در بخش زیربناها به ابتکار شفافیت زیربنا پیوست. ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان همراه با روند انتشار اطلاعات و اطمینان‌دهی توسط وزارت اقتصاد میزبانی می‌شود. در سال 2016، یک گروه کاری مشترک نهادهای ذی‌دخل برای تدوین یک پلان تطبیقی و تأسیس سکرتریت ملی و گروه نهادهای ذی‌دخل تشکیل شد.

این گزارش اطمینان‌دهی، نتیجه دومین پروسه اطمینان‌دهی، یکی از چهار بخش اصلی ابتکار شفافیت زیربنا است که توسط ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان انجام شده است و هدف آن ارزیابی پیشرفت نهادهای تطبیق‌کننده و سایر نهادهای دولتی در انتشار اطلاعات و به‌طورکلی اطمینان از شفافیت در بخش زیربناها است. آخرین و مهم‌ترین بخش این گزارش اطمینان‌دهی شامل توصیه‌هایی درباره یافته‌ها و پیشنهادات اساسی برای افزایش شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های زیربنایی عامه است.

این گزارش با استفاده از روش مبتنی بر تحقیق شامل جمع‌آوری اطلاعات، مشاهدات میدانی، مطالعه کتابخانه‌ای و تجزیه و تحلیل معلومات تهیه شده است. برای تأیید اطلاعات منتشرشده و به دست آوردن فهم دقیق‌تر درباره موضوعات خاص پروژه، مصاحبه‌هایی نیز انجام شده است.

در جریان روند اطمینان‌دهی، مشخص شد که تجربه انتشار اطلاعات در نهادهای تدارکاتی بر اساس الزامات قانونی داخلی است. بااین‌حال، میزان انتشار اطلاعات در مقایسه با معیارهای انتشار اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان بسیار کم است. معیارهای ابتکار شفافیت زیربنا همراه با الزامات قانونی داخلی، انتشار 63 مورد اطلاعات استاندارد را به‌صورت فعالانه و 27 مورد را در صورت بنا به درخواست، در سطح پروژه و قرارداد طی 5 مرحله اجرای پروژه لازم و ملزوم می‌دارد درحالی‌که نهادهای تدارکاتی معمولاً اطلاعات درباره پروژه را در دو مرحله اصلی تدارکات و قرارداد به طور فعالانه منتشر می‌کنند. به‌طور متوسط، نهادهای تدارکاتی 36٪ از اطلاعات موردنیاز را بر اساس استاندارد ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان منتشر کرده‌اند. افزون بر این، یافته‌های گزارش نشان می‌دهد که 94٪ از اطلاعات منتشرشده در سه سیستم (سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان، سیستم معلوماتی مدیریت پروژه در وزارت ترانسپورت و سیستم مدیریت معلومات وزارت انرژی و آب) دقیق هستند.

یافته‌های گزارش، نشان می‌دهد که سیستم تدارکات الکترونیکی و باز دولت افغانستان که یک پلت‌فرم نشر ملی است، به طور منظم توسط نهادهای تدارکاتی به‌روز نشده و یا اطلاعات واردشده توسط نهادهای تدارکاتی ناقص است. پلت‌فرم‌های نشر موازی ساخته‌شده توسط نهادهای تدارکاتی نیز وجود دارد و اطلاعات پروژه در آنها پراکنده و کپی‌شده و تکراری است. سیستم‌های ایجادشده توسط نهادهای تدارکاتی با سیستم ملی هماهنگ نیستند. فرمت انتشار اطلاعات و مواردی که باید منتشر شوند از یک نهاد به نهاد دیگر متفاوت است. افزون بر این، تعریف مشخصی بین اطلاعات در سطح پروژه و اطلاعات در سطح قرارداد وجود ندارد و اطلاعات درباره این دو، در سطح ملی با همدگر هماهنگ نیست.

نهادهای تدارکاتی 57٪ از اطلاعات درخواست‌شده را منتشر می‌کنند و میزان انتشار بنا به درخواست از یک نهاد به نهاد دیگر بین 93٪ تا 6٪ متفاوت است. همچنین مشخص شده است که بیشتر نهادهای تدارکاتی از معلومات کافی درباره قانون دسترسی به اطلاعات و برنامه ابتکار شفافیت زیربنا برخوردار نیستند. اخیراً، سکرتریت خاص مبارزه علیه فساد اداری از آن عده نهاد های تدارکاتی که با ابتکار شفافیت زیربنا تفاهم نامه امضا کرده‌اند، درخواست کرده است تا اطلاعات پروژه را بر اساس استاندارد ابتکار شفافیت زیربنا منتشر کنند؛ بااین‌حال این هدف به‌درستی درک و اجرا نشد. پس از بررسی اطلاعات منتشرشده برخی از نگرانی‌های احتمالی از نظر شفافیت و اطمینان مشخص و تعدادی از موضوعاتی که بر شفافیت و عمومی بودن روند تدارکات و داوطلبی در برخی از پروژه‌های انتخاب‌شده تأثیر می‌گذارد شناسایی شده است. این موارد ناموجه نگرانی‌هایی را درباره منصفانه بودن داوطلبی، رقابت آزاد، تصمیم‌گیری درباره اعطای قراردادها و نظارت و مدیریت قراردادها ایجاد می‌کند.

یافته‌های گزارش حاکی از آن است که روند داوطلبی به طور متوسط 336 روز طول می‌کشد؛ درحالی‌که معمولاً در داوطلبی باز ملی نباید از 120 روز (4 ماه) و در روش داوطلبی بین‌المللی نباید از 150 روز (5 ماه)، تجاوز کند. تأخیر در روند داوطلبی باعث انقضای ضمانت

داوطلبی و به هدر رفتن سرمایه سکتور خصوصی می‌شود که به‌نوبه خود ممکن است تأثیر منفی در زندگی اجتماعی و اقتصاد عمومی داشته باشد. این امر سکتور خصوصی را به اشتراک در داوطلبی‌های پروژه‌های زیربنایی دلسرد و مستقیماً بر سطح رقابت تأثیر گذاشته است.

یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که تعداد داوطلبین واجد شرایط برای پروژه‌های نیازمند به سرمایه‌گذاری بزرگ محدود است. از 20 پروژه انتخاب‌شده برای این گزارش، در 5 پروژه آن، تنها یک داوطلب در روند داوطلبی شرکت کرده است که این امر منجر به اعلان دوباره داوطلبی شده است. همچنین برخی پروژه‌های داوطلبی، برای پیدا کردن داوطلب واجد شرایط چهار بار اعلام شده است. به طور متوسط، سطح رقابت در پروژه‌های ارزیابی شده 3.87 داوطلب در هر پروژه است. دلیل اصلی سطح رقابت پایین در داوطلبی‌ها، به‌ویژه در پروژه‌های بزرگ، پروسه تصمیم‌گیری آهسته، عدم اعتماد به پروسه ارزیابی و عدم انعطاف‌پذیری معیارهای داوطلبی است. سطح رقابت در پروژه‌های کوچک نتایج بهتری را نشان می‌دهد.

یافته‌های مربوط به مرحله تطبیق پروژه نشان می‌دهد که پروژه‌های زیربنایی به طور متوسط با 64٪ تأخیر زمانی و 3.8٪ افزایش قیمت مواجه هستند. دلایل اصلی تأخیر زمانی و افزایش قیمت، سروی و دیزاین ضعیف، ضعف در استملاک اراضی و مشکلات در پرداخت مصارف قراردادی‌ها است که با یافته‌های گزارش اول اطمینان‌دهی یکسان است.

مدیریت کیفیت در پروژه‌های انتخاب‌شده نیز نگران‌کننده است. در پروژه‌های قراردادی‌شده اخیر، کاستی‌های قابل‌توجهی مشاهده می‌شود. ساخت‌وساز در پروژه‌های در حال تطبیق از سروی نادرست، طراحی کم‌کیفیت، عدم تخصص در نظارت و انتخاب قراردادی‌های فاقد ظرفیت، متأثر است.

مصونیت در تطبیق پروژه‌های ساختمانی نکته مهم دیگری است که توسط تیم اطمینان‌دهی بررسی شده است. یافته‌های ما نشان می‌دهد که مصونیت در پروژه به طور چشمگیری توسط قراردادی‌ها نادیده گرفته می‌شود. مصونیت در پروژه به‌صراحت در قراردادهای ذکر نمی‌شود و از این‌رو توسط نهادهای تدارکاتی و هم توسط قراردادی‌ها نادیده گرفته می‌شود. در بیشتر پروژه‌ها کارگران مجهز به تجهیزات محافظت شخصی کامل نبودند و مدیریت سایت پروژه بسیار ضعیف بوده است.

با در نظر داشت یافته‌های این گزارش، توصیه‌های مشخص برای سه گروه مختلف ذی‌دخل (دولت، سکتور خصوصی و جامعه مدنی) مطرح شده است. دولت جمهوری اسلامی افغانستان باید به یافته‌ها و نگرانی‌های مندرج در این گزارش و مواردی که در نسخه‌های بعدی گزارش مطرح می‌شود، توجه کند.

در قسمت انتشار اطلاعات، نیاز است تا سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان، برای انطباق اطلاعات در سطح پروژه و اطلاعات سطح قرارداد و رابطه بین این دو، به‌روزرسانی و مدرن‌سازی شود. استفاده از استاندارد قرارداد باز برای معیارهای انتشار اطلاعات می‌تواند ابزار جامعی برای دستیابی به این هدف باشد. دولت باید با ایجاد روش داوطلبی الکترونیکی در قالب سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان روند داوطلبی را بهبود بخشد. این امر به طور بالقوه می‌تواند موجب صرفه‌جویی در وقت و افزایش رقابت در داوطلبی شود. با تأیید یافته‌های گزارش اطمینان‌دهی سال 2018، پروسه‌های آماده‌سازی پروژه دارای نقایص زیادی است. بهبود ظرفیت نهادهای تدارکاتی در آماده‌سازی و تدارک درست پروژه‌ها از ایجاد بسیاری از چالش‌های موجود در مراحل تطبیق و بهره‌برداری پروژه‌ها جلوگیری می‌کند. همچنین سکتور خصوصی می‌تواند نقش اساسی در ایجاد شفافیت و اطمینان دهی بازی کند. سکتور خصوصی باید در ارائه خدمات باکیفیت مطابق با جدول زمانی و بودجه قرارداد تلاش کند. این امر با ایجاد ظرفیت در ادارات شرکت‌های خصوصی و جذب نیروی کار شایسته از طریق رقابت آزاد و عادلانه امکان‌پذیر خواهد بود. افزون بر اینکه سکتور خصوصی باید با هماهنگی دولت افغانستان ابتکار عمل را در دست گرفته و با ارزیابی شرکت‌های محلی، آنها را برای حضور فعال در داوطلبی‌ها به‌منظور تقویت رقابت عادلانه ترغیب کند.

یکی از ابتکارات خوب جامعه مدنی برای تقویت حسابداری اجتماعی، راه‌اندازی برنامه‌های شهروند محور با استفاده از رسانه‌های اجتماعی برای دخیل سازی شهروندان به منظور شریک‌سازی نگرانی‌هایشان درباره پروژه‌های زیربنایی است.

1. مقدمه

سکتور زیربنا ستون فقرات اقتصاد یک کشور است. از سیستم‌های حمل‌ونقل گرفته تا تأسیسات تولید برق و شبکه‌های آب و فاضلاب، ارائه‌کننده خدماتی در راستای بهبود خدمات اجتماعی و پیشرفت اقتصادی کشور است. زیربنا نقش اساسی در هر سه بعد اهداف توسعه پایدار یعنی اقتصاد، محیط‌زیست و جامعه² بازی می‌کند. اکثر اهداف توسعه پایدار تأکید بر پیشرفت زیربناها³ دارد.

پیش‌بینی شده است که ارزش نهایی زیربناها در سطح جهان تا سال 2030 به 17.5 تریلیون دلار در سال برسد؛ اما بودجه‌های ملی، به‌ویژه در کشورهای کم‌درآمد و متوسط، برای رسیدن به این هدف کافی نیست⁴. بر اساس تحقیقات اخیر مرکز جهانی زیربناها تخمین زده می‌شود که برای رسیدن به اهداف توسعه پایدار تا سال 2030 یک سرمایه‌گذاری 97.9 تریلیون دلاری نیاز است؛ اما احتمالاً سرمایه‌گذاری‌ها 18 تریلیون دلار⁵ کمتر از این مقدار خواهد بود. تجربه ابتکار شفافیت زیربنا نشان می‌دهد که ممکن است بیشتر از 10 الی 30٪ دیگر از این سرمایه‌گذاری در نتیجه مدیریت نادرست و غیر موثر از بین برود.

در افغانستان، دولت با حمایت جامعه بین‌المللی و کمک‌دهندگان، از سال 2001 به این‌سو، اقدامات لازم را برای توسعه زیرساخت‌های عمومی روی دست گرفته است. مطالعات ما نشان می‌دهد که بین سال‌های 2004 تا 2018 حدود 33 میلیارد دلار آمریکایی⁶ از طریق بودجه انکشافی ملی برای بازسازی و احیا به مصرف رسیده است. افزون بر این، جامعه بین‌المللی سرمایه‌گذاری چشمگیری را برای بازسازی افغانستان انجام داده است. بر اساس گزارش بازرس ویژه آمریکا برای بازسازی افغانستان، تنها دولت ایالات متحده آمریکا ۱۳۳ میلیارد دلار⁷ را از سال ۲۰۰۲ تاکنون برای بازسازی افغانستان مصرف کرده است. با این‌حال، مؤثریت و مفیدیت چنین هزینه‌های کلان با عدم شفافیت، پاسخگویی و امانت‌داری به چالش کشیده شده است. بدون پیشرفت قابل‌ملاحظه در تطبیق پروژه، مراحل تدارکات و مدیریت مالی عامه، مقدار قابل‌توجهی از پول و بودجه عامه همچنان به هدر خواهد رفت.

اهمیت ابتکار شفافیت زیربنا در این است که از طریق ایجاد سیستم‌های جلوگیری از اتلاف، فساد و سوءمدیریت که می‌تواند شفافیت و عدالت در اعطای قراردادها را افزایش دهد، به دولت کمک می‌کند تا از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده در بخش زیربناها نتیجه بهتری به دست آورد.

این گزارش بالای 20 پروژه زیربنایی از 4 نهاد (وزارت ترانسپورت، وزارت شهرسازی و اراضی، شهرداری کابل و وزارت انرژی و آب) متمرکز شده است و موضوعات اصلی مرتبط به انتشار اطلاعات درباره تطبیق پروژه و طرزالعمل‌ها و روش‌های تدارکات را شناسایی کرده است. یافته‌های این گزارش می‌تواند ارائه‌کننده شواهدی برای جامعه مدنی باشد تا به راحتی مسائل موردنظر را درک و اقدامات لازم برای پاسخ‌گیری از تصمیم‌گیرندگان را روی دست گیرد.

² - واحد اطلاعات اقتصادی (مربوط به اداره سازمان ملل متحد در امور خدمات پروژه‌ای) 2019، نقش حیاتی زیربنا برای اهداف توسعه پایدار، قابل‌دسترس در: <https://www.unops.org/news-and-stories/publications/the-critical-role-of-infrastructure-for-the-sdgs>

³ - همان، ص 3.

⁴ - ابتکار شفافیت زیربنایی، قابل‌دسترس در: <http://infrastructuretransparency.org/why-cost/>

⁵ - چشم‌انداز زیربنای جهانی، برگه اطلاعات، جولای 2017، نیازهای سرمایه‌گذاری در بخش زیربناها، قابل‌دسترس در: <http://bit.ly/31kYegF>

⁶ - وزارت مالیه، بودجه ملی سال‌های ۲۰۰۴ - ۲۰۱۸، بودجه‌های انکشافی.

⁷ - گزارش SIGAR، 2019، ص 43: <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2019-04-30qr.pdf>

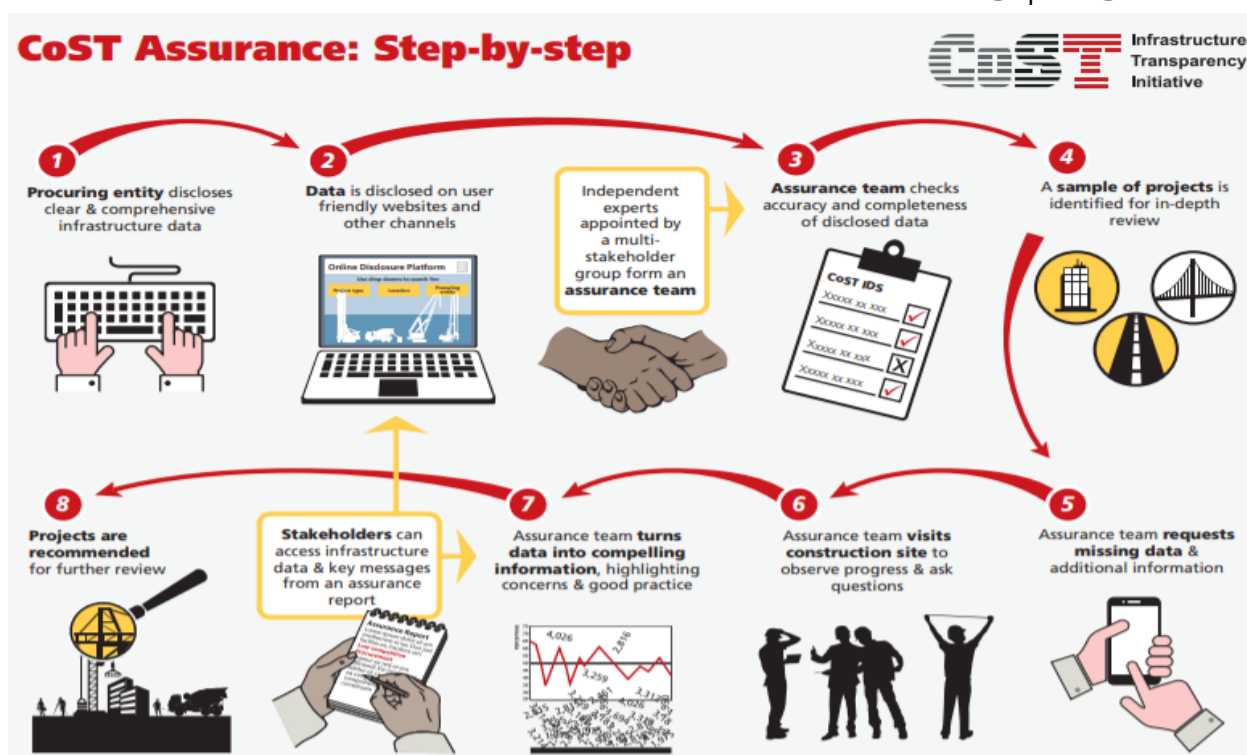
1.1 روش تحقیق

تیم اطمینان‌دهی از یک رویکرد مبتنی بر تحقیق استفاده کرده است که شامل جمع‌آوری معلومات (کار میدانی)، مشاهده و مطالعه، تجزیه و تحلیل معلومات و تهیه گزارش است. به‌منظور بررسی اطلاعات منتشرشده و به دست آوردن دید عمیق درباره موضوعات مشخص پروژه، مصاحبه‌هایی با نهادهای تدارکاتی، نمایندگان نهادهای جامعه مدنی و قراردادی‌ها انجام شده است. این گزارش دارای پنج بخش است. بخش اول وضعیت نشر اطلاعات را در 15 نهاد تدارکاتی شرح می‌دهد. بخش دوم به شفافیت در پروسه تدارکات پرداخته و اطلاعاتی را در مورد مدت‌زمان داوطلبی و چگونگی رقابت در پروژه‌های انتخاب‌شده ارائه می‌دهد. بخش سوم موضوعات و نگرانی‌های خاص پروژه را مشخص می‌کند. بخش چهارم مباحث مربوط به تطبیق پروژه، مانند تأخیر زمانی و افزایش قیمت را مشخص می‌سازد و بخش آخر یافته‌ها را توضیح داده و پیشنهادهای را برای دولت، نهادهای جامعه مدنی و سکتور خصوصی ارائه می‌دهد.

2.1 پیشینه تحقیق

ابتکار شفافیت زیربنا (CoST) یک ابتکار بین‌المللی است که با هدف تقویت شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های عامه فعالیت می‌کند. این ابتکار با دولت، سکتور خصوصی و جامعه مدنی در راستای ترویج انتشار و تصدیق اطلاعات پروژه‌های زیربنایی همکاری می‌کند. این امر ضمن کمک به اطلاع‌رسانی و توانمندسازی شهروندان، آنها را قادر می‌کند تا تصمیم‌گیرندگان را پاسخگو بسازند. تجربه ابتکار شفافیت زیربنایی نشان می‌دهد که شهروندان آگاه و نهادهای عامه به اصلاحاتی که منجر به کاهش سوءمدیریت، ناکارآمدی، فساد و خطرات ناشی از زیربناهای بی‌کیفیت برای مردم عام می‌شود، پاسخگو باشند.

ابتکار شفافیت زیربنا چهار ویژگی اصلی دارد: انتشار اطلاعات، اطمینان‌دهی، کار مشترک چندین ذی‌نفع و پاسخگویی اجتماعی. این ویژگی‌ها استانداردهای جهانی را برای تطبیق ابتکار شفافیت زیربنا در تقویت شفافیت پروژه‌های زیربنایی و پاسخگویی نهادهای تدارکاتی فراهم می‌کند.

شکل 1: پروسه اطمینان‌دهی (گرفته شده از وبسایت ابتکار جهانی شفافیت زیربنا)

پروژه اطمینان‌دهی یکی از بخش‌های اصلی ابتکار شفافیت زیربنا است. این پروژه، شفافیت و پاسخگویی را از طریق بررسی مستقل اطلاعات نشر شده مربوط به یک نمونه از پروژه‌های زیربنایی و تأیید اطلاعات تخنیک، تقویت می‌کند. گزارش اطمینان‌دهی در تبدیل اطلاعات تخنیک به زبان ساده کمک و همچنین موضوعات موردنظر را مشخص می‌کند^۸ (شکل ۱). پروژه اطمینان‌دهی مبنای پاسخگویی تصمیم‌گیرندگان را تشکیل می‌دهد و همچنین به ذی‌نفعان کمک می‌کند تا موضوعات اصلی مربوط به تطبیق و تکمیل پروژه را درک کنند. تضمین شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های زیربنایی عامه باعث می‌شود تا دولت حداکثر منفعت و ارزش را در مقابل پول مصرف‌شده به دست آورد. این امر می‌تواند به میزان قابل‌توجهی در جلوگیری از اتلاف، فساد، سوءمدیریت و افزایش عدالت در روند داوطلبی کمک کند.

ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان نخستین گزارش اطمینان‌دهی خود را در ۲۴ عقرب ۱۳۹۷ منتشر کرد. نمایندگان دولت، سکتور خصوصی، نهادهای جامعه مدنی و شرکای بین‌المللی در این برنامه شرکت داشتند. بر اساس یافته‌های گزارش یادشده، نهادهای تدارکاتی به طور متوسط، ۲۷٪ از اطلاعات موردنیاز استاندارد ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان را به صورت فعالانه منتشر کرده‌اند؛ اما بسیار کم بود. افزون بر این، تأخیر زمانی و هزینه‌های اضافی به‌عنوان بزرگ‌ترین مشکل در تکمیل پروژه‌های زیربنایی شناخته شده و در پروژه‌های انتخاب‌شده، به طور متوسط ۱۸.۷٪ افزایش قیمت و حدود ۱۱۹٪ تأخیر زمانی مشاهده شده بود.^۹

گزارش موجود (گزارش اطمینان‌دهی دوم) بالای ۲۰ پروژه زیربنایی که از ۴ نهاد تدارکاتی (وزارت ترانسپورت، وزارت شهرسازی و اراضی، شهرداری کابل و وزارت انرژی و آب) است، متمرکز است.

3.1 اهداف و مقصد تحقیق

هدف این تحقیق ارزیابی سطح شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های زیربنایی عامه می‌باشد. برای دستیابی به این هدف مقاصد ذیل تعیین شده است:

- ارزیابی سطح نشر اطلاعات انفعالی (فعال) و انتشار بنا به درخواست در نمونه‌هایی از پروژه‌های زیربنایی
- ارزیابی شفافیت و پاسخگویی در پروژه تدارکات
- ارزیابی تطبیق و تکمیل پروژه‌های زیربنایی
- ارائه پیشنهادات برای مقابله با چالش‌ها و بهبود سیستم‌های تکمیل پروژه

4.1 انتخاب پروژه‌ها

پروژه‌های بررسی‌شده در گزارش اطمینان‌دهی دوم در دو مرحله انتخاب‌شده است. در مرحله اول، ۲۰ پروژه از هر اداره تدارکاتی به‌منظور بررسی صحت و کامل بودن اطلاعات و در مرحله دوم، چند پروژه نمونه برای بررسی دقیق‌تر انتخاب‌شده است. در انتخاب پروژه برای گزارش اطمینان‌دهی دوم، معیارهایی مانند دسترسی، تنوع، سطح نگرانی و مدت تدارکات در نظر گرفته شده است. برای کسب اطلاعات بیش‌تر درباره روند و روش انتخاب پروژه، به ضمیمه ۱ مراجعه کنید.

^۸ - رهنمود شماره ۷: دیزاین پروژه اطمینان‌دهی، قابل‌دسترس در:

<http://infrastructuretransparency.org/?s=guidance+note+assurance>

^۹ - گزارش اطمینان‌دهی اول ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان درباره زیربنای عامه (۲۰۱۸)، قابل‌دسترس در: www.cost.af

2. انتشار اطلاعات پروژه‌های زیربنایی

1.1 نشر انفعالی (فعال)

روند نشر اطلاعات پروژه‌های زیربنایی عام‌المنفعه، مسئولیتی است که نهادهای تدارکاتی را ملزم می‌دارد تا اطلاعات مربوط به پروژه و قرارداد را - که شامل محدوده پروژه، هدف پروژه، هزینه‌ها و تطبیق پروژه‌های زیربنایی عامه می‌شود- در اختیار عموم بگذارند.¹⁰ این امر می‌تواند شفافیت و پاسخگویی در پروژه‌های زیربنایی عامه را تضمین و حداکثر منفعت و ارزش را از مخارج عامه تأمین کند و نیز منجر به حکومت‌داری باز و خوب شود. انتشار اطلاعات می‌تواند به میزان قابل‌توجهی در جلوگیری از اتلاف، فساد، سوءمدیریت و افزایش عدالت در سیستم قرارداد پروژه‌ها کمک کند.

شش سند حقوقی زیر مبنای انتشار اطلاعات در افغانستان را تشکیل می‌دهد:

- 1- قانون اساسی افغانستان
- 2- قانون دسترسی به اطلاعات
- 3- قانون تهیه و تدارکات عمومی
- 4- قانون مدیریت مالی و مصارف عامه
- 5- قانون اداره عالی تفتیش
- 6- مقرر تفتیش داخلی ادارات

قانون تدارکات، قانون دسترسی به اطلاعات و قانون مدیریت مالی و مصارف عامه، مواردی را برای انتشار اطلاعات پروژه و قراردادها مشخص کرده‌اند.¹¹

افزون بر این، طرزالعمل تدارکات¹² که در جولای سال 2016 تعدیل شده است، اساس انتشار اطلاعات پروژه‌های زیربنایی را تشکیل می‌دهد. در این طرزالعمل تعدیل‌شده، موارد و اسنادی که باید منتشر شود و همچنین روش انتشار آن به‌صراحت ذکر شده است و کلیه نهادهای تدارکاتی را ملزم کرده است تا طرزالعمل نشر اطلاعات را رعایت کرده و اطلاعات را به‌طور منظم در سیستم نظارت بر پیشرفت قراردادها¹³ درج کنند.

رهنمود انتشار اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان که بر اساس معیارهای بین‌المللی ابتکار شفافیت زیربنا و اسناد قانونی فوق تهیه شده است، از کلیه نهادهای تدارکاتی خواسته است تا 63 مورد اطلاعات را در سطح پروژه و قرارداد منتشر کنند¹⁴ (به ضمیمه 2 مراجعه کنید). برای تأیید درستی و کامل بودن اطلاعات منتشرشده در کشور، تیم اطمینان‌دهی از هر یک از نهادهای تدارکاتی زیر که در کارهای زیربنایی دخیل هستند 20 پروژه را به صورت تصادفی انتخاب کرده است.

1. وزارت ترانسپورت	8. وزارت صحت عامه
2. وزارت احیا و انکشاف دهات	9. وزارت زراعت، آبیاری و مالداري
3. وزارت انرژی و آب	10. د افغانستان برشنا شرکت
4. شهرداری کابل	11. اداره هوانوردی ملکی
5. وزارت معارف	12. اداره مستقل انکشاف زون پایتخت
6. شرکت آبرسانی و کانالیزاسیون شهری افغانستان	13. وزارت اقتصاد
7. وزارت شهرسازی و اراضی	14. وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی
	15. اداره خط‌آهن افغانستان

¹⁰ - رهنمود شماره 6: دیزاین پروسه نشر اطلاعات، ابتکار بین‌المللی شفافیت زیربنایی.

¹¹ - مطالعه هدف‌گذاری برای ابتکاری شفافیت سکتور زیربنایی افغانستان، ص 6، قابل‌دسترس در: www.cost.af.

¹² - طرزالعمل تدارکات ص ۷۱، قابل‌دسترس در: <https://ageops.net/da/documents/procurement-law-and-rop/procurement-rule/274>

¹³ - سیستم نظارت از پیشرفت قراردادها یک پلت فورم نشر اطلاعات است که توسط اداره تدارکات ملی رهبری می‌گردد که بعداً به AGEOPS ارتقا یافت.

¹⁴ - رهنمود انتشار ابتکار شفافیت زیربنایی افغانستان، ص ۷ و ۸، قابل‌دسترس در: www.cost.af.

در زمان تهیه این گزارش، نهادهای تدارکاتی اطلاعات 3440 پروژه و قرارداد را در وبسایت‌های خود یا سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان منتشر کرده اند. چهار نهاد سیستم‌های انتشار خود را بر اساس معیارهای نشر اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنا ساخته‌اند و یا معیارهای نشر اطلاعات ابتکار شفافیت زیربنا را به‌نوعی در سیستم‌های موجود خود گنجانده‌اند. این سیستم‌ها شامل سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان، سیستم مدیریت معلوماتی پروژه‌های وزارت ترانسپورت، سیستم مدیریت معلوماتی وزارت انرژی و آب و سیستم مدیریت معلوماتی وزارت احیا و انکشاف دهات می‌شود (جدول 1). برخی نهادها هنوز سیستم انتشار اطلاعات ایجاد نکرده‌اند؛ اما آنها معلومات در مورد داوطلبی‌ها و برندگان داوطلبی‌ها را از طریق وبسایت خودشان و همچنین سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان منتشر می‌کنند.

طبق قانون تدارکات افغانستان، کلیه نهادهای تدارکاتی باید اطلاعات لازم برای تقویت سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان را تهیه کنند. مطابق ضمیمه 2 مقررات طرزالعمل تدارکات افغانستان (بخش اصلاحات، ماده 1.2 و 1.3) تمام نهادهای تدارکات مکلف اند به طور منظم سیستم تدارکات الکترونیک و باز افغانستان را با اطلاعات مربوط به قرارداد و پروژه‌های زیربنایی مانند تطبیق پروژه، پرداخت‌ها، پیشرفت فیزیکی، پیشرفت حقیقی قرارداد و سایر اطلاعات به‌روز کنند. این مقررات قانونی همچنین مستلزم بارگذاری اسناد مربوط به قرارداد در سیستم است. مطابق اطلاعاتی که اداره تدارکات ملی به اشتراک گذاشته است، 27 نهاد تدارکاتی سیستم تدارکات الکترونیک و باز حکومت افغانستان را به طور منظم به‌روز نمی‌کنند و یا اطلاعات ناقصی را وارد سیستم می‌کنند.

جدول 1: تعداد مجموعی پروژه‌هایی که اطلاعات آنها به شکل فعالانه منتشر شده است.

شماره	نهادهای تدارکاتی	تعداد پروژه‌های منتشرشده در سیستم‌ها		تعداد کل پروژه‌های منتشر شده
		سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان	سیستم مربوط به نهادهای تدارکاتی	
1	وزارت انرژی و آب	27	303	330
2	وزارت ترانسپورت	72	357	429
3	وزارت شهرسازی و اراضی	31	0	31
4	وزارت احیا و انکشاف دهات	245	1766	2011
5	شرکت آبرسانی و کانالیزاسیون شهری افغانستان	7	0	7
6	وزارت صحت عامه	42	0	42
7	وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	146	0	146
8	د افغانستان برشنا شرکت	6	255	261
9	اداره مستقل انکشاف زون پایتخت	10	0	10
10	شهرداری کابل	19	0	19
11	وزارت معارف	122	0	122
12	وزارت اقتصاد	3	0	3
13	اداره خط‌آهن افغانستان	0	14	14
14	وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	1	13	14
15	اداره هوانوردی ملکی	1	0	1
تعداد کل		732	2708	3440

قابل یادآوری است که بیش‌تر پروژه‌های منتشرشده با هیچ‌کدام از سیستم‌ها هماهنگ نیست و در هر دو سیستم، سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان و سیستم‌های نهاد تدارکاتی درج‌شده و باعث تکرار اطلاعات شده است. در نتیجه تعداد کل پروژه‌های منتشرشده نشانگر تعداد واقعی پروژه‌ها نیست.

برای بررسی کامل و بیش‌تر اطلاعات منتشرشده، 20 پروژه نمونه از هر نهاد تدارکاتی طبق معیارهای تأییدشده گروه نهادهای ذی‌دخل انتخاب‌شده است (جدول 2). این پروژه‌ها در مراحل تدارکاتی مختلف هستند: 6 پروژه در مرحله اعطای قرارداد (A)، 7 پروژه در حال تطبیق (O) و 7 پروژه تکمیل شده (C).

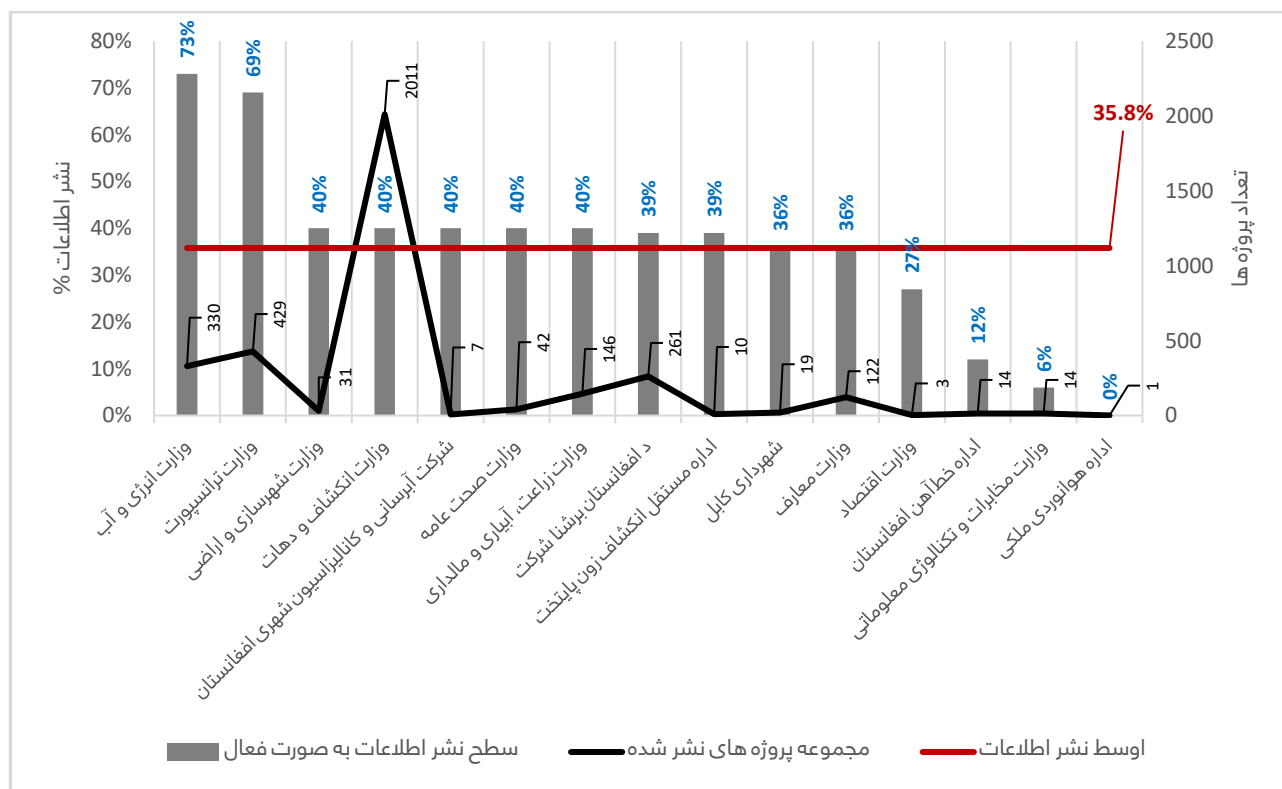
جدول ۲: تعداد پروژه‌های نمونه انتخاب‌شده برای تحلیل و بررسی انتشار اطلاعات

شماره	نام نهاد تدارکاتی	سیستم‌های انتشار	پروژه‌های نمونه در هر مرحله			تعداد کل
			A	O	C	
1	وزارت انرژی و آب	https://cost.wrd-mew.gov.af/	6	7	7	20
2	وزارت ترانسپورت	https://pmis.mot.gov.af	6	7	7	20
3	وزارت شهرسازی و اراضی	https://www.ageops.net	6	7	7	20
4	وزارت احیا و انکشاف دهات	http://projects.mrrd.gov.af/	6	7	7	20
5	شرکت آبرسانی و کانالیزاسیون شهری افغانستان	https://www.ageops.net	0	7	1	8
6	وزارت صحت عامه	https://www.ageops.net	6	7	7	20
7	وزارت زراعت، آبیاری و مالداري	https://www.ageops.net	6	2	1	9
8	د افغانستان برشنا شرکت	https://www.ageops.net/ DABS.COM	0	5	2	7
9	اداره مستقل انکشاف زون پایتخت	https://www.ageops.net	0	7	3	10
10	شهرداری کابل	https://www.ageops.net	0	7	5	12
11	وزارت معارف	https://www.ageops.net	6	3	0	9
12	وزارت اقتصاد	https://www.ageops.net	2	0	0	2
13	اداره خط آهن افغانستان	ara.gov.af / ageops.net	0	7	4	11
14	وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی	old.mcit.gov.af	1	7	7	15
15	اداره هوانوردی ملکی	ara.gov.af	0	0	0	0
تعداد کل			45	80	58	183

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود، نهادهای تدارکاتی مانند شهرداری کابل، وزارت انرژی و آب، سیستم آبرسانی و فاضلاب شهری افغانستان، شرکت برش‌نای افغانستان، اداره هوانوردی ملکی، وزارت اقتصاد، وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، معلومات پروژه‌ها را طی 3 مرحله یادشده منتشر نکرده‌اند. این می‌تواند به دو معنی باشد؛ موجودیت تعداد محدود پروژه‌ها یا عدم تمایل به انتشار اطلاعات.

1.1.2 خلاصه انتشار فعال

تیم اطمینان‌دهی روند انتشار اطلاعات را در 183 پروژه از 15 نهاد تدارکاتی بررسی کرده است. همان‌طور که در شکل 2 مشاهده می‌شود، سطح انتشار اطلاعات به‌طور متوسط 35.8٪ است.

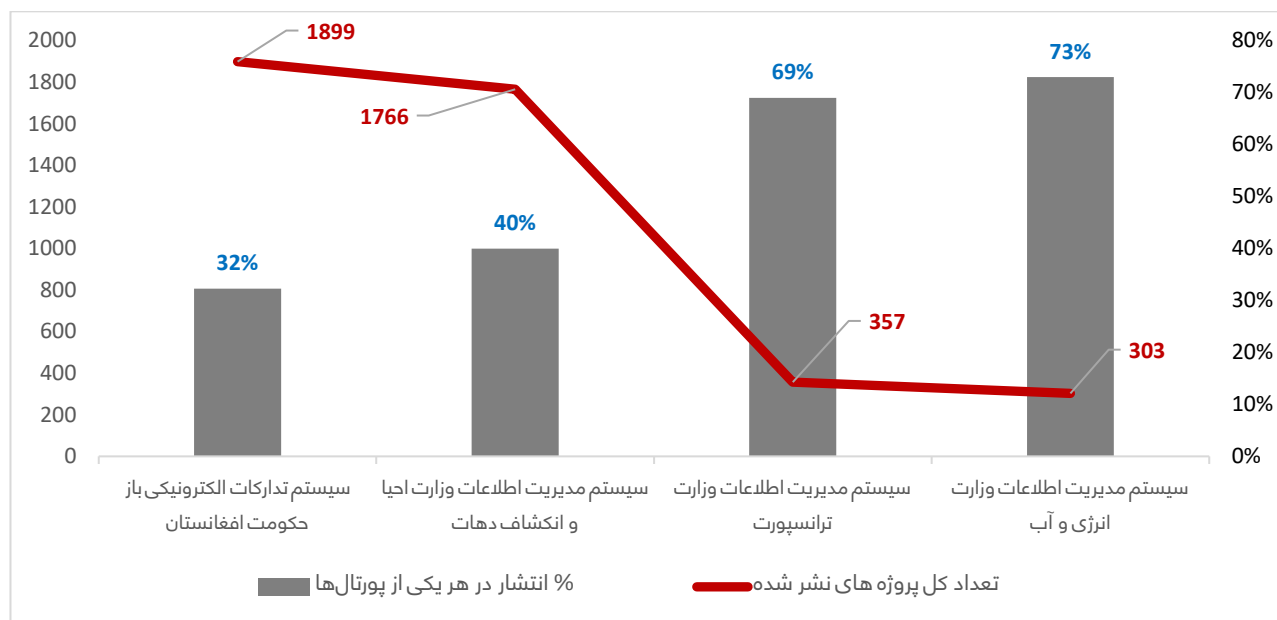
شکل 2: انتشار فعال در سطح نهاد و همچنین کل پروژه‌های منتشرشده در هر نهاد تدارکاتی را نشان می‌دهد.

همان‌طور که در شکل 2 نشان داده شده است، وزارت انرژی و آب و وزارت ترانسپورت دو نهاد تدارکاتی هستند که بیش‌ترین میزان انتشار اطلاعات را دارند. وزارت انرژی و آب با انتشار 73٪ و وزارت ترانسپورت با انتشار 69٪ اطلاعات پروژه‌ها به ترتیب در مقام‌های اول و دوم قرار می‌گیرند.

وزارت احیا و انکشاف دهات با ایجاد سیستم ویژه خود و به‌طور متوسط 40٪ انتشار اطلاعات بر اساس معیارهای ابتکار شفافیت زیرینا در مقام سوم قرار می‌گیرد. به استثنای اداره راه‌آهن افغانستان¹⁵ و وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی با میزان انتشار 6 و 12 درصد اکثر نهادهای تدارکاتی به‌طور متوسط 40٪ از اطلاعات پروژه‌ها را بر اساس معیارهای ابتکار شفافیت زیرینا در سیستم تدارکات الکترونیک و باز حکومت افغانستان منتشر کرده‌اند. اداره هوانوردی ملکی تنها نهاد تدارکاتی است که هیچ اطلاعاتی را در سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان یا هم سیستم معلوماتی خود به‌صورت فعالانه منتشر نکرده است.

تیم اطمینان‌دهی سطح انتشار اطلاعات را در 4 سیستم (وزارت انرژی و آب، وزارت احیا و انکشاف دهات، وزارت ترانسپورت و سیستم تدارکات الکترونیک و باز افغانستان) مقایسه کرده است. همان‌طور که در شکل 3 مشاهده می‌شود، سیستم انتشار اطلاعات وزارت انرژی و آب با 73٪ انتشار در صدر و پس‌از آن وزارت ترانسپورت با 69٪ در رتبه دوم قرار گرفته است. در این مطالعه، سیستم‌های وزارت احیا و انکشاف دهات و سیستم تدارکات الکترونیک و باز افغانستان به ترتیب در رتبه‌های سوم و چهارم هستند.

¹⁵ - اداره راه‌آهن افغانستان اخیراً با وزارت ترانسپورت ادغام شده است.

از نظر تعداد پروژه‌های منتشرشده در هر سیستم، سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان، همزمان با تدوین این گزارش در مجموع با انتشار اطلاعات 1899 پروژه در صدر قرار دارد.

همان‌طور که در جدول 3 نشان داده شده است پروژه‌های زیر در بیست‌و‌چهارمین جلسه مورخ 5 جوزای 1398 گروه نهادهای ذی‌دخل، برای گزارش اطمینان‌دهی دوم انتخاب‌شده است.

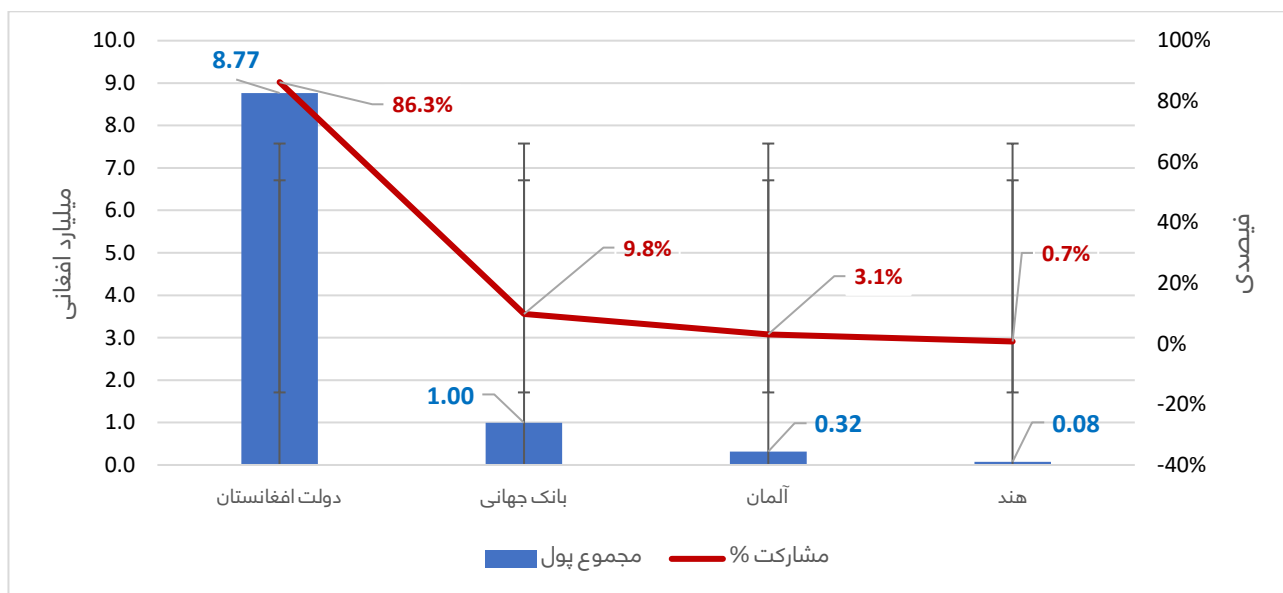
جدول 3: لیست پروژه‌های زیربنایی انتخاب‌شده برای پروسه اطمینان‌دهی دوم

وزارت ترانسپورت							
شماره	نام پروژه	نوعیت پروژه	موقعیت	وضعیت	هزینه اولیه قرارداد (به افغانی)	تمویل‌کننده	دست رسی
P1	اضافه کاری ساختمان سرک موجوده از پارک فردوسی الی کمر بند کابل به طول 10 کیلو متر	سرک	بلخ	تحت کار	191963602	دولت افغانستان	بلی
P2	اعمار سرک لین دوم کابل - لوگر به طول 24.150 کیلو متر	شاهراه	لوگر	تحت کار	782,565,915.6	دولت افغانستان	بلی
P3	اعمار و ساختمان 12 متر پل آهن کانکرتی کوچه کوماندو شهر تالقان مرکز ولایت تخار	سرک	تخار	تکمیل شده	7,074,050	بانک جهانی	بلی
P4	دیزاین و ساختمان سرک از هرات تا چغچران و چغچران گردندیوال (لات دوم) به طول 60 کیلومتر	شاهراه	غور- بامیان	تحت کار	4,463,077,911	دولت افغانستان	محدود
P5	قیرریزی سرک از ولسوالی پل حصار الی خاواک پنجشیر لات اول	سرک	پنجشیر	داوطلبی دوباره	20,339,440	دولت افغانستان	بلی
وزارت انرژی و آب و اراضی							
P6	پروژه احداث بند و کانال نهر شاهی، ولسوالی بهسود	کانال	ننگرهار	تکمیل شده	8,811,603	دولت هند	بلی
P7	دیوار تحکیماتی لوی کاریز	دیوار استنادی	قندهار	تکمیل شده	3,330,523	بانک جهانی	بلی
P8	تحکیمات سواحل دریای تحت حقان - 1	دیوار استنادی	سمنگان	تحت کار	25,147,518	بانک جهانی	بلی
P9	بند خان‌آباد 2	سد	کنډز	تحت کار	1,950,000,000	دولت افغانستان	محدود
P10	پروژه احیا و بازسازی کانال چهاربرجک ولایت نیمروز	کانال	نیمروز	تکمیل شده	67,000,000	دولت هند	محدود

وزارت شهرسازی و اراضی							
P11	امعار شبکه آبرسانی شهر فیض آباد ولایت بدخشان، شبکه آبرسانی در زونهای (NTHZ) و (NTLZ)	شبکه آبرسانی	بدخشان	تکمیل شده	317,393,386	آلمان	بلی
P12	امعار طرح، دیزاین، نصب و فعال سازی فابریکه صنعت ساختمانی پیش ساخت	ساخت و ساز	کابل	تحت کار	763,655,579	دولت افغانستان	بلی
P13	پروژه تعمیر خوابگاه دانشجویان قندهار	ساختمان	قندهار	تحت کار	102,586,536	دولت افغانستان	بلی
P14	امعار تعمیر لابراتوار کیفیت دوا و محصولات صحن ولایت هرات	ساختمان	هرات	تحت کار	117,430,444	دولت افغانستان	بلی
P15	شبکه آبرسانی و کانالیزاسیون پروژه رهپاشی و صنعتی قالین بافان شهرک حیرتان ولایت بلخ	شبکه آبرسانی	بلخ	تکمیل شده	143,909,800.90	دولت افغانستان	بلی
شهرداری کابل							
P16	ساختمان کانال وزیرآباد مربوط پروژه بهبود مؤثریت ترانسپورت شهری کابل	کانال	کابل	تحت کار	711,754,467	بانک جهانی	بلی
P17	سرک کارته آریانا تا دانشگاه کابل از طریق گردنه سخی	سرک	کابل	تحت کار	38,184,979	دولت افغانستان	بلی
P18	قیرریزی سرک سیلو (قسمت چهارم)	سرک	کابل	تکمیل شده	249,060,192	بانک جهانی	بلی
P19	احداث سرکهای حصه سوم خیرخانه	سرک	کابل	تکمیل شده	151,038,035	دولت افغانستان	بلی
P20	اطلاعیه قرارداد پروژه دیزاین تفصیلی شبکه متروپس کابل	شبکه متروپس	کابل	در مرحله تدارک	158,985,522	دولت افغانستان	بلی
هزینه کل پروژهها					10,155,879,059.	130,203,577.7 USD	5 AFN

مطابق توصیه گروه نهادهای ذی دخل، پروژههایی که توسط دولت و همچنین پروژههای که توسط کمک کنندگان بین المللی تمویل می شوند، هردو برای این گزارش انتخاب شده اند. هدف از این کار مقایسه عملکرد پروژههای تمویل شده توسط دولت و کمک کنندگان بین المللی است. و همچنین ارزش مجموعی پروژههای انتخاب شده برای این گزارش 10.16¹⁶ میلیارد افغانی (130.2 میلیون دلار) است.

¹⁶ - نرخ تبادل اسعار 1 دالر آمریکایی برابر با 78 افغانی در نظر گرفته شده است.

شکل 5: میزان منابع مالی و مشارکت تمویل کنندگان در پروژه‌های انتخاب شده

با توجه به هزینه کلی پروژه‌های انتخاب شده، 86.3٪ از پروژه‌ها از طریق بودجه انکشافی دولت افغانستان و همچنین 8 پروژه از 20 پروژه مورد نظر، توسط کمک‌کنندگان بین‌المللی تمویل می‌شود. بانک جهانی 9.8٪ و آلمان و هند به ترتیب 3.1٪ و 0.7٪ بودجه این پروژه‌ها را تأمین می‌کنند. شکل 5 میزان منابع مالی برای پروژه‌های انتخاب شده را نشان می‌دهد.

1.2.2 خلاصه نشر بنابر درخواست

ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان نهادهای تدارکاتی را ملزم می‌کند تا 27 مورد اطلاعات را در صورت درخواست در اختیار عموم مردم و تیم اطمینان‌دهی بگذارند¹⁷ (به ضمیمه 2 مراجعه کنید)؛ افزون بر این، مطابق بند 3، ماده 15 قانون دسترسی به اطلاعات، نهادهای تدارکاتی مسئولیت دارند تا یک بانک اطلاعاتی یا مرکز اطلاعات را برای ارائه اطلاعات به درخواست‌کنندگان ایجاد کنند.¹⁸ همچنین بخش 2، ماده 5 این قانون نهادهای تدارکاتی را ملزم می‌کند تا اطلاعات را در دسترس درخواست‌کنندگان و عموم بگذارند.¹⁹

یک چک‌لیست بر اساس رهنمود انتشار اطلاعات، به درخواست ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان تهیه و به نهادهای تدارکاتی برای ارائه اطلاعات مورد نیاز درباره پروژه‌های انتخاب شده ارسال شده است. برای حمایت از این روند، از مکتوب با امضای وزیر اقتصاد، رئیس گروه نهادهای ذی‌دخل و همچنین حمایت اداره تدارکات ملی استفاده شده است.

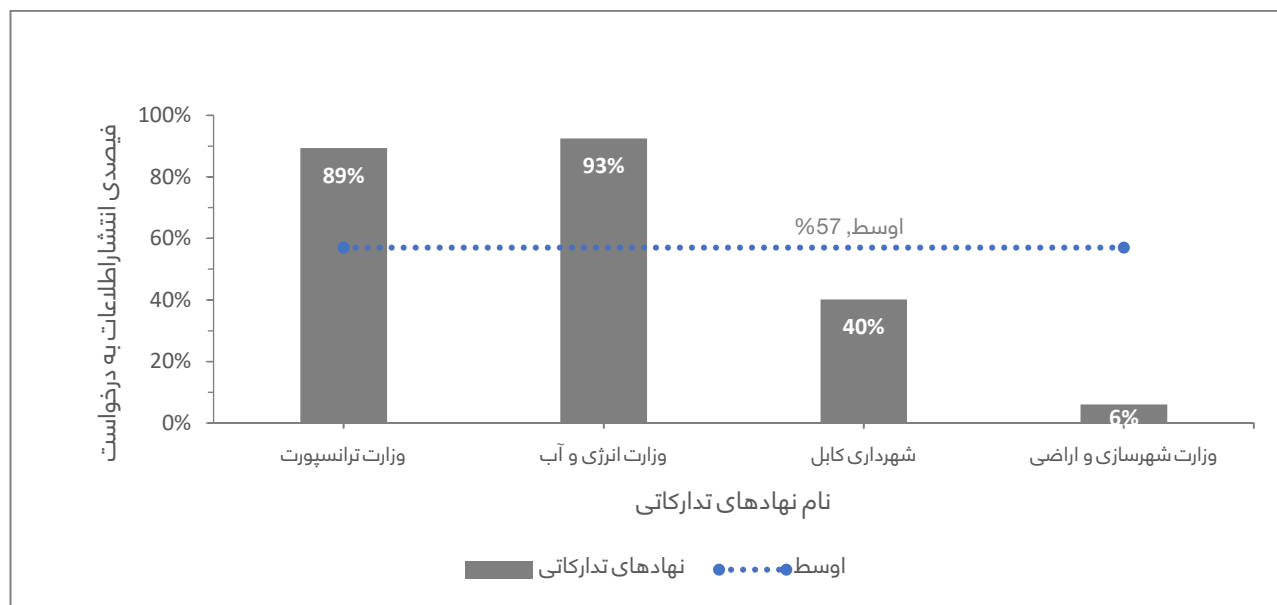
یافته‌ها نشان می‌دهد که ارائه اطلاعات به مردم از یک نهاد تا نهاد دیگر متفاوت است. همکاری برخی از نهادهای تدارکاتی، به‌خصوص وزارت انرژی و آب و وزارت ترانسپورت در تهیه اطلاعات مورد نیاز بر اساس استانداردهای ابتکار شفافیت زیربنا فوق‌العاده ارزیابی شده است. در مقایسه با این وزارت‌ها، برخی نهادهای دیگر با تیم اطمینان‌دهی همکاری نکرده‌اند. برای مثال، متقاعد کردن شهرداری کابل برای همکاری با این تیم 31 روز به درازا انجامید. وزارت شهرسازی و اراضی در ارائه اطلاعات بر اساس درخواست، کمتر همکاری کرده است. پس از ۳۳ روز پیگیری و استفاده از ابزارهای مختلف نفوذ، مانند شکایت به کمیسیون دسترسی به اطلاعات، تیم اطمینان‌دهی تنها چند صفحه از اسناد قرارداد را دریافت کرد. این نشان می‌دهد که دسترسی به اطلاعات پروژه بر اساس درخواست برای عموم آسان نیست.

¹⁷ - رهنمود انتشار ابتکار شفافیت زیربنایی افغانستان، ص 10-11.

¹⁸ - قانون دسترسی به اطلاعات، ص 22.

¹⁹ - همان، ص 10.

تیم اطمینان‌دهی همچنین دریافت که هماهنگی برای درمیان‌گذاشتن اطلاعات بین ادارات و ریاست‌های مختلف یک نهاد وجود ندارد و آن‌ها معمولاً مسئولیت را به یکدیگر محول می‌کنند که این امر باعث طولانی شدن پروسه می‌شود. شکل 6 خلاصه نشر بنابر درخواست بر اساس استانداردهای ابتکار شفافیت زیربنا را نشان می‌دهد.

شکل 6: فیصدی نشر اطلاعات بنا به درخواست در 4 اداره

3.2 چالش‌های نشر بنابر درخواست

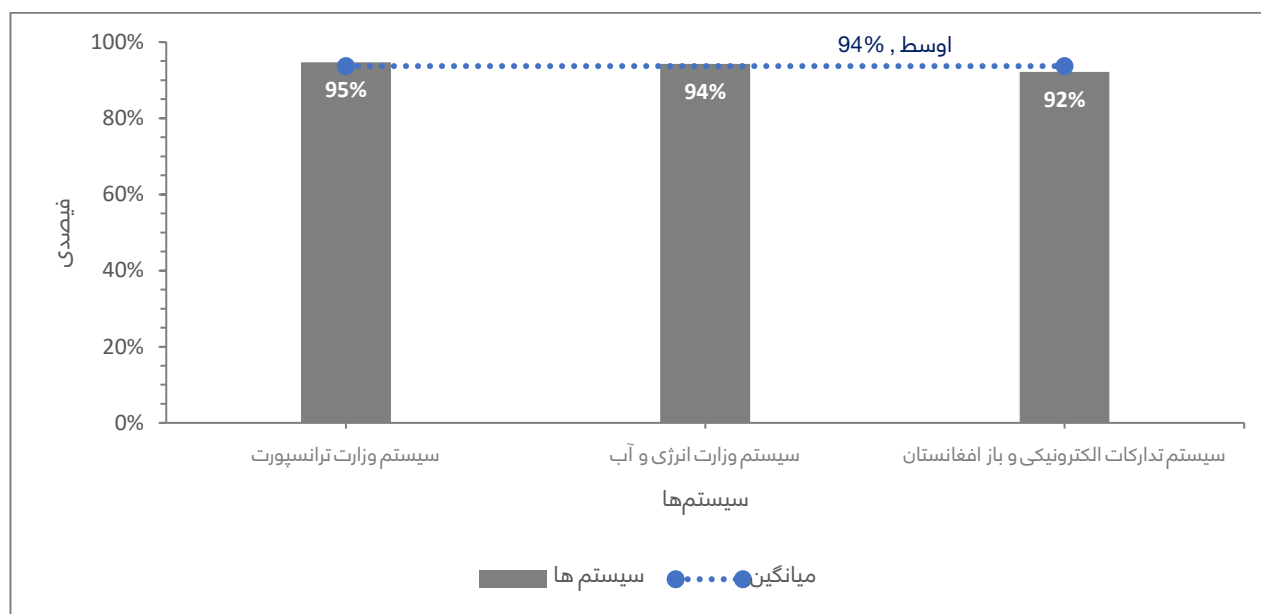
- به‌طور کلی، تیم اطمینان‌دهی متوجه چالش‌های زیر درباره نشر اطلاعات بنابر درخواست، شده‌اند. که به آن اشاره می‌شود:
- عدم آگاهی درباره قانون دسترسی به اطلاعات و برنامه ابتکار شفافیت زیربنا
 - عدم وجود سیستم منظم جمع‌آوری اسناد و کهنه و ابتدایی بودن سیستم آرشیف اسناد نهادهای تدارکاتی. اکثر دوسیه‌ها و اسناد به طور درست نام‌گذاری و برچسب‌گذاری نشده‌اند.
 - اطلاعات مربوط به پروژه در بخش‌های مختلف حتی در ولایت‌های مختلف پراکنده است.
 - نبود همکاری و گردش اطلاعات به‌صورت ضعیف

4.2 اعتبار / دقت اطلاعات منتشرشده

اعتباردهی فرآیندی است که صحت معلومات منتشرشده در سیستم‌های نهادهای تدارکاتی را بررسی می‌کند. اطلاعات منتشرشده باید دقیق و معتبر باشد. هرگونه خطا یا اشتباه می‌تواند با کاهش اعتماد شهروندان، منجر به سوءتفسیر و اختلاف نظر شود. سیستم‌های نهادهای تدارکاتی باید یک منبع معتبر و قابل اعتماد برای اطلاعات مرتبط به پروژه باشد که همه شرکا، از گروه‌های مختلف، به‌خصوص نهادهای جامعه مدنی، محققان و دانشجویان با اعتماد به آن، از آن به‌عنوان منابعی برای نظارت و تحقیقات خود استفاده کنند.

تیم اطمینان‌دهی درستی اطلاعات منتشرشده در پروژه‌های انتخاب‌شده را از طریق اسنادی که بر اساس درخواست از نهادهای تدارکاتی دریافت شده است، ارزیابی کرده است. 3 سیستم / وبسایت (وزارت انرژی و آب، وزارت ترانسپورت، سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان) ارزیابی و برخی کاستی‌ها و مشکلات در جریان ارزیابی شناسایی شده است. به‌عنوان مثال، در سیستم وزارت انرژی و آب، تعداد داوطلبان پروژه «تحکیمات سواحل دریای تحت حقان 1» 7 داوطلب ذکر شده است درحالی‌که تعداد واقعی داوطلب‌ها در اسناد، 0 داوطلب است. همچنین، موارد دیگری از اطلاعات نادرست، در هنگام ارزیابی درستی اطلاعات منتشرشده،

شناسایی شده است؛ اما به طور متوسط بیش از ۹۰٪ اطلاعات منتشرشده درست بوده است. نمودار زیر درصدی اعتبار / درستی اطلاعات منتشرشده را نشان می‌دهد.

شکل 7: اعتبار و دقت اطلاعات منتشرشده توسط نهادهای تدارکاتی

همان‌طور که در شکل 7 مشاهده می‌شود، سیستم وزارت ترانسپورت قابل‌اطمینان‌ترین سیستم با ۹۵٪ اطلاعات معتبر و به تعقیب آن سیستم وزارت انرژی و آب با ۹۴٪ اطلاعات معتبر در رده دوم قرار دارد. سیستم تدارکات الکترونیک و باز افغانستان که اطلاعات وزارت شهرسازی و اراضی و شهرداری کابل در آن منتشرشده بود با ۹۲٪ اطلاعات معتبر در رده آخر قرار دارد.

افزون بر این، بیش‌تر معلومات موجود در سیستم‌ها به شکل دستی وارد و به طور منظم به‌روز نمی‌شود. برای نمونه، پیشرفت مالی پروژه اول (۱۰ کیلومتر کار اضافی سرک‌های داخلی شهر مزارشریف) در سیستم انتشار ۳۱.۹۶٪ گزارش داده شده است درحالی‌که پروژه یادشده در جریان تهیه این گزارش ۴۳٪ پیشرفت داشته است. اطلاعات موجود در سیستم‌ها قدیمی بوده و اگر اقدامات لازمه روی دست گرفته نشود این امر می‌تواند موجب ضیاع وقت و منابعی شود که برای انتشار اطلاعات پروژه‌ها مصرف می‌شود.

5.2 توصیه‌ها

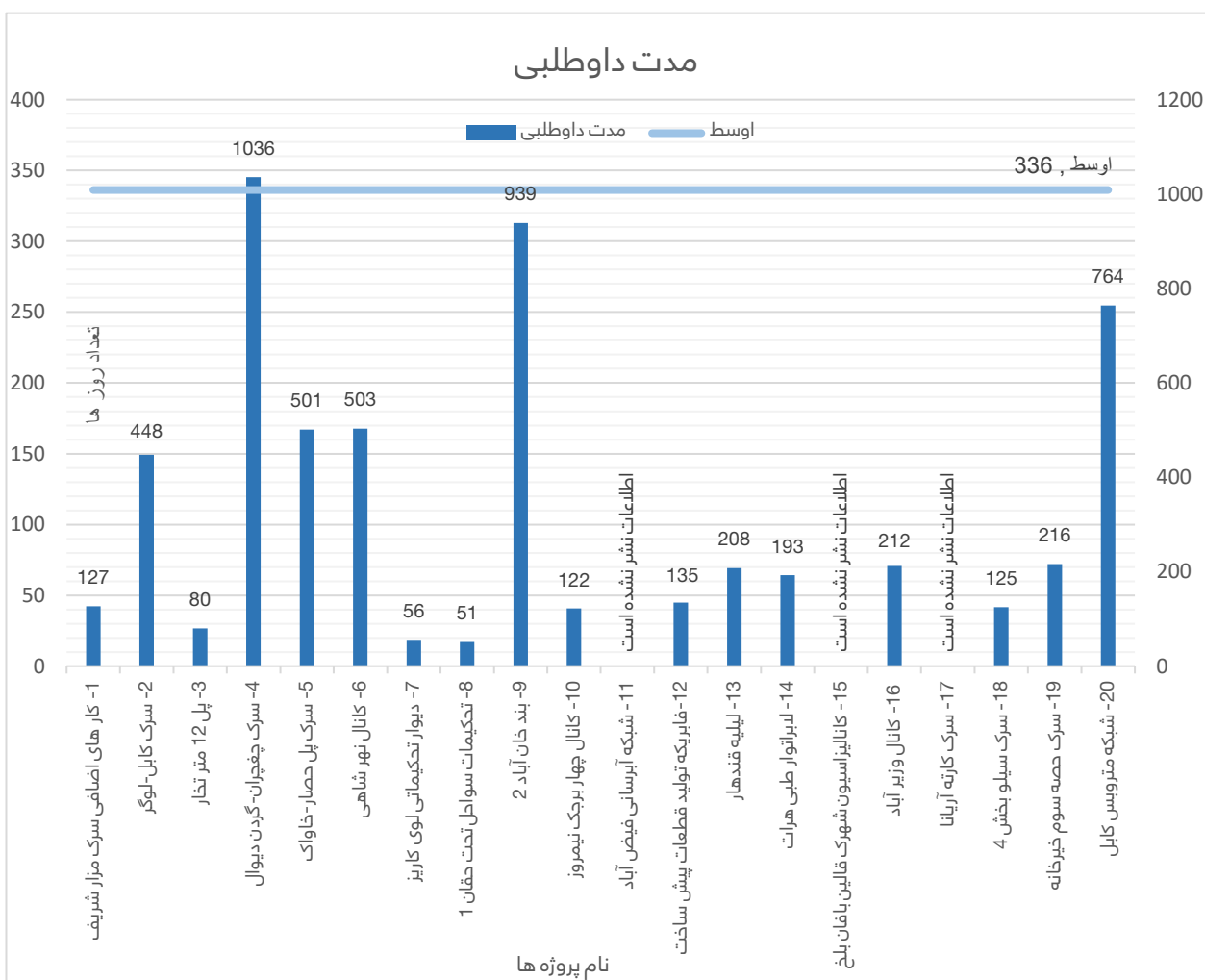
1. تأسیس یک سیستم الکترونیکی که اطلاعات پروژه و قرارداد را در جریان چرخه پروژه به شمول آماده‌سازی پروژه، تدارکات، اجرای قرارداد و تکمیل پروژه، با پروسه تصمیم‌گیری متصل کند. این امر می‌تواند به بهسازی و به‌روزرسانی (آپ‌گرید) سیستم تدارکات الکترونیکی و باز افغانستان کمک کند.
2. ظرفیت‌سازی نهادهای تدارکاتی با هدف تقویت آنها در درج اطلاعات به سیستم و افزایش سطح دقت و اعتبار سیستم‌ها
3. آموزش‌های ظرفیت‌سازی برای نهادهای تدارکاتی برای تأسیس سیستم‌های منظم آرشیف و نگهداری اسناد
4. سیستم‌های موجود با صفحات رسمی نهادها متصل نیستند. ابتکار شفافیت زیربنا و نهادهای تدارکاتی باید اقدامات موردنیاز برای تقویت انتشار اطلاعات را روی دست بگیرند.
5. اخیراً، سکتریت ویژه مبارزه علیه فساد اداری نهادهای تدارکاتی که با ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان تفاهمنامه همکاری امضا کرده است را ملزم قرارداده که اطلاعات پروژه هایشان را براساس معیارهای این بتکار نشر نمایند (استراتژی مبارزه علیه فساد اداری). متأسفانه این معیار هنوز به طور کامل درک و تطبیق نشده است. سکتریت خاص مبارزه علیه فساد اداری و ابتکار شفافیت زیربنا نیاز دارند تا برای تطبیق این معیار مشترکاً کار کنند

3. شفافیت در پروسه تدارکات

1.3 اعلان داوطلبی پروژه

داوطلبی پروژه «پروسه‌ایست که از طریق آن، شرکت‌های ساختمانی علاقه‌مند پیشنهادات خود را برای انجام بخش‌های مشخصی از کار ساختمانی مورد نظر ارائه می‌کنند. پروسه داوطلبی پروسه مهمی است که بر مبنای آن تلاش می‌شود تا با یک قیمت مناسب پروژه یادشده تطبیق شود...»²⁰ پروسه داوطلبی معمولاً سه مرحله دارد: اعلان داوطلبی، دوره داوطلبی و ارزیابی داوطلبی. در این گزارش، مدت داوطلبی از زمان اعلان داوطلبی تا اعطای قرارداد محاسبه شده است. مدت داوطلبی در قوانین و مقررات موجود محدود نشده است؛ اما بر اساس تجارب خوب جهانی، این دوره برای داوطلبی باز ملی، نباید بیش از ۱۲۰ روز (۴ ماه) و برای روش داوطلبی باز بین‌المللی نباید بیش از ۱۵۰ روز (۵ ماه) را دربر گیرد.

همان‌گونه که در شکل ۸ مشاهده می‌شود، اوسط مدت داوطلبی ۳۳۶ روز است که تقریباً سه برابر بیش از تجارت معمول است. از ۲۰ پروژه ارزیابی‌شده، دوره داوطلبی ۶ پروژه در مدت معینه داوطلبی تکمیل شده است؛ این در حالیست که مدت داوطلبی برخی

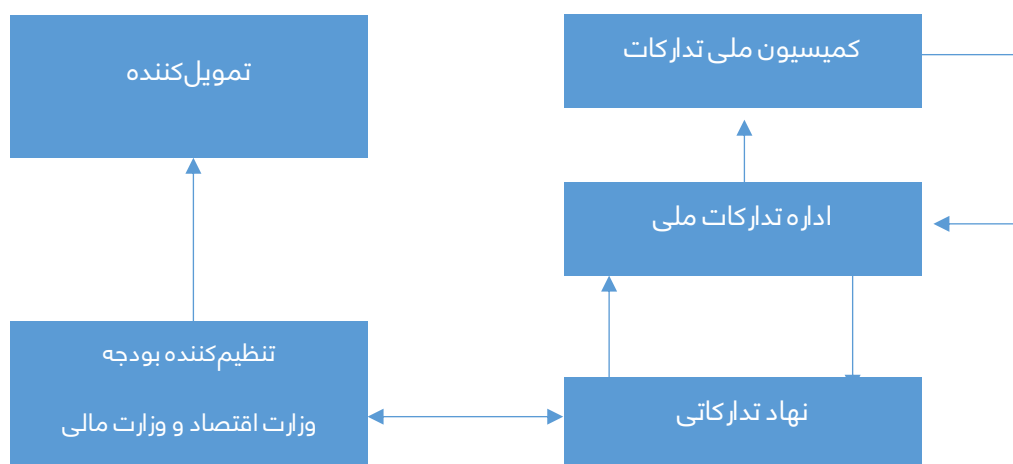
پروژه‌ها، به‌عنوان مثال، سرک چغچران-گردن دیوال تا ۱۰۰۰ روز وقت گرفته است.

²⁰ - دیویس. ر.، استفورد، ر (آنلاین)، اعلان داوطلبی پروژه، قابل‌دسترس در: <http://bit.ly/29zQV0F>

شکل 8: دوره داوطلبی

شرکت‌های ساختمانی²¹ و سکتور خصوصی²² می‌دانند که مدت داوطلبی طولانی و غیرقابل‌پیش‌بینی است. تضمین داوطلبی معمولاً 3 تا 4 ماه اعتبار دارد که در نتیجه پروسه طولانی داوطلبی منقضی شده و این امر باعث ایجاد مشکلات جدید می‌شود. برای نمونه، مدت داوطلبی پروژه اعمار بند و کانال نهرشاهی ولسوالی بهسود ولایت ننگرهار، 16 ماه را دربر گرفته است. تضمین داوطلبی 19 شرکت پس از 10 ماه اعتبار منقضی شد و آنها هیچ‌گونه هزینه جبرانی دریافت نکرده‌اند. پروسه طولانی داوطلبی باعث عدم علاقه‌مندی سکتور خصوصی به اشتراک در داوطلبی‌ها و پایین آمدن سطح رقابت می‌شود.

پروژه‌هایی که ارزش آن بیش از مقدار مشخص است (بیش از 100 میلیون افغانی) معمولاً در دو مرحله ارزیابی می‌شود. در مرحله اول، نهاد تدارکاتی پس از تهیه اسناد داوطلبی، داوطلبی را اعلان و پیشنهادات را ارزیابی می‌کند. در مرحله دوم، گزارش ارزیابی پیشنهادات برای تأیید به اداره تدارکات ملی و به تعقیب آن به کمیسیون تدارکات ملی، فرستاده می‌شود. در برخی موارد، دخیل شدن تمویل‌کنندگان بین‌المللی در این پروسه، باعث تأخیر بیش‌تر پروسه می‌شود.

شکل 9: دوره داوطلبی

مکاتبه نظریات و انتقادات بین نهاد تدارکاتی و اداره تدارکات ملی و کمیسیون تدارکات ملی، به علت بوروکراسی موجود در پروسه، زمان‌گیر بوده است. به‌عنوان مثال، در پروژه‌های اعمار بند و کانال نهرشاهی، چندین مکتوب بین اداره تدارکات ملی و وزارت انرژی و آب تبادل شده است که بیش از 10 ماه وقت گرفته است. هیچ تصمیم نهایی در این دوره زمانی، گرفته نشده و ضمانت‌های داوطلبی 19 شرکت نیز منقضی شده است.

بر اساس مصاحبه‌ها با شرکت‌های خصوصی²³ و نهادهای تدارکاتی²⁴، عوامل زیر مدت داوطلبی پروژه‌ها را متأثر می‌کند:

- ظرفیت کم نهادهای تدارکاتی در خصوص دانش و مهارت‌های لازم برای ارزیابی اسناد داوطلبی در زمان مشخص شده منجر به اشتباهات و رد اسناد از جانب اداره تدارکات ملی و کمیسیون تدارکات ملی می‌شود.

²¹ - مصاحبه با شریف عظیمی، رئیس اجرایی اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، 11 سنبله 1398.

²² - مصاحبه با انجنیر حکمل علی‌زوی، عضو گروه نهادهای ذی‌دخل و مدیر پروژه در شرکت ساختمانی گلوبال ترست، 11 سنبله 1398.

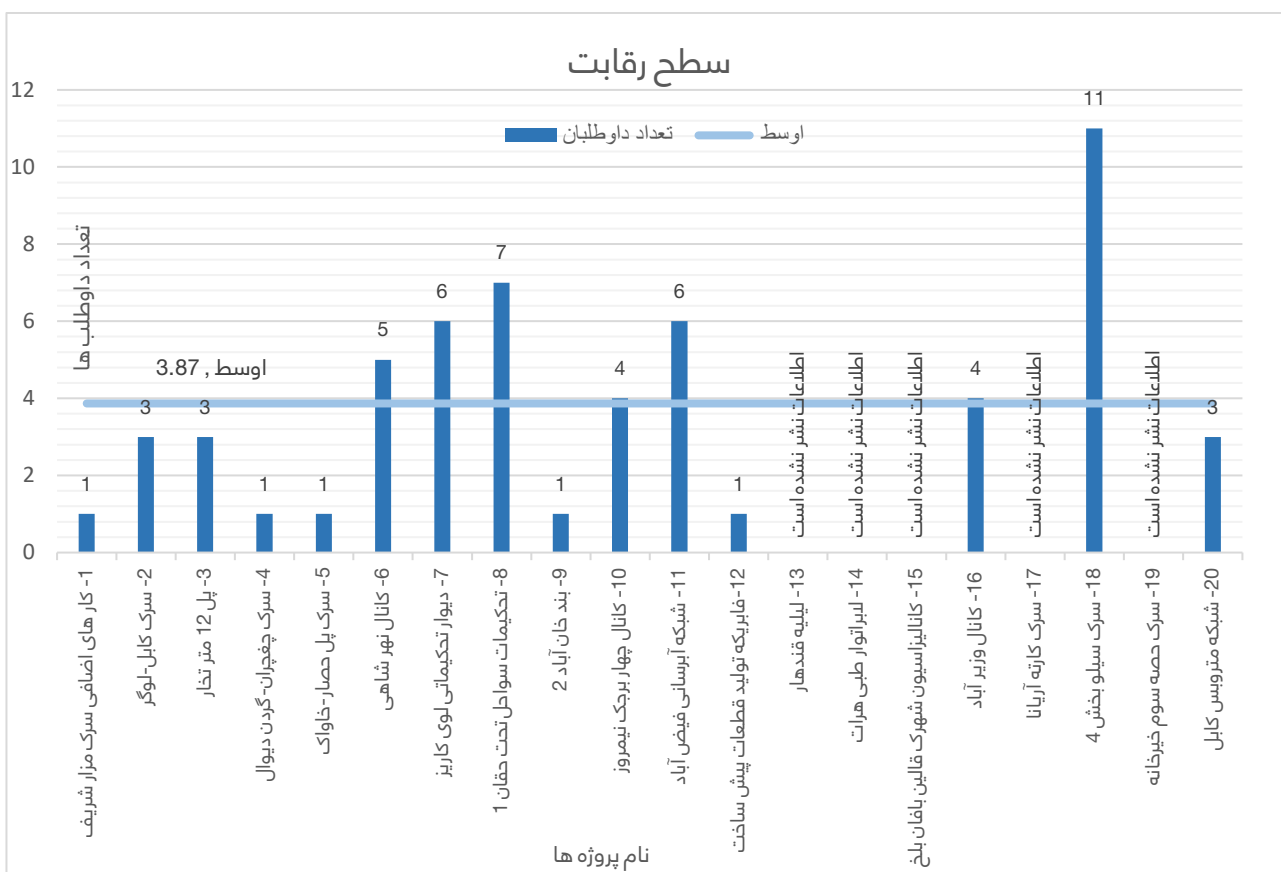
²³ - مصاحبه با حمیدالله حبیبی، رئیس اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، 11 سنبله 1398.

²⁴ - مصاحبه با سید اجمل شهنه، رئیس نظارت از پیشرفت قراردادهای، 9 جوزا 1398.

- اسناد داوطلبی ارائه شده توسط شرکتها کامل نیستند. برای نمونه، ضمانت داوطلبی، پروژههای مشابه و عواید شرکتها ناقصاند. این مشکل برخاسته از عدم دانش کافی درباره قوانین و طرز العملهای تدارکات در شرکتهای خصوصی است؛ این امر به عنوان یکی از دلایل اعلان دوباره داوطلبیها شناخته شده است.

2.3 سطح رقابت

گراف زیر، سطح رقابت در پروژههای انتخاب شده را نشان می دهد. به طور متوسط، ۳.۸۷ داوطلب در هر پروژه شرکت کرده اند. همان گونه که دیده می شود، سطح رقابت برای پروژههای کوچک بلند و برای پروژههای بزرگ پایین است. برخی پروژههای زیربنایی نیز برای چندین بار به داوطلبی سپرده شده است؛ اما هیچ داوطلبی در آنها شرکت نکرده است. برای مثال، داوطلبی پروژه قیرریزی پل حصار تا ولسوالی خاواک، دو بار اعلان شده است. در بار اول داوطلبی، تنها یک شرکت درخواست داده است؛ بنابراین داوطلبی برای بار دوم به اعلان سپرده شده است.

شکل 10: سطح رقابت

همان گونه که در گراف نشان داده شده است، در 0 پروژه از 20 پروژه، تنها یک داوطلب در داوطلبی شرکت کرده و یا هم از روش منبع واحد استفاده شده است. تیم اطمینان دهی برای شناسایی دلیل پایین بودن سطح رقابت در پروژههای بزرگ چندین مصاحبه را با نمایندگان سکتور خصوصی انجام داده است. یکی از دلایل سطح پایین رقابت «معیارهای ارزیابی داوطلبی» است که در مقرره تدارکات افغانستان و اسناد مرتبط آن تعیین شده است.²⁵

²⁵ - مصاحبه با انجنیر اکمل علی زوی، عضو گروه نهادهای ذی دخل و مدیر پروژه در شرکت ساختمانی گلوبل ترست و بوردا اتحادیه شرکت های ساختمانی افغانستان، 11 سنبله 1398.

مطابق قانون، داوطلبی‌ها باید بر اساس شرایط ذیل ارزیابی شوند:

- ظرفیت مالی
- پروژه‌های مشابه
- عاید سالانه

یافته‌های ما نشان می‌دهد که معیار «پروژه‌های مشابه» یکی از دلایل اصلی برای پایین بودن سطح رقابت است. برای نمونه، شرکتی که در داوطلبی برای یک مکتب شرکت می‌کند، مطابق معیارهای قانونی، باید در گذشته پروژه‌های مشابه با پروژه مکتب را تکمیل کرده باشد. شرکت موردنظر حتی اگر پروژه‌های سرک، کانال و دیوارهای محافظتی را تکمیل کرده باشد، برای تکمیل معیار «پروژه‌های مشابه» کفایت نمی‌کند. دلیل دیگر برای سطح پایین رقابت، عدم اعتماد و فساد اداری در پروسه ارزیابی است. هر سه معیار ارزیابی فوق در مقابل فساد اداری بسیار آسیب‌پذیر بوده و به‌سادگی قابل دست‌کاری است.

تمام اسناد داوطلبی به شکل حضوری و در فرمت پرن‌ت‌شده تسلیم می‌شود. این روش سنتی داوطلبی در تسهیل فرصت‌های فساد²⁶ نقش دارد. برای مثال، امکان حذف یکی از صفحات مهم اسناد داوطلبی در جریان پروسه ارزیابی وجود دارد که این امر می‌تواند منجر به تغییر تصمیم به نفع یک شرکت مطلوب شود.

3.3 توصیه‌ها:

یافته‌های ما نشان می‌دهد که برای پروژه‌های با بودجه بالا، داوطلبان واجد شرایط کافی وجود ندارد. برای ارتقای سطح رقابت و منصفانه بودن در داوطلبی‌ها، باید توصیه‌های زیر در نظر گرفته شود:

1. دولت باید معیار «پروژه‌های مشابه» را بازبینی کند. گزینه بدیل برای این معیار می‌تواند تغییر آن به «کارهای مشابه» باشد. مثلاً اگر یک شرکت پروژه‌های سرک‌سازی را تکمیل کرده است، در جریان پروسه ارزیابی برای کارهایی که شامل کانکریت، سنگ و خشت‌کاری می‌شود در نظر گرفته شود. این روش توسط نیروی انجیری اردوی آمریکا تجربه شده است و قراردادی‌ها نیز از این پروسه راضی هستند.
2. ایجاد روش داوطلبی الکترونیکی و دیجیتالی کردن آفرهای داوطلبی؛ این روش به‌احتمال‌زیاد با جلوگیری از دست‌کاری در اسناد داوطلبی، باعث تقویت رقابت عادلانه می‌شود.
3. تقسیم پروژه‌های بزرگ به چندین بخش و یا هم ارزیابی مارکیت قبل از اعلان داوطلبی پروژه‌های بزرگ
4. امنیت یک ریسک بزرگ در اجرای پروژه‌های قراردادی است. برای ترغیب قراردادی‌ها به داوطلبی در پروژه‌هایی که در مناطق ناامن واقع شده‌اند، یک مورد خاص برای مدیریت ریسک امنیتی می‌تواند در بل احجام کار اضافه شود.
5. انعطاف‌پذیری در معیارهای پروژه‌های بزرگ هنگام ارزیابی، مانند قبول دو پروژه برای تجربه مشابه یا کاهش عاید سالانه
6. اعلام داوطلبی در چندین وب‌سایت برای اطمینان از مشارکت و رقابت

4. نگرانی‌ها و توصیه‌های مختص به پروژه

در این بخش موضوعات و نگرانی‌های مربوط به هر پروژه، مشخص و توصیه‌های لازم برای دولت و سکتور خصوصی ارائه می‌شود.

1.4 وزارت ترانسپورت

1.1.4 پانزده کیلومتر کار اضافی در سرک‌های داخلی شهر مزارشریف

روش تدارک این پروژه «منبع واحد» است و این روش از طریق نامه رسمی مورخ ۱۳۹۶/۰۳/۸ وزارت ترانسپورت توجیه شده است. بر اساس این نامه، کار اضافی باید با همان شرکتی که قرارداد اول این پروژه به آن اعطا شده بود، قرارداد شود. مدت قرارداد 180 روز کاری بوده که بعداً به 221 روز کاری تمدید شده است. این پروژه با هزینه 191,963,602.93 افغانی با شرکت ساختمانی الیاس ویس قرارداد شده است.

شرکت قراردادی اولین تعدیل در زمان و محدوده کار پروژه را مطابق تصمیم شماره 2704، مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۱۴ اداره تدارکات ملی و حکم شماره 2934، مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۲۸ نهاد تدارکاتی، دریافت کرد. دلایل این تعدیل عبارتند از تغییر سطح قیر دولایه به اسفالت و افزودن علامت‌گذاری جاده پس از اتمام آن. در نهایت، هزینه پروژه به 17,685,000 افغانی (9.21٪) افزایش یافت و زمان آن به 6 ماه و 23 روز (92.3٪) تمدید شد و هزینه نهایی قرارداد 209,648,602.93 افغانی و تاریخ تکمیل آن ۱۳۹۸/۰۳/۱۶ تعیین شد. شرکت قراردادی برای بار دوم به منظور تمدید زمان و تغییر محدوده پروژه درخواست کرده است که اکنون در وزارت ترانسپورت تحت بررسی است. آخرین گزارش ماهانه (اپریل ۲۰۱۹/۲۰ ثور ۱۳۹۸) حاکی است که این پروژه 43.2٪ پیشرفت فیزیکی واقعی و 42٪ پیشرفت مالی واقعی داشته است.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل مربوط به تطبیق پروژه	مسائل تدارکاتی
- برای جلوگیری استفاده از روش منبع واحد تدارکات، نهادهای تدارکاتی باید توجیهات معقولی برای انتخاب منبع واحد در مقابل داوطلبی آزاد ارائه کنند. - عدم توجه کافی در مرحله آماده‌سازی پروژه (سروری، دیزاین و ...) منجر به تغییر محدوده و کار اضافی شده است. برای جلوگیری از چنین تغییراتی، کیفیت سروی و دیزاین باید بهبود یابد. - برای جلوگیری از مشکلات در کیفیت و مصونیت پروژه،	92.3٪ تأخیر زمانی 9.2٪ افزایش قیمت - فاصله‌گیرها (spacer) بطور نامناسب و ناکافی در دیوارهای جانبی جویچه در موقیعت‌های ۱+۳۶۰ و ۲+۱۴۰ برای پوشش کانکریت سیخ‌ها استفاده شده است. (جایی که ریختن کانکریت در جریان بود). - درزها کانکریت در کف جویچه‌ها در تمامی پروژه قابل مشاهده بود. - شیب نامناسب موزاییک در پیاده‌روها در تمام پروژه مشاهده شده و در برخی قسمت‌ها موزاییک‌ها خراب شده بود. - در این پروژه مسائل مصونیت در نظر گرفته نشده است. به‌عنوان مثال، کارگران با ابزار کافی حفاظت شخصی مجهز نبودند،	- استفاده از روش منبع واحد درحالی‌که استفاده از روش داوطلبی رقابتی ملی یا داوطلبی رقابتی بین‌المللی ممکن بود. - بر اساس بند اول ماده ۲۲ مقرر تدارکات افغانستان، روش منبع واحد تنها در شرایط اضطراری و در صورتی‌که اجناس و خدمات مورد نیاز فقط از یک منبع قابل تهیه باشد و یا قیمت آنها کمتر از ۵۰۰۰ افغانی باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد.²⁷

²⁷ - مقرر تدارکات افغانستان، ص ۱۰، سرطان 1395.

مشکلت در سروی و طراحی منجر به تغییر محدوده، تأخیر زمانی و افزایش قیمت می‌شود.	هیچ‌گونه نوار هشدار برای جدا کردن ساحه کار استفاده نشده است.	باید سازوکارهای نظارت بهبود یابد.
---	---	--------------------------------------

شکل: 11: با وجود اتمام کار جویچه‌ها، سرپوش‌های آهنی جویچه‌ها
شکل: 12: فاصله مناسب بین میله‌های آهن و قالب خندق‌ها در نظر
نصب نشده است. گرفته نشده است.

2.1.4 پروژه اعمار ۲۴.۱۰۰ کیلومتر سرک کابل - لوگر

این پروژه در تاریخ ۱۳۹۰/۰۵/۴ به اعلان سپرده شد؛ اما به علت اشتباهات در بل احجام کار، دوباره به داوطلبی گذاشته شد. سه شرکت از طریق پروسه داوطلبی باز ملی در دور دوم داوطلبی پروژه اشتراک کردند و شرکت یونایتد انفرستراکچر پروجکٹس با کمترین قیمت 782,567,915.6 افغانی به‌عنوان شرکت واجد شرایط شناخته شد و قرارداد در تاریخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۳ به آن شرکت اعطا شد. شرکت قراردادی موظف بود تا بخش دوم جاده کابل-لوگر را به طول 24.۱۰۰ کیلومتر در مدت 18 ماه (۸ قوس ۱۳۹۶ تا ۷ جوزا ۱۳۹۸) احداث کند.

بر اساس اسناد موجوده، استملاک زمین، تهدیدات امنیتی و خواست مردم محل برای تغییرات دلایل تأخیر در اتمام پروژه شناسایی شده است؛ بااین‌حال، شرکت قراردادی در ۱۳ حوت ۱۳۹۷ برای اصلاح و تمدید زمان پروژه درخواست کرده است که در زمان بررسی‌های این تحقیق هنوز تأیید نشده بود. گزارش‌های پیشرفت ماهانه اخیر نشان می‌دهد که این پروژه با پیشرفت فیزیکی واقعی ۴۸٪ و پیشرفت مالی ۴۲.۰٪، از جدول زمانی آن ۵۲٪ عقب افتاده است.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

مسائل تدارکاتی	مسائل مربوط به تطبیق پروژه	توصیه‌ها
- اشتباهات در بل احجام کار که منجر به اعلان مجدد داوطلبی پروژه شده است. - روند داوطلبی 15 ماه طول کشید که بیشتر از معیارهای جهانی است.	52٪ تأخیر زمانی (در زمان نوشتن این گزارش) - تیم اطمینان‌دهی به دلیل تهدیدات امنیتی قادر به بازدید از سایت پروژه نبود.	- اسناد تخنیک باید قبل از نشر اطلاعات پروژه توسط تیم تخنیک موردبررسی قرار گیرد. - مسائل مربوط به استملاک اراضی باید در هنگام آماده‌سازی پروژه ارزیابی شود تا از تأخیر در اجرای آن جلوگیری به عمل آید. - تا حد امکان، مطالبات مردم محل باید در مرحله طراحی پروژه گنجانیده شود تا از تأخیر در اجرای آن جلوگیری گردد.

3.1.4 ساخت پل کانکریتی 12 متری در ولایت تخار

روند تدارکات این پروژه به تاریخ ۹ میزان ۱۳۹۰ آغاز شد. ۶ داوطلب اسناد داوطلبی را دریافت کردند و فقط ۳ داوطلب در آفر گشایی که به تاریخ ۹ عقرب ۱۳۹۰ برگزار شد، شرکت کردند. در نتیجه شرکت ساختمانی شغنان با کمترین قیمت ۷۰۷۴۰۵۰ افغانی به عنوان برنده داوطلبی اعلان و قرارداد پروژه به تاریخ ۲۹ قوس در چوکات برنامه ملی راهسازی روستایی به این شرکت اعطا شد. جلسه قبل از شروع پروژه جهت وضاحت برنامه کاری، منابع و سایر مقدمات به تاریخ ۷ اسد ۱۳۹۸ با شرکت قراردادی گرفته شد.

کار ساخت پروژه در ۲۹ قوس ۱۳۹۰ آغاز شد. با این حال، شرکت قراردادی در ۷ عقرب ۱۳۹۶ در مورد پیشرفت آهسته کار از برنامه ملی راهسازی روستایی اخطاریه دریافت کرد. کار ساخت و ساز بدون تأخیر در تاریخ تعیین شده ۲۸ قوس ۱۳۹۶ تکمیل گردیده است. سرانجام، این پروژه به تاریخ ۸ جدی ۱۳۹۷ پس از مدت زمان ۳۶۵ روز دوره رفع مسئولیت تحویل داده شد.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

مسائل تدارکاتی	مسائل مربوط به تطبیق پروژه	توصیه‌ها
• دلایل عدم حضور ۳ داوطلب در جلسه آفر گشایی برای تیم اطمینان‌دهی مشخص نشده و نیاز به بررسی بیشتر دارد. • دوره داوطلبی این پروژه ۳ ماه است که با تجارب معمول داوطلبی مطابقت دارد.	• جاری شدن سیلاب در جریان تطبیق پروژه باعث ایجاد نگرانی و چالش گردیده است. خاک حفاری مسیر آب را مسدود کرده و جهت جریان آن را تغییر داده است. در نتیجه سیل بخشی از مسجدی را که در نزدیکی پروژه قرار دارد آسیب‌زده و چاه آب عمومی را کاملاً تخریب نموده. اگرچه، شرکت قراردادی قسمت آسیب‌دیده مسجد را تعمیر کرده و به مردم وعده داده است که چاه جدید حفر خواهد کرد، اما متأسفانه پس از دریافت سرتیفکت تکمیل پروژه، ساحه را بدون حفر چاه ترک کرد.	• برگزاری جلسه نظرخواهی توسط نهادهای تدارکاتی با آن عده از داوطلبانی که برای شرکت در جلسه آفر گشایی شرکت نکرده‌اند برای شناسایی دلیل عدم شرکت در برنامه مذکور. نظرخواهی می‌تواند سطح رقابت و عدالت را در پروسه‌های آینده بهبود بخشد. • وزارت ترانسپورت موظف است قبل از دادن سرتیفکت تکمیل پروژه به شرکت قراردادی، وضعیت کلی تخریبی و محیطی پروژه‌ها را ارزیابی کند. • اجرای یک اصلاحیه قرارداد بین نهاد تدارکاتی و قراردادی برای رسمی سازی توافقات جدید و ضمانت اجرای مناسب آنها.

4.1.4 دیزاین و ساخت بخش دوم جاده هرات - چغچران

سطح پایین رقابت سه بار منجر به ناکام شدن اعلان داوطلبی این پروژه گردید. برای بار اول، به تاریخ ۲۸ میزان ۱۳۹۲ دو شرکت برای این پروژه داوطلب شدند. گزارش ارزیابی به خدمات انکشاف و بازسازی افغانستان²⁸ فرستاده شد اما نهاد تدارکاتی هیچ جوابی دریافت نکرد. اعلان دوباره پروژه در جلسه شورای وزیران به تاریخ ۲۸ ثور ۱۳۹۳ تصمیم گرفته شد. در بار دوم داوطلبی، تنها دو شرکت در جلسه آفر گشایی شرکت کردند بازهم تصمیم به اعلان مجدد داوطلبی گرفته شد. پروژه به تاریخ ۲۳ میزان ۱۳۹۳ برای بار سوم به اعلان سپرده شد و این بار تنها یک شرکت در آن شرکت کرد که باعث اعلان مجدد پروژه برای بار چهارم به تاریخ ۳۰ سرطان ۱۳۹۴ گردید.

در روز آفر گشایی، به تاریخ ۴ سنبله ۱۳۹۴ تنها یک کمپنی برای داوطلبی حضور داشت که پیشنهاد آن مورد ارزیابی قرار گرفت. گزارش ارزیابی به کمیسیون تدارکات ملی ارسال شد و به تاریخ ۲۱ عقرب ۱۳۹۴ در کمیسیون تدارکات ملی تصمیم به بررسی و ارزیابی مجدد پروژه گرفته شد. نظرات کمیته مورد رسیدگی قرار گرفته و به تاریخ ۱۰ دلو ۱۳۹۴ برای تأیید به کمیته ملی تدارکات ارسال شد. به تاریخ ۲۸ حمل ۱۳۹۵ گزارش تخنیک در مصوبه شماره 947 کمیته ملی تدارکات مشروط بر اینکه آفر مالی شرکت داوطلب از طرف نهاد تدارکاتی جهت تأیید به آقای قیومی مشاور ارشد در امور زیربنا و نیز وزیر اقتصاد وقت فرستاده شود، به تصویب رسید. سرانجام، در تاریخ ۱ سرطان ۱۳۹۵ این قرارداد به شرکت ساختمانی وینکو امتیاز با قیمت مجموعی 4,463,077,911 افغانی اعطا شد.

در طی تحقیقات تیم اطمینان‌دهی، هیچ‌گونه تغییر در زمان / هزینه / محدوده پروژه مشاهده نشده است. طبق اسناد موجود، ساخت‌وساز در حال انجام است. آخرین گزارش‌های موجود 36٪ پیشرفت فیزیکی و 27.69٪ پیشرفت مالی پروژه را نشان می‌دهد که نشان‌دهنده 10٪ عقب‌ماندگی در جدول زمانی پروژه است. تیم اطمینان‌دهی به دلیل تهدیدات امنیتی قادر به بازدید از سایت پروژه نبود.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل مربوط به تطبیق پروژه	مسائل تدارکاتی
----------	----------------------------	----------------

²⁸ - خدمات انکشاف و بازسازی افغانستان نقش مرکزی را در زمینه تدارک اجناس، کارها، مشاوره و خدمات به وزارتخانه‌های مربوطه و نهادهای دولتی، به عهده داشته است. این اداره در 13 حوت 1393 با اداره تدارکات ملی ادغام شد.

- این پروژه 4 بار برای یافتن یک داوطلب واجد شرایط به داوطلبی سپرده شد. اعتقاد بر این است که علت پایین بودن سطح رقابت، تعیین معیارهای بلند از جانب نهاد تدارکاتی بوده است (پروژه مشابه، حجم معاملات سالانه و صورت حساب مالی). - پروژه مشابه داوطلب واجد شرایط مطابق با سند داوطلبی نبوده و کمتر از معیار مندرج در بخش 2.4.1 شرایط و ضوابط قرارداد است. - روند داوطلبی تقریباً 33 ماه طول کشیده است.	- به علت تهدیدات امنیتی، تیم اطمینان‌دهی موفق به بازدید از سایت پروژه نشده است. 10٪ عقب از جدول زمانی	- نهادهای تدارکاتی باید قبل از اعلام پروژه، پروژه‌ها را تجزیه و تحلیل و امکان پیدا کردن داوطلبان واجد شرایط را ارزیابی کنند. این امر به تصمیم‌گیری درباره تجزیه پروژه به قسمت‌های کوچکتر و جلوگیری از تأخیر در روند داوطلبی کمک می‌کند. - برای پروژه‌هایی که ممکن است خطرات امنیتی داشته باشند، یک مورد اضافی و بل احجام می‌تواند افزوده شود. این امر شرکت‌ها را به داوطلبی در پروژه ترغیب خواهد کرد.
--	--	--

5.1.4 قیریزی سرک پل حصار تا ولسوالی خاواک ولایت پنجشیر – بخش اول

تدارکات این پروژه از ۲۲ حمل ۱۳۹۷ آغاز و در ۵ ثور ۱۳۹۷ اعلام شد و اعلان داوطلبی آن دو بار تمدید شد؛ اما فقط یک شرکت در ۲۳ جوزای ۱۳۹۷ در داوطلبی آن شرکت کرد. طبق بند پنجم ماده پنجاه و چهارم مقرر تدارکات افغانستان، در صورتی که کمتر از سه داوطلب در داوطلبی شرکت کنند، نهاد تدارکاتی باید تصویب رهبری ارشد را برای ادامه کار با یک داوطلب به دست آورد. در نتیجه در ۲۹ جوزای ۱۳۹۷، وزیر ترانسپورت رسماً اعلام کرد که «قیمت پیشنهادی شرکت بسیار بلند است و فقط یک داوطلب در داوطلبی شرکت کرده است؛ بنابراین پروژه را دوباره اعلان کنید».

داوطلبی دوباره این پروژه در ۹ سرطان ۱۳۹۷ آغاز و جلسه آفرگشایی در ۲۰ اسد 1397 با حضور سه داوطلب برگزار شد. کمیته ارزیابی بررسی خود را از ۲۱ اسد ۱۳۹۷ آغاز و در ۲۵ میزان ۱۳۹۷ به پایان رساند. با توجه به اینکه توصیه نهاد تدارکاتی درباره داوطلب واجد شرایط مشخص نبود، اداره تدارکات ملی درخواست وزارت ترانسپورت را رد کرد. جلسه ویژه پروژه‌های زیربنایی به سرپرستی دکتر محمد همایون قیومی در ۱۹ عقرب ۱۳۹۷ درباره اعلان این پروژه برای سومین بار تصمیم گرفت و همچنین تقسیم پروژه را به چندین قسمت توصیه کرد. در زمان نوشتن این گزارش، پروژه در مرحله تدارکات قرارداد بود. این وزارتخانه به علت بالا بودن شرایط مندرج در سند داوطلبی قادر به یافتن یک داوطلب واجد شرایط نبود. هزینه تخمینی پروژه در حدود 1,400,000,000 افغانی (14.94 میلیون دالر) است.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

مسائل تدارکاتی	مسائل مربوط به تطبیق پروژه	توصیه‌ها
- این پروژه سه بار به داوطلبی سپرده شده است. - مدت زمان داوطلبی 8 ماه است که به طور معمول رویه مناسبی نیست. - رقابت کم به علت شرایط سخت تعیین شده در اسناد داوطلبی.	این پروژه در حال تدارکات است.	نهادهای تدارکاتی باید قبل از اعلام پروژه، پروژه‌ها را تجزیه و تحلیل و امکان پیدا کردن داوطلبان واجد شرایط را ارزیابی کنند. این امر به تصمیم‌گیری درباره تجزیه پروژه به قسمت‌های کوچکتر و جلوگیری از تأخیر در روند داوطلبی کمک می‌کند.

4.2 وزارت انرژی و آب

1.2.4 اعمار بند آبرگردان و کانال نهرشاهی

وزارت انرژی و آب با استفاده از وجوه غیراختیاری تمویل شده توسط دولت هند، روند داوطلبی این پروژه را در 21 دلو 1393 آغاز کرد. دور اول داوطلبی در 9 حمل 1394 در وزارت اقتصاد و اداره خدمات بازسازی و انکشافی افغانستان به روش داوطلبی باز ملی برگزار شد. در مجموع، 22 داوطلب در جلسه داوطلبی شرکت کردند، 3 شرکت غیر واجد شرایط دانسته شده و 19 شرکت شارت لیست شدند. نخستین پیشنهاددهنده پایین ترین قیمت با قیمت داوطلبی 7953690 افغانی به علت عدم تجربه در اجرای پروژه مشابه و عدم ارائه نامه رسمی خرید تجهیزات مورد نیاز پروژه غیر واجد شرایط شناخته شد. در نتیجه، این پروژه با قیمت 7985460 افغانی به شرکت ساختمانی رئیس خان که دومین قیمت پایین را ارائه داده بود، اعطا شد. با توجه به اینکه قیمت پیشنهادی 32.34 درصد پایین تر از بودجه اولیه بود و برنده قرارداد دومین پیشنهادکننده پایین ترین قیمت بود، اداره خدمات بازسازی و انکشافی افغانستان (ARDS) خواستار تأیید توسط سفارت هند شد.

بدین منظور، چندین نامه رسمی بین وزارت انرژی و آب، اداره تدارکات ملی²⁹ و وزارت اقتصاد ردوبدل شد که بیش از 10 ماه طول کشید، در این مدت هیچ تصمیمی نهایی اتخاذ نشد و ضمانت های مالی شرکت های داوطلبی کننده منقضی شد. سرانجام، وزارت انرژی و آب تصمیم به اعلان مجدد پروژه گرفت و این روند را در 11 حوت 1394 آغاز کرد که در آن 5 داوطلب مشارکت کردند. این پروژه در 1395/04/07 به شرکت ساختمانی و سرک سازی «نجات طلعت» با قیمت مجموعی 8811603 افغانی اعطا شد.

هدف اصلی این پروژه جمع آوری آب برای 1000 هکتار زمین زراعتی و محافظت از اراضی زراعتی و خانه های مسکونی در برابر سیلاب بود. مدت زمان اجرای این پروژه 30 هفته بود (1395/04/09 تا 1395/11/09). پروژه به موقع تکمیل شد، با 5.73٪ کاهش در قیمت مجموعی قرارداد به علت اشتباهات در بل احجام کار که قیمت نهایی قرارداد را 8306402.4 افغانی ساخت.

نگرانی ها و توصیه ها

توصیه ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکاتی
• نهادهای تدارکاتی باید استراتژی های هماهنگی و ارتباطات داخلی و خارجی خود را بهبود بخشند. معرفی تکنولوژی و استفاده از قالب ها (نمونه ها) در این فرایند می تواند به دستیابی به این هدف کمک کند. • بررسی های تیم اطمینان دهی از اسناد نشان می دهد که ارتباطات ایمیلی هیچ گاه بین این ادارات عامه استفاده نشده است. استفاده از ایمیل می توانست زمان مورد نیاز را به میزان قابل توجهی کاهش داده و روند تصمیم گیری را تسریع بخشد. • آماده سازی پروژه باید شامل ارزیابی بل احجام کار باشد.	• نواقصی نظیر اتمام نادرست کانکریت ریزی و سنگ کاری در طول پروژه مشاهده شده است. افزون بر این، مسیر کانال به علت مشکلات با مردم محل تغییر یافته و بنابراین مطابق با طرح پروژه نیست. • حفظ و مراقبت کانال مورد غفلت	• روند داوطلبی 16.5 ماه طول کشید. نبود ارتباطات واضح و فرایند بوروکراتیک دست و پاگیر منجر به سوء تفاهم بین اداره تدارکات ملی و وزارت انرژی و آب شد. تیم اطمینان دهی به سوابعی در حدود 600 صفحه با بیش از 100 امضا و مهر دسترسی پیدا کرد. • این روند برای سکتور خصوصی بسیار ناامید کننده بود. 19 شرکت 10 ماه منتظر ماندند و تضمین های مالی پیشنهادی آنها منقضی شد و هیچ کس مسئولیت آن را بر عهده نگرفت. افزون بر این، یک شرکت ساختمانی که در دور اول واجد شرایط شناخته شده بود بدون هرگونه توضیحی از پروسه کنار زده شد.

²⁹ - همین که اداره خدمات بازسازی و انکشافی افغانستان به اداره تدارکات ملی مدغم شد، پروسه ارزیابی این پروژه از طریق اداره تدارکات ملی جریان یافت.

• داوطلبی مجدد این پروژه خلاف مقررات تدارکات و حقوق سکتور خصوصی بود.	واقع شده و نیاز به توجه دارد.	
--	-------------------------------	--

شکل 16: تیم اطمینان‌دهی ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان در حال اندازه‌گیری موارد خاص پروژه

شکل 15: به ضخامت 15 سانتی‌متر کندی کانکریت بدون سیخ (ساده) بر روی قسمت C - C کانال دیده می‌شود که ممکن است در اثر عدم دقت در حفظ رطوبت کانکریت در طول ساخت‌وساز باشد.

2.2.4 دیوار تحکیماتی لوی کاریز

در 1395/07/18 روند تدارکات این پروژه آغاز شد. 10 شرکت اسناد داوطلبی دریافت کردند و 6 داوطلب در جلسه آفر گشایی مورخ 19 عقرب 1395 شرکت کردند. کمیته ارزیابی پس از طی یک دوره داوطلبی 3 ماهه، شرکت ساختمانی «راک بوند» را به‌عنوان داوطلب واجد شرایط با کمترین قیمت (3,330,523 افغانی) معرفی کرد. با استفاده از کمک مالی شماره H-681-AF IDA / TF-012029 بانک جهانی (صندوق وجهی بازسازی افغانستان ARTF) وزارت انرژی و آب این قرارداد را از طریق روش تدارکات داوطلبی باز در 1395/09/14 به شرکت ساختمانی راک باند اعطا کرد.

مدت قرارداد به شمول 3 ماه برای شرایط سیل و آب‌وهوای نامساعد و رفع نیازها و اختلافات مردم محل و دهقانان 10 ماه (1395/09/14 - 1396/07/21) بود. تاریخ اتمام واقعی تا 1396/10/22 تجدیدنظر شده است که نشان‌دهنده 30 درصد تأخیر زمانی است. علت این تأخیر تهدیدهای امنیتی در سایت پروژه بود. سرانجام، این پروژه مطابق بودجه تخصیص‌یافته به آن در 1396/10/20 تحویل داده شد.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه	توصیه‌ها
هیچ نگرانی عمده‌ای در روند تدارکات آن مشاهده نشده است.	30٪ تأخیر زمانی داشته است. - مسائل امنیتی در طول اجرای پروژه - تیم اطمینان‌دهی به علت مشکلات امنیتی قادر به بازدید از سایت پروژه نبود.	نظری ارائه نشده

3.2.4 تحکیم سواحل دریای تحت حقان (1)

این پروژه توسط بانک جهانی تمویل شده است. وزارت انرژی و آب روند تدارکات داوطلبی باز ملی را در 1395/07/18 آغاز کرد. 15 داوطلب اسناد داوطلبی را دریافت کردند و 7 داوطلب در آفر گشایی مورخ 1395/08/18 شرکت کردند. پس از گذشت 2 ماه از

روند داوطلبی، قرارداد در 1395/09/09 به اولین پیشنهاددهنده (شرکت ساختمانی راک باند) با کمترین قیمت 381023 دالر آمریکایی (25147518 افغانی) اعطا شد.

مدتزمان اجرای این پروژه 390 روز (حدود 13 ماه) بود به شمول مدت اضافی 3 ماه به علت سیل، شرایط نامساعد آبوهوا، رفع مشکلات و اختلافات مردم محل و دهقانان. تاریخ آغاز ساختوساز 1395/10/04 و تاریخ اكمال پیشبینی شده 1396/10/28 بود؛ بااینحال، قراردادی به علت فرارسیدن فصل زمستان در 1396/08/23 درخواست تمدید سه ماهه مهلت تعیین شده را کرد و موافقت کرد تا پروژه را در 30 جوزای 1397 تکمیل کند. برای تغییر درخواست شده (تمدید زمان)، وزارت انرژی و آب هیچ موافقتی صادر نکرده است؛ درحالی که این پروژه به صورت فیزیکی 73 درصد پیشرفت داشته است، شرکت قراردادی به علت تأخیر، از سوی بخش ولایتی ریاست هماهنگی پروژهها در ولایت بلخ (واحد هماهنگی پروژه) هشدار دریافت کرده است. هیچ سندی درباره دلایل این تأخیر در ساختوساز به تیم اطمیناندهی ارائه نشده است؛ در همین حال، فعالیتها و پیشرفت کار پروژه در مزارشریف از سوی واحد هماهنگی پروژه ضعیف، غیررضایتبخش و غیرقابل قبول گزارش شده است. واحد هماهنگی پروژه پیشنهاد فسخ قرارداد را داده است؛ اما هیچ اقدامی برای رفع مشکل نه از طرف وزارت انرژی و آب و نه از طرف قراردادی صورت نگرفته است. تیم اطمیناندهی پس از بازدید از ساحه با مردم محل³⁰ و مقامات سمندگان³¹ مصاحبه کرده است. در نتیجه، تیم دریافت کرده است که قراردادی، پروژه را بدون اكمال رها کرده است و علت اصلی تأخیر 157 درصدی ظرفیت مالی پایین قراردادی گزارش شده است.

نگرانیها و توصیهها

مسائل تدارکات / مسائل تطبیق پروژه / توصیهها

توصیهها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
---------	-------------------	---------------

³⁰ - اعضای شورای انکشافی محلی.

³¹ - رحمتالله افضلی، آمر ساحوی ریاست آبیاری، وزارت انرژی و آب، 26 سرطان 1398.

- شرکت‌های ساختمانی برای جلوگیری از تأخیر باید مدیریت پروژه را بهبود بخشند. - نهادهای تدارکاتی باید مکانیزم نظارت را بهبود بخشند تا از نواقص در کیفیت جلوگیری شود. - آماده‌سازی پروژه باید شامل ارزیابی ظرفیت مالی قراردادی‌ها باشد.	157٪ تأخیر کیفیت آن ضعیف گزارش شده است و مشاهدات تیم اطمینان‌دهی هنگام بازدید نیز چنین بوده است. موضوعات کیفیتی از قبیل پرکاری مجدد، قالب‌بندی ضعیف در کل پروژه مشاهده شده است. - عملکرد ضعیف قراردادی و ترک پروژه قبل از اكمال آن - علت اصلی تأخیر 157 درصدی پایین بودن ظرفیت مالی قراردادی است.	شرکت قراردادی چندین بار تعهد نمود که کار پروژه را پیش می‌برد؛ اما به تعهدات خود عمل نکرد. در نتیجه، در 1397/08/14، تیم تخریبی از تیم مدیریت قرارداد خواسته است تا قرارداد با راک باند فسخ شود؛ اما این قرارداد تاکنون فسخ نشده است و این خلاف شرایط قرارداد است.
--	---	--

شکل 17: به علت سیل اخیر، قسمتی از بخش حفاظتی در محل پروژه آسیب دیده است. شکل 18: قالب کاری ضعیف در سراسر دیوار موردنظر مشاهده می‌شود.

4.2.4 دیزاین تفصیلی و ساخت بند خان‌آباد (2)

به تاریخ 1394/12/10 وزارت انرژی و آب از کمیسیون تدارکات ملی خواست تا روند تدارکات شش بند از جمله پروژه بند خان‌آباد 2 را تصویب و کُد بودجه آن را تخصیص دهد؛ زیرا این موارد در برنامه سال مالی 2016 (1395) در نظر گرفته نشده بود. در 1394/12/22 کمیسیون تدارکات ملی پروژه‌ها را تصویب کرد و دستور داد تا روند قرارداد آنها فوراً انجام شود. از وزارت مالیه خواسته شد تا بودجه آن را از صندوق مشارکت با آمریکا تأمین کند. به دنبال آن، وزارت انرژی و آب روند تدارکات پروژه (دیزاین تفصیلی و ساخت بند خان‌آباد (2) واقع در منطقه خان‌آباد ولسوالی کندز را آغاز کرد. برای نخستین بار 13 داوطلب اسناد داوطلبی را دریافت کردند و فقط 3 داوطلب در جلسه آفر گشایی اشتراک کردند.

شرکت ساختمانی عمران انرژی در مشارکت با شرکت International Holding Group، سومین پیشنهاددهنده پایین‌ترین قیمت با قیمت مجموعی قرارداد 24825445 دالر آمریکایی واجد شرایط شناخته شد؛ با این حال، کمیسیون تدارکات ملی نخستین پروسه داوطلبی را بنا بر دلایل زیر لغو کرد:

الف) تغییر روش تدارکات به داوطلبی مقید و تعریف واضح شرایط قرارداد به منظور ایجاد رقابت منصفانه

ب) شمولیت افراد ماهر در کمیته ارزیابی که دارای دانش تخریبی در زمینه موضوعات مرتبط با پروژه باشند.

ج) لزوم برگزاری جلسه قبل از داوطلبی به این دلیل که این یک پروژه با مقیاس بزرگ است.

روند داوطلبی مجدداً در 1395/11/18 با روش داوطلبی مقید (داوطلبی بین‌المللی محدود) آغاز شد. در نتیجه 5 شرکت سند پیشنهاد را دریافت کردند و فقط یک شرکت در آفر گشایی شرکت کرد. این پروژه در 1397/01/27 برای تصویب نهایی به کمیسیون تدارکات ملی ارسال شده است. کمیسیون تدارکات ملی این پروژه را در 1397/03/23 تصویب کرد؛ اما به این شرط که شرکت، تضمین‌کننده عملکرد عالی خود باشد. در نتیجه، این قرارداد از طریق فرآیند تدارکات داوطلبی مقید (داوطلبی بین‌المللی محدود) به شرکت Linco Infratech Limited با قیمت مجموعی 25312500 دالر آمریکایی در 22 میزان 1397 اعطا شد.

حدود 4042500 دالر (19٪) تفاوت بین هزینه برآورد شده (21270000 دالر آمریکایی) و هزینه قرارداد شده (25312500 دالر آمریکایی) وجود دارد و همچنین در روند داوطلبی مجدد نیز انحرافات عمده‌ای دیده می‌شود. درخواست تضمین عملکرد عالی توسط نهاد تدارکاتی خلاف مقررات تدارکات است.

روند تدارکات مدت زیادی طول کشید؛ زیرا روش تدارکات داوطلبی مقید تعیین شده است. اداره تدارکات ملی ملاحظات داشت؛ اما این پروژه بدون توجه به این ملاحظات از سوی کمیسیون تدارکات ملی تأیید شده است.

ملاحظات اصلی اداره تدارکات ملی به صورت زیر است:

1. مشکل مالی شرکت

2- ورشکستگی شرکت پیشنهادی

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه
- وزارت انرژی و آب باید اکیداً از قانون و مقررات تدارکات افغانستان پیروی کند، کمیته ارزیابی از شرکت پیشنهادشده خواسته است ضمانت عملکرد عالی ارائه کند، آنچه که در مقررات تدارکات افغانستان وجود ندارد؛ بنابراین خلاف مقرر تدارکات افغانستان است. این پروژه توسط اداره تدارکات ملی تسهیل و از طریق کمیسیون تدارکات ملی تصویب شده است. - تامینات در طرزعمل تدارکات 10 درصد می باشد از شرکت متذکره 20 درصد تامینات درخواست شده است.	- سطح پایین رقابت فقط یک پیشنهاددهنده در داوطلبی این پروژه شرکت کرده است. - مدت زمان 28 ماهه داوطلبی فراتر از تجارب معمول در این زمینه است. - نظرات اداره تدارکات ملی درباره ظرفیت مالی و ورشکستگی شرکت، از سوی کمیسیون تدارکات ملی نادیده گرفته شده است.	در زمان تدوین این گزارش، کار عملی آغاز نشده است.

5.2.4 ساخت کانال چهاربرجک نیمروز

این پروژه توسط دولت هند تمویل مالی شده است. وزارت انرژی و آب روند تدارکات آن را به روش داوطلبی باز ملی در 1395/05/31 آغاز کرده است. 5 داوطلب شرطنامه معیاری را دریافت کردند؛ اما فقط 4 داوطلب در روند داوطلبی شرکت کردند. بودجه‌اهدایی از طرف سفارت هند برای این پروژه 1000000 دالر آمریکایی و قیمت پیشنهادی داوطلب واجد شرایط 1037389.582 دالر آمریکایی بود. از آنجا که مصارف پیشنهاددهنده واجد شرایط بالاتر از مبلغ اهدایی بود، وزارت انرژی و آب این مسئله را از طریق وزارت اقتصاد با سفارت هند درمیان گذاشت. این سفارت با ردّ هرگونه افزایش در این وجوه اعلام کرد که آنها فقط می‌توانند مبلغ مشخص‌شده، یعنی مبلغ 1000000 دالر آمریکایی را به شرکت واجد شرایط پرداخت کنند. این موضوع به طور رسمی برای قبول یا ردّ با شرکت واجد شرایط به اشتراک گذاشته شد. در نتیجه این شرکت قیمت قرارداد 1000000 دالر آمریکایی را پذیرفت.

به تاریخ 1395/10/18 وزارت انرژی و آب قراردادی را به شرکت ساختمانی و سرک‌سازی «اتحاد کاروان» با قیمت مجموعی 67000000 افغانی (1000000 دالر آمریکایی) اعطا کرد. هدف این پروژه با طول 8164 متر آبیاری 24000 جریب اراضی زراعتی و تسهیل زراعتی برای 4000 خانواده بود.

مدت‌زمان اجرای این پروژه 11 ماه بود (1395/10/22 تا 1396/09/22) با یک دوره یک‌ساله تضمین عدم بروز نواقص. به تاریخ 1396/01/05 قراردادی 30٪ مصارف اضافی را برای کارهای اضافی خاک‌برداری درخواست کرد. وزارت انرژی و آب یک تیم فنی را برای بررسی کار اضافی ارسال کرد؛ این تیم، کار اضافی را تأیید کرد؛ اما ریاست تدارکات وزارت انرژی و آب درخواست قراردادی را به دلایل زیر رد کرد:

1. قبل از انجام هرگونه کار اضافی، گرفتن تأییدی تمویل‌کننده درباره افزایش قیمت ضروری است.
2. هرگونه تغییر در محدوده کاری پروژه نیازمند تأیید وزارت انرژی و آب است که صورت نگرفته بود.
3. کارهای اضافی بیش از 25٪ نیاز به یک قرارداد جدید دارد که قراردادی به آن توجه نکرده بود. سرانجام در 1396/09/18 این پروژه اندکی زودتر و بدون تأخیر و افزایش قیمت به اتمام رسید.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
• سکتور خصوصی باید ظرفیت خود را بهبود بخشد و اطمینان به دست آورد که قوانین و مقررات نافذ را می‌فهمد. این موضوع به آنها کمک می‌کند تا زیان‌های احتمالی مانند انجام کارهای اضافی قبل از کسب تأییدی را مدیریت کنند. • اتحادیه شرکت‌های ساختمانی باید برای ایجاد ظرفیت درباره قانون تدارکات و اجرای پروژه برای اعضای خود آموزش‌های لازم را ارائه دهد.	• به علت مشکلات امنیتی، تیم اطمینان‌دهی نتوانسته از سایت پروژه بازدید کند.	• مدت داوطلبی بر اساس تجرب خوب 4 ماه است. • به علت عدم برقراری ارتباطات واضح بین شرکت قراردادی و نهاد تدارکاتی، کارهای اضافی توسط قراردادی انجام و انجام آن از سوی تیم فنی نهاد تدارک‌کننده تأیید شده است؛ اما از طرف ریاست تدارکات رد شده و هیچ‌گونه جبران خسارتی صورت نگرفته است.

4.2 وزارت شهرسازی و اراضی

این وزارت هیچ‌گونه اطلاعاتی درباره روند تدارکات و شرایط اعطای قراردادها منتشر نکرده است؛ بنابراین تیم اطمینان‌دهی نتوانست موضوعات شفافیت را در پروژه‌های مربوطه ارزیابی کند. این تیم فقط برای دیدن کیفیت و جریان کار پروژه‌ها، بازدیدهای محدودی از سایت‌های پروژه‌ها انجام داده است.

1.3.4 اعمار سیستم آبرسانی در فیض‌آباد مرکز ولایت بدخشان

این پروژه توسط دولت آلمان تمویل مالی و قرارداد آن به شرکت عمران «هولدینگ گروپ» اعطا شده است. کار ساخت این پروژه هم‌اکنون توسط قراردادی به پایان رسیده است و رسماً به وزارت شهرسازی و اراضی تحویل داده شده است. نزدیک به دو سال است که این پروژه در حال بهره‌برداری است.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه	توصیه‌ها
اطلاعات آن ارائه نشده است.	- به علت مشکلات در دیزاین و اجرای آن، محل‌های تنظیم آب مناسب نیستند و در برابر سیل بسیار آسیب‌پذیرند. - از آنجا که مخازن در کنار کوه و تپه‌ها قرار دارند، هیچ دیوار محافظی برای محافظت مخازن در برابر سیلاب و ریزش سنگ وجود ندارد.	- حفظ و مراقبت منظم پروژه و در صورت امکان تغییر مکان‌های محل تنظیم آب - آماده‌سازی پروژه باید شامل ارزیابی وضعیت سایت و موقعیت مکانی پروژه باشد.

شکل 20: برای حفظ و مراقبت از ذخیره، شخصی محافظ مقرر نشده است

شکل 19: تیم اطمینان دهی در حال بازدید از ساحه پروژه. دیوارهای محافظی برای پروژه در نظر گرفته نشده است

1. فابریکه تولید قطعات پیش‌ساخت

مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه	توصیه‌ها
اطلاعات ارائه نشده	- هیچ نگرانی عمده‌ای در سایت این پروژه مشاهده نشده است و در کل کار پروژه از نظر فیزیکی رضایت‌بخش است به دلیل نظارت منظم از سوی مقامات عالی دولت، به‌ویژه جلال‌تمآب رئیس جمهور. - در حال حاضر، این کارخانه دارای منابع و مواد خام محدود برای تولید قطعات پیش‌ساخت است؛ بنابراین، تداوم پروژه موضوع نگران‌کننده است.	- دولت باید کارخانه را بهبود ببخشد و سکتور خصوصی را به استفاده از تسهیلات آن ترغیب کند. - آماده‌سازی پروژه باید شامل ارزیابی پایداری پروژه نیز باشد.

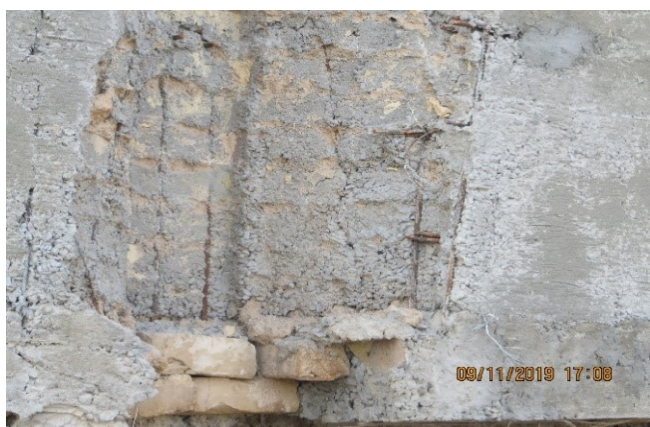
شکل 22: مصاحبه با رئیس فابریکه تولید قطعات پیش ساخت، ولایت کابل

شکل 21: برنامه ریزی، طراحی، نصب، ساخت و فعال سازی فابریکه تولید قطعات پیش ساخت

3.3.4 اعمار خوابگاه دانشگاه قندهار

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
• نهادهای تدارکاتی باید مکانیزم نظارت خود را بهبود بخشند تا اطمینان حاصل شود که نقشه‌ها و مشخصات پروژه به طور کامل اجرا شده و اقدامات کیفی ساخت و ساز رعایت می‌شود. مصونیت در کار به صراحت در قراردادهای ساختمانی ذکر نشده و بنابراین قراردادی‌ها مکلف نیستند تا از معیارهای مصونیت پیروی کنند. واحدهای تهیه‌کننده به همراه اداره تدارکات ملی باید این مسئله را مورد بررسی قرار دهند و استانداردهای ایمنی را در قرارداد اعمال کنند، مانند استفاده از تجهیزات حفاظت شخصی و بیمه برای کارگرانی که در حین کار ساخت و ساز آسیب دیده‌اند.	• قالب‌بندی کانکریت ریزی کم کیفیت در سراسر پروژه مشاهده می‌شود (شکل 23 را ببینید). • مدیریت نادرست سایت عدم تجهیز کارگران به تجهیزات حفاظت شخصی (شکل 23 را ببینید).	• اطلاعات ارائه نشده است.

شکل 23: قالب‌کاری نادرست و عدم استفاده از فاصله‌انداز [spacer]: ایجادکننده فاصله میان قالب‌های کانکریت به منظور جلوگیری از زنگ‌زدگی باعث برهنه شدن میله‌های فولادی در دیواره‌های پارت امتداد دیوار در نوک سقف ساختمان‌ها برای ایجاد مصونیت پیش‌تر شده است.

4.3.4 اعمار لبراتور سنجش کیفیت محصولات طبی و ادویه

مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه	توصیه‌ها
اطلاعات پروژه ارائه نشده است.	مدیریت ضعیف و تدابیر نامناسب مصونیت در سایت پروژه مشاهده شده است. به‌عنوان مثال، هیچ نوع نوارچسب هشدار در اطراف جوی‌های حفاری شده و مخزن فاضلاب (سپتیک) استفاده نشده است و کارگران به تجهیزات حفاظت شخصی کافی مجهز نبودند (شکل 24 را ببینید).	برای جلوگیری از مشکلات مربوط به کیفیت و مصونیت، باید میکانیسم‌های نظارت بهبود یابد.

بازدید از اعمار لبراتور سنجش کیفیت محصولات طبی و ادویه در هرات

شکل 24: هیچ‌گونه نوار هشدار در اطراف آبروهای حفاری شده و مخزن سپتیک استفاده نشده است.

5.3.4 آبرسانی و کانال‌سازی پروژه مسکونی قالین‌باغان

مسائل تدارکات	مسائل تطبیق پروژه	توصیه‌ها
اطلاعات ارائه نشده است.	تیم سعی در دسترسی به سایت پروژه داشته است؛ اما به علت عدم همکاری ریاست شهرسازی و اراضی در مزارشریف، اجازه مراجعه به سایت پروژه را دریافت نکرد؛ هرچند این تیم به طور غیررسمی به منطقه رفت؛ اما نتوانستند محل پروژه را پیدا کنند.	قانون دسترسی به اطلاعات در سطح مرکزی و ولایتی تفهیم نشده است؛ بنابراین نهادهای جامعه مدنی و کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات برای افزایش آگاهی و اجرای قوانین باید اقدامات لازم انجام دهد.

4.3 شهرداری کابل

1.4.4 ساخت کانال وزیرآباد

این پروژه توسط بانک جهانی تمویل شد و شهرداری کابل مراحل تدارکات آن را از 25 ثور 1398 آغاز کرد. 97 داوطلب اسناد داوطلبی را دریافت کردند (94 شرکت از طریق اداره تدارکات ملی و 3 شرکت نسخه کاغذی اسناد داوطلبی را دریافت کردند). تنها 4 داوطلب در روند داوطلبی شرکت کردند و کمیته ارزیابی نخستین پیشنهاددهنده پایین‌ترین قیمت را به‌عنوان برنده داوطلبی پروژه پیشنهاد کرده است. از آنجا که قیمت پیشنهادی داوطلب واجد شرایط 38 درصد پایین‌تر از مصارف تخمینی پروژه بود، از داوطلب خواسته

شد طبق ماده 47، فقره 32⁶ مقرر تدارکات توجیهات و تفکیک فعالیت‌هایش را به کمیته ارزیابی ارائه دهد. شرکت واجد شرایط (شرکت قره‌چای)، دلایل پایین‌ترین قیمت پیشنهادی خود را به شرح زیر ارائه کرد:

- شرکت انفرادی قره‌چای (Qara Chay IC) در افغانستان سرمایه‌گذاری خواهد کرد و مایل است تا بیش‌تر ماشین‌آلات، تجهیزات و کارکنان موردنیاز را از امکانات دست‌داشته‌اش [به افغانستان] انتقال داده و به کار گیرد.
- شرکت قره‌چای، برای توسعه سرمایه‌گذاری برون‌مرزی‌اش، به‌خصوص در افغانستان، از سوی حکومت آذربایجان و اتاق‌های تجارت آذربایجان تشویق و حمایت مالی دریافت می‌کند.
- شرکت قره‌چای بیش از قدر کافی ذخایر قیر، سمنت و سیخ‌های فولاد دارد که می‌تواند آن را به سهولت به جای خرید از بازار محلی برای پروژه‌هایش به افغانستان ارسال کند.

در نتیجه، در 15 دلو 1396، دلایل ارائه شده منظور و قرارداد از طریق فرآیند روش داوطلبی بین‌المللی (ICB) با قیمت مجموعی 10623201 دالر آمریکایی به شرکت انفرادی قره‌چای اعطا شد. هزینه تخمینی این پروژه 17108800 دالر آمریکایی بوده است. دومین پیشنهاددهنده پایین‌ترین قیمت، ادعایی را به شهرداری کابل و اداره تدارکات ملی ارائه کرد و پس از چندین ارتباط شفاهی و کتبی، این داوطلب از پروسه رسیدگی به ادعا صرف‌نظر کرد. دیزاین این پروژه به شرکت مشاوره «خطیب‌العالمی» واگذار و در فبروری 2017 تکمیل شد.

مدت قرارداد 15 ماه (15 دلو 1396 – 13 ثور 1398) با 360 روز مدت تضمین عدم بروز نواقص، بود. در 4 حوت 1397 مصارف قرارداد به علت تعدیل بل احجام کار به 5.4٪ افزایش یافت. در 17 ثور 1398 تمدید زمان 3.7 ماهه برای قراردادی تصویب شد. قراردادی برای درخواست تمدید زمان دلایل اصلی زیر را ذکر کرده است:

- دو فصل زمستان در مدت قرارداد واقع شد.
- عدم تعیین منطقه تجهیزات قوا توسط کارفرما
- افزایش محدوده کار
- اقدامات امنیتی و انسداد مرز
- جاری شدن آب در کانال

پس از تجزیه و تحلیل فنی توسط برنامه بهبود بهره‌وری حمل‌ونقل شهری کابل (KUTEI)، واحد تدارکاتی دلایل ارائه‌شده توسط قراردادی را در موارد 1، 3 و 5 پذیرفته و 111 روز تمدید زمان به مدت قرارداد را تصویب کرد که تکمیل عملی قرارداد را به 31 اسد 1398 تغییر داده است. در زمان نوشتن این گزارش (8 عقرب 1398)، پروژه 94٪ پیشرفت فیزیکی داشته است که نشان‌دهنده 52.8٪ تأخیر است. هزینه پروژه به علت تعدیل بل احجام کار 5.42٪ افزایش یافته است.

32 - مقرر تدارکات افغانستان، سرطان 1395، ص 23.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
38٪ تفاوت در بل احجام کار، 52.8٪ تأخیر زمانی و 5.42٪ افزایش هزینه نشان می‌دهد که نهاد باید مرحله آماده‌سازی پروژه را بهبود بخشد و به کیفیت و دقت سروی و دیزاین توجه بیشتری کند.	52.8٪ تأخیر زمانی 5.42٪ افزایش هزینه - مصونیت در محل پروژه ضعیف بود. برخی از کارگران بدون پوشیدن کفش، دستکش و عینک محافظتی دیده شده‌اند. - نگرانی زیست‌محیطی درباره انواع بوی‌ها یا بوی آب در کانال. این می‌تواند منجر به بروز انواع مختلفی بیماری‌ها در میان افراد ساکن در اطراف کانال شود. با توجه به موقعیت توپوگرافیک کانال، شیب موجود اجازه نمی‌دهد آب به سرعت جریان یابد و در نتیجه باعث جمع شدن آب در طول کانال می‌شود.	38٪ تفاوت بین هزینه تخمینی و قیمت قرارداد. درحالی‌که قیمت پیشنهادی سه داوطلب دیگر به ترتیب 2٪، 5٪ و 17٪ بلند از تخمین انجیری بوده است. تفاوت میان پایین‌ترین و بالاترین قیمت 55٪ است. روند 7 ماهه داوطلبی نسبتاً خوب به نظر می‌رسد.

شکل 26: پروژه در قسمت 4 + 430 تحت قالب کاری و سیخ بندی قرار دارد.

شکل 25: تیم اطمینان‌دهی درباره موضوعات پروژه با آمر پروژه و قراردادی پروژه کانال وزیرآباد گفتگو می‌کند.

2.4.4 سرک کارته آریانا تا دانشگاه کابل از طریق گردنه سخی

شهرداری کابل اطلاعات مورد نیاز این پروژه را به تیم اطمینان‌دهی ارائه نکرده است؛ بنابراین، تیم فقط قادر به بازدید از ساحه پروژه برای مشاهده رعایت کیفیت کلی پروژه شد.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
برای مدیریت و حفظ کیفیت و جلوگیری از مشکلات ایمنی قبل و بعد از اجرای پروژه باید نظارت بر پروژه بهبود یابد.	- سنگ‌کاری نامناسب جوی‌های کنار سرک - سنگ‌فرش‌های پیش‌ساخت باکیفیت پایین استفاده شده است؛ کندگی لایه‌های کانکریت در سطح سنگ‌فرش‌ها مشاهده شده است. - کارگران با تجهیزات حفاظت شخصی (PPE) مجهز نبودند. - تابلوهای علایم مصونیت در محل پروژه برای تفکیک بین ساحه ساخت‌وساز و ساحه غیرساختمانی استفاده نشده است.	اطلاعات ارائه نشده است.

شکل 28: سنگ‌ها و سنگ‌کاری نامناسب در اعمار جوی‌های کنار
سرک مشاهده شده است.

شکل 27: کندگی لایه‌های کانکریتی در سطح سنگ‌فرش‌ها
مشاهده شده است.

3.4.4 ساخت سرک اصلی سیلو (بخش 4)

این پروژه توسط بانک جهانی تمویل و از طریق برنامه بهبود بهره‌وری حمل‌ونقل شهری کابل (KUTEL) تطبیق شده است. این پروژه در 22 میزان 1393 به داوطلبی گذاشته شد و در نتیجه 24 پیشنهاددهنده شرط‌نامه معیاری دریافت کردند. 11 داوطلب در جلسه آفر گشایی شرکت کردند. کمیته ارزیابی در 27 عقرب 1393 برای ارزیابی پروژه‌ها گماشته شد و گزارش ارزیابی را در 10 جدی 1393 در مدت تعیین‌شده تکمیل کرد.

کمیته ارزیابی نخستین پیشنهاددهنده کمترین قیمت را برای این پروژه توصیه کرد که با موافقت کمیسیون تدارکات ملی روبرو شد. قیمت پیشنهاددهنده واجد شرایط 230843400 افغانی و مصارف تخمینی پروژه 245825160 افغانی است. این پروژه در 30 حمل 1394 به شرکت ساختمانی و انجیری مشرق در مشارکت با شرکت میوند اعطا شد. تمام مراحل داوطلبی 7 ماه طول کشید که مطابق با تجارب معمول در تدارکات نیست. مدت قرارداد 12 ماه بود، آغاز آن 2 ثور 1394 و تاریخ اكمال آن 1 ثور 1395 تعیین شده بود.

به تاریخ 13/02/1395 بر اساس حکم شماره 967 کمیته اداره تدارکات ملی، مدت قرارداد برای 61 روز (1 ثور 1395 تا 31 جوزا 1395) تمدید و طبق حکم 1127 کمیته اداره تدارکات ملی در 04/05/1395 مدت‌زمان قرارداد برای دومین بار برای 28 روز تمدید شد که تاریخ تکمیل قرارداد را 28 سرطان 1395 مشخص کرد. طبق حکم شماره 1733 کمیته اداره تدارکات ملی، اصلاحیه سومی صورت گرفت که قیمت پروژه را 7.89٪ افزایش داد (18216792.39 افغانی) که قیمت نهایی قرارداد را به 249060792.39 افغانی افزایش داد. سرانجام، این پروژه در 30 سرطان 1395 تکمیل و تحویل شهرداری کابل شد.

در زیر دلایل تأخیر زمانی و افزایش قیمت ذکر شده است:

- تغییر در بل احجام کار و محدوده پروژه که قراردادی را ملزم به تهیه و نصب دو ترانسفرمر، علایم راهنمایی و رانندگی، پاسگاه پلیس و ... امور می‌کرد.
- برداشتن مواد نامناسب از سایت پروژه
- تأخیر در گزارش آزمایشات لابراتواری که تیم ارزیابی کیفیت آن را برای ادامه کار لازم می‌دانست.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
• برای مدیریت و حفظ کیفیت قبل و بعد از اجرای پروژه باید نظارت بر آن بهبود یابد. آماده‌سازی پروژه باید شامل ارزیابی محدوده پروژه و ملاحظات مربوط به فعالیت‌های اولیه موردنیاز در سایت باشد تا از تأخیر در تطبیق آن جلوگیری شود.	• مشکلات کیفیت، مانند شکاف‌ها و چقوری‌ها در کل پروژه مشاهده شده است. • دو تمدید در مدت قرارداد صورت گرفت که منجر به 24.7٪ تأخیر زمانی و 7.89٪ افزایش هزینه شد.	• داوطلبی 7 ماه طول کشید که مطابق با معیارهای جهانی در تدارکات نیست.

شکل 29: درز های عمده (ترک خوردگی) در تمام طول سرک قابل مشاهده است؛ درحالی‌که پروژه در سال دوم ساخت‌وساز آن است.

4.4.4 احداث سرک حصه سوم خیرخانه

تدارکات این پروژه در 1395/07/05 آغاز و در 1396/02/23 به اتمام رسیده است. 6 داوطلب اسناد داوطلبی را دریافت کردند و فقط 3 داوطلب در جلسه آفر گشایی شرکت کردند. کمیته ارزیابی در 1395/08/10 برای ارزیابی پروژه‌ها موظف شد. این کمیته نخستین پیشنهاد دهنده پایین‌ترین قیمت برای این پروژه را با قیمت پیشنهادی 147418440 افغانی واجد شرایط دانست؛ اما از طرف اداره تدارکات ملی رد شد؛ زیرا پیشنهاددهنده منابع مالی را که در سند داوطلبی مشخص شده بود، ارائه نکرد. کمیته ارزیابی گزارش ارزیابی را در 1396/01/08 به پایان رساند. دومین پیشنهاددهنده پایین‌ترین قیمت برای این پروژه واجد شرایط شناخته شد. بر اساس مقررات تدارکات افغانستان مدت ارزیابی سه ماه است؛ اما ارزیابی این پروژه حدود 5 ماه به درازا انجامیده است.

به تاریخ 1396/02/23 قرارداد به شرکت «الیاس ویس» در مشارکت با شرکت ساختمانی «آریوب اسپین‌غر» با مبلغ 151038035 افغانی اعطا شد. مدت قرارداد این پروژه یک سال تقویمی (از 1396/04/10 تا 1397/03/14) بود. این پروژه بدون تأخیر اتمام و به شهرداری کابل تحویل داده شده است؛ با این حال، بودجه حین تکمیل پروژه به علت تغییرات در محدوده کاری موجب صرفه‌جویی 3 درصدی شده و مصارف به 145417270.6 افغانی کاهش یافته است.

نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
• نهاد تدارکاتی باید افراد واجد شرایط را برای کمیته ارزیابی بگمارد. کمیته ارزیابی باید درک جامعی درباره قوانین و مقررات مربوط به تدارکات و همچنین مهارت‌های فنی و مالی داشته باشد. • مشارکت عمومی در روند حفظ و مراقبت پروژه موضوع مهمی است؛ بنابراین، حس مالکیت باید در بین مردم محل بهبود یابد. • نظارت و بازرسی کامل در حین اجرای پروژه مهم است و برای حصول اطمینان از کیفیت باید توسط نهادهای تدارکاتی نظارت صورت گیرد. • در جریان مراحل شناسایی و آماده‌سازی باید با مردم گفتگو صورت گیرد تا توصیه‌های آنان به دست آید تا باشد که از تغییر دیزاین در هنگام تطبیق جلوگیری شود.	• عدم مشارکت مردم عامه در فرآیند حفظ و مراقبت پروژه، مایه نگرانی است. به‌عنوان مثال، پوشش فولادی جوی به سرقت رفته و با جمع شدن مصالح ساختمانی در هر دو طرف سرک، جوی‌های کنار سرک و سیستم تخلیه مسدود شده است. • اقدامات ضعیف کنترل کیفیت مواد باعث بروز برخی خسارات شده است. به‌عنوان نمونه، کیفیت پایین پوشش آهن کانکریت جوی‌ها در سایت پروژه مشاهده شده است. پوشش‌های آهن کانکریت جوی‌ها در بسیاری از قسمت‌های تقاطع سرک قسماً تخریب شده است. • افزون بر این، تیم اطمینان‌دهی تشخیص داده است که در طول اجرای پروژه تغییری در دیزاین ایجاد شده است که نشان‌دهنده آماده‌سازی ناقص پروژه است. در ایستگاه دانش، حصه سوم، این سرک ابتدا برای خیابان دوطرفه طراحی شده بود؛ اما به درخواست مردم محل، به خیابان یک‌طرفه تغییر یافته و باعث شده است بودجه پروژه حدود 5.5 میلیون افغانی کاهش یابد.	• ارزیابی پیشنهادات (آفر ها)، 5 ماه طول کشید که خلاف ماده 37 فقره 2 مقررات تدارکات افغانستان و طرز‌العمل تدارکات است. مطابق قانون، کمیسیون ارزیابی باید سند داوطلبی را حداکثر در 30 روز ارزیابی و گزارش آن را به مرجع اعطاکننده ارسال کند. کمیته ارزیابی در صورت داشتن دلایل منطقی می‌تواند مهلت را برای یک ماه دیگر تمدید کند.³³

شکل 31: عضو تیم اطمینان‌دهی درباره موضوعات مرتبط با پروژه با مردم محل گفتگو می‌کند.

شکل 30: عدم نظارت شهرداری کابل پس از ساخت زیربنای عامه و سوءاستفاده توسط مردم

³³ - مقرر تدارکات افغانستان، سرطان 1395، ص 18.

5.4.4 دیزاین تفصیلی شبکه مترو بس کابل

روند تدارکات این پروژه در 1396/05/23 آغاز شد. بار اول 4 شرکت پس از اعلان این پروژه از طریق سیستم اداره تدارکات ملی سیستم مدیریت معلوماتی پروژه ابراز علاقه‌مندی خود را ارائه دادند. پس از ارزیابی مقدماتی، یک شرکت به علت عدم تأمین اسناد لازم ردّ غیر واجد شرایط شناخته شد و بقیه در شارت‌لیست قرار گرفتند. به تاریخ 1396/07/29 تنها شرکت Planet SA در آفر گشایی حضور یافت. به تاریخ 1396/09/07 اداره تدارکات ملی این پروژه را دوباره به اعلان سپرد و خواستار دریافت اسناد ابراز علاقه شد که منجر به دریافت 15 سند ابراز علاقه (EOI) از شرکت‌ها شد. کمیته ارزیابی 3 شرکت را شارت‌لیست کرد و تنها شرکت Planet SA واجد شرایط شناخته شد و اسناد داوطلبی را ارائه داد. سرانجام، کمیته ارزیابی، شرکت Planet SA را با قیمت مجموعی قرارداد 2607527 دالر آمریکایی به کمیسیون تدارکات ملی برای تأیید نهایی در 1397/09/25 توصیه کرد؛ بااین‌حال، کمیسیون تدارکات ملی فیصله کرد که «وزارت مالیه، اداره تدارکات ملی و شهرداری کابل برای ارزیابی [موارد موردنیاز] پروژه مشابه داوطلب واجد شرایط، باید یک جلسه برگزار کنند.» این جلسه در 1397/09/26 در اداره تدارکات ملی برگزار شد و سرپرست وزارت مالیه و رئیس اداره تدارکات ملی در این جلسه حضور داشتند. در این جلسه فیصله شد که «برای طراحی پروژه مترو بس نیازی به صرف میلیون‌ها دالر نیست، بهتر است که دو یا سه مشاور فنی بین‌المللی استخدام شوند و شرکت خطیب العالمی باید در معرفی مشاوران کمک کند.»

اکنون این پروژه در حال طراحی و انجام مراحل تدارکاتی از سوی شهرداری کابل است.

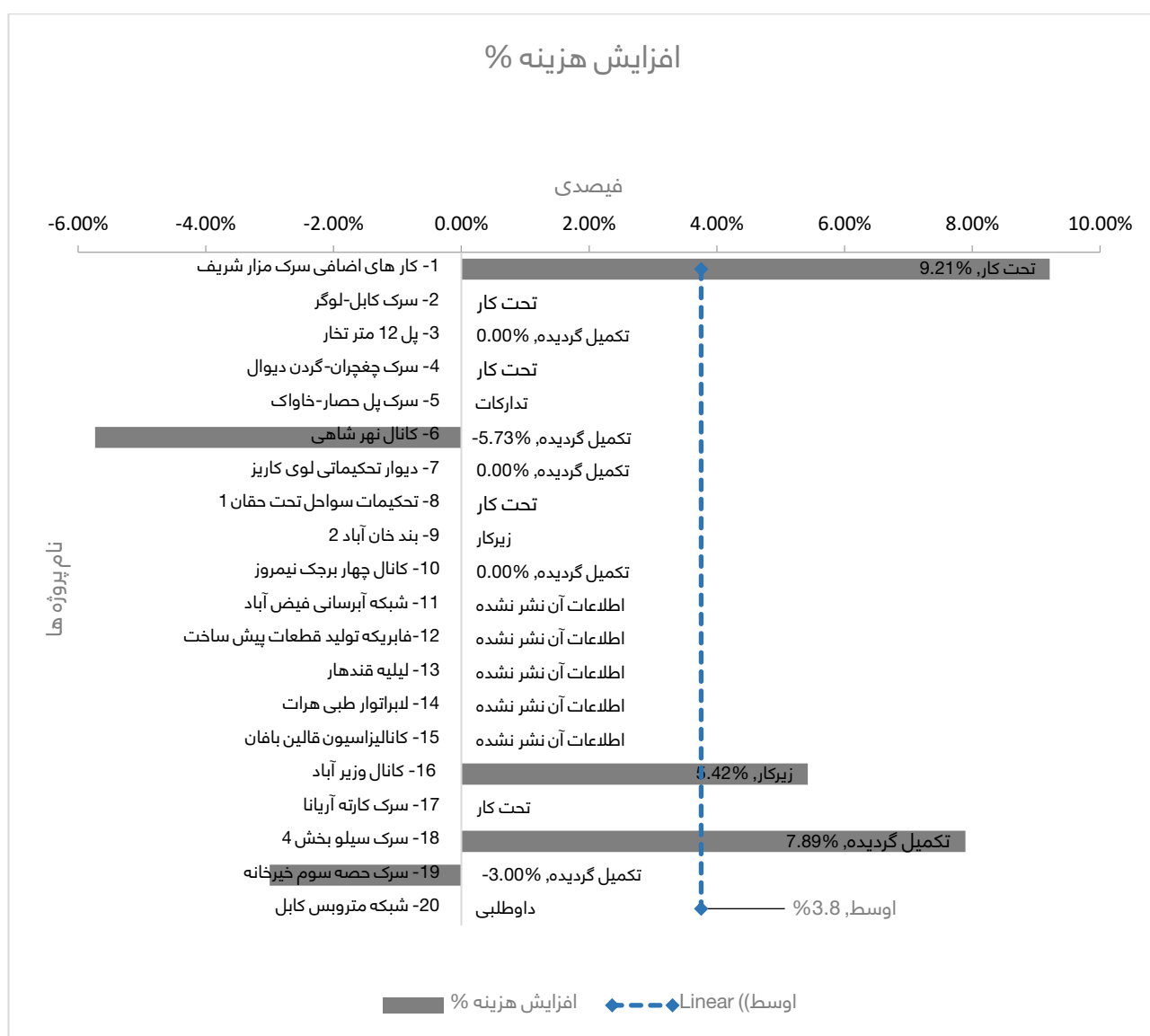
نگرانی‌ها و توصیه‌ها

توصیه‌ها	مسائل تطبیق پروژه	مسائل تدارکات
• نظری ارائه نشده	• نظری ارائه نشده	• تهیه طرح این پروژه تاکنون 22 ماه دربر گرفته و هنوز نهایی نشده است. • روند تصمیم‌گیری بسیار کند است و مهلتی برای نهایی شدن این پروژه تعیین نشده است.

5. تأخیر زمانی و افزایش قیمت در پروژه‌ها

1.5 افزایش قیمت پروژه‌ها

تأخیر زمانی و افزایش قیمت پروژه به عنوان دو مشکل اساسی در اجرای پروژه‌های زیربنایی در افغانستان پنداشته می‌شود. با توجه به یافته‌های گزارش اول اطمینان‌دهی (2018)، پروژه‌های ساختمانی ارزیابی‌شده در سال 2018 به طور متوسط 18.7٪ افزایش قیمت و بیش از 119٪ تأخیر در مهلت اجرا را تجربه کرده‌اند.³⁴ در سال 2019، تیم اطمینان‌دهی مسئله افزایش قیمت را در 20 پروژه بررسی کرد. از میان این پروژه‌ها، اطلاعات 5 پروژه توسط وزارت شهرسازی و اراضی منتشر نشده است و 7 مورد آن در مراحل تدارکاتی یا تحت کار بود؛ بنابراین، تیم افزایش قیمت را فقط در 8 پروژه که یا تکمیل شده اند و یا تغییر در قیمت قرارداد در طول اجرای قرارداد تصویب شده، اندازه‌گیری کرده است. همان‌طور که از شکل 32 دیده می‌شود، پروژه‌های ساختمانی به طور متوسط 3.8٪ افزایش قیمت داشته‌اند.

شکل 32: افزایش هزینه پروژه‌ها

³⁴ - گزارش اطمینان‌دهی اول ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان، سال 2018، صص 26 و 28، قابل‌دسترس در www.cost.af.

طبق مصاحبه با شرکت‌های ساختمانی³⁵ و سکتور خصوصی³⁶، دلایل اصلی افزایش هزینه‌ها عبارتند از:

- اسناد طراحی و سروی قدیمی یا منقضی شده
- نقایص در بل احجام کار و دیزاین
- تغییرات در محدوده کاری

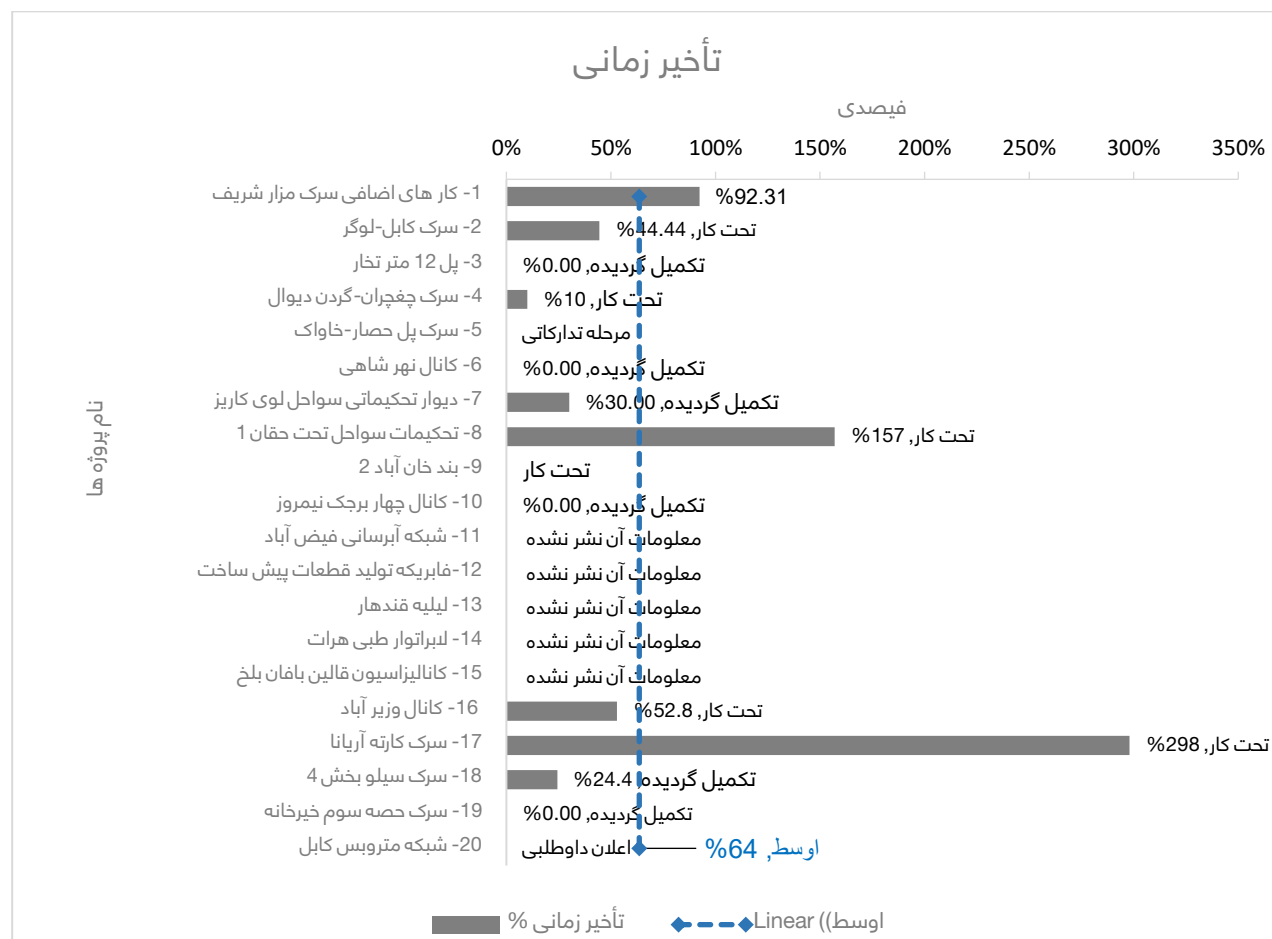
همان‌طور که در شکل 32 نشان داده شده است، اکثر پروژه‌های دارای افزایش هزینه متعلق به شهرداری کابل (P16 - P20) و وزارت ترانسپورت (P1 - P5) است. پروژه کار اضافی در مزارشریف (P1) با 9.21 درصد افزایش هزینه مواجه است؛ درحالی‌که این پروژه در زمان نوشتن این گزارش 43.2 درصد پیشرفت فیزیکی واقعی و 42 درصد پیشرفت مالی واقعی داشته است. دلایل اصلی مشکلات در سروی و طراحی است که منجر به تغییر در محدوده کاری پروژه شده است. آسفالت جاده سیلو (قسمت چهارم) بیش از 7.89٪ افزایش قیمت دارد که ناشی از یک تعدیل برای گنجاندن افزایش قیمت در قیمت اولیه قرارداد است. این به علت سروی و طراحی نادرست و خطا در بل احجام کاری است. افزایش 5.42٪ هزینه در پروژه کانال وزیرآباد نکته قابل‌توجه دیگری است که ناشی از تجدیدنظر در بل احجام کاری به‌منظور افزودن مورد جدید به قیمت اولیه قرارداد است. به همین ترتیب، قیمت قرارداد پروژه اعمار وایر و کانال متعلق به وزارت انرژی و آب و سرک حصه سوم خیرخانه متعلق به شهرداری کابل به علت تخمین نادرست بل احجام کار و تغییرات محدوده کاری، به ترتیب 5.73 درصد و 3 درصد کاهش داشته است.

2.5 تأخیر در پروژه‌ها

نمودار زیر (شکل 33) ارزیابی تأخیر در پروژه‌های انتخاب‌شده را نشان می‌دهد. پروژه‌های ساختمانی به طور متوسط با 61٪ تأخیر روبرو هستند (در 11 پروژه از مجموع 20 پروژه). سرک کارته آریانا که متعلق به شهرداری کابل است با 298٪ تأخیر زمانی، بیش‌ترین تأخیر را از بین 20 پروژه انتخاب‌شده برای گزارش اطمینان‌دهی داشته است. به دنبال آن پروژه‌های MEW با 157٪ و MOT با تأخیر 92.92٪ به ترتیب در رتبه‌های 2 و 3 قرار دارند.

³⁵ - مصاحبه با بُرد اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، 11 سنبله 1398.

³⁶ - مصاحبه با انجینیر اکمل علی‌زوی، عضو گروه نهادهای ذی‌دخل و مدیر پروژه در شرکت ساختمانی گلوبل ترست و عضو بُرد اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، 11 سنبله 1398.

شکل 33: تأخیر زمانی در پروژه ها

ارزیابی اسناد و مصاحبه ما با شرکت های خصوصی³⁷ نشان می دهد که علل اصلی تأخیر در پروژه های ساختمانی عبارتند از:

- استملاک زمین
- سروی ناقص
- دیزاین ناقص و خطاها در بل احجام کاری
- هوا
- مشکلات در تأمین مالی پروژه ها توسط قراردادی ها

افزون بر این مشخص شده است که زمان بندی پروژه توسط نهادهای تدارکاتی واقع بینانه نیست و همراه با تأخیر در پرداخت به قراردادی ها، باعث تشدید این مشکل شده است. به عنوان مثال، حفاظت از تحکیم کاری سواحل تحت حقان (1) که مدت قرارداد آن 390 روز بود انتظار می رفت که در 28 جدی 1396 تکمیل شود؛ اما با 157% تأخیر زمانی روبرو شد، درحالی که در زمان نوشتن گزارش بازدید از سایت پروژه در 26 سرطان 1398 پیشرفت فیزیکی آن تنها 73% است و ممکن است این درصد افزایش یابد.

توصیه ها

یافته های گزارش نشان می دهد که بیش تر مشکلات مربوط به تأخیر زمانی و هزینه ناشی از دیزاین و سروی ضعیف است. یافته های این گزارش با نتیجه گیری گزارش اول اطمینان دهی سازگار است و نشان می دهد که آماده سازی پروژه به عنوان یک معضل اصلی در اجرای پروژه باقی مانده است. ایجاد ظرفیت نهادهای تدارکاتی برای بهبود دیزاین و کیفیت سروی، در کاهش اختلال در پروژه و بهبود روند تحویل پروژه بسیار مهم است.

³⁷ - مصاحبه با بُرد اتحادیه شرکت های ساختمانی افغانستان و شرکت ساختمانی گلوبل ترست، 11 سنبله 1398.

6. یافته‌ها و توصیه‌ها

الف - انتشار اطلاعات پروژه‌های زیربنایی			
مسئول	توصیه‌ها	یافته‌ها	1. انتشار فعال
اداره تدارکات ملی	• بهبود و به روزرسانی سیستم تدارکات الکترونیکی و باز حکومت افغانستان و ظرفیت‌سازی در داخل اداره تدارکات ملی برای اتصال داده‌ها در سطح پروژه به داده‌ها در سطح قرارداد • استفاده از OC4IDS (قرارداد باز برای استاندارد داده‌های زیربنایی: ابتکار مشترک CoST و OCDS) می‌تواند ابزاری جامع برای دستیابی به این هدف باشد. این کار به تقویت و مدرن سازی روند انتشار اطلاعات کمک می‌کند.	• نهادهای تدارکاتی به طور متوسط 36٪ از اطلاعات پروژه را منتشر می‌کنند. • اطلاعات پروژه بر اساس ترکیبی از استاندارد داده‌های زیربنایی ابتکار شفافیت زیربنا، استاندارد داده‌های قرارداد باز و همچنین مقررات خود نهادها منتشر می‌شود. اطلاعات در 4 سیستم پراکنده بوده و منجر به تکرار کار و ایجاد منابع متعدد می‌شوند؛ هرچند دولت به طور رسمی سیستم تدارکات الکترونیکی و باز حکومت افغانستان (AGEOPS) را راه‌اندازی کرده است؛ اما این سیستم به طور مرتب از طرف نهادهای تدارکاتی به‌روز رسانی نمی‌شود و یا اطلاعات وارد شده توسط نهادهای تدارکاتی ناقص است. • تعریف واضح و مشخص بین داده‌ها در سطح پروژه و داده‌ها در سطح قرارداد وجود ندارد.	
سکرتريت ويژه مبارزه عليه فساد اداري/ ابتكار شفافيت زيربنا	• ابتکار شفافیت زیربنا افغانستان باید با سکرتريت ويژه مبارزه عليه فساد اداري برای تطبيق کامل استراتیژی در این بخش همکاری نزدیک داشته باشد. سکرتريت ويژه مبارزه عليه فساد اداري نیز می‌تواند که سایر نهاد های تدارکاتی بخصوص آنهایی که در بخش زیربنا فعالیت می‌کنند را نیز ملزم قرار دهد تا اطلاعات پروژه هایشان را بر اساس معیارهای این ابتکار نشر نمایند.	• سکرتريت ويژه مبارزه عليه فساد اداري نهادهای تدارکاتی که با ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان تفاهمنامه همکاری امضا کرده است را ملزم قراردادده که اطلاعات پروژه ایشان را براساس معیارهای این بتکار نشر نمایند (استراتیژی مبارزه عليه فساد اداري). یافته های تیم اطمینان دهی نشان میدهد که موضوع نشر اطلاعات در استراتیژی به صورت کامل تفهیم و تطبيق نشده است.	

2. نشر بنابر درخواست	• انتشار اطلاعات پروژه بنا به درخواست، از یک نهاد تا به نهاد دیگر متفاوت است و بر اساس استاندارد داده‌های ابتکار شفافیت زیربنا بین 93٪ تا 6٪ نمره گرفته‌اند. • نهادهای تدارکاتی به طور میانگین 57٪ اطلاعات را به درخواست تیم گزارش اطمینان دهی منتشر نمودند. • فقدان اطلاعات کافی در مورد قانون دسترسی به اطلاعات و ابتکار شفافیت زیربنا و عدم وجود سیستم آرشیف مدرن مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انتشار اطلاعات بنا به درخواست است.	• آموزش برای ظرفیت‌سازی در نهادهای تدارکاتی برای درک اهمیت انتشار اطلاعات، برنامه ابتکار شفافیت زیربنا و قانون دسترسی به اطلاعات	کمیسیون نظارت دسترسی به اطلاعات/ ابتکار شفافیت زیربنا
3. اعتبار/ درستی اطلاعات	• به طور متوسط، 94٪ از اطلاعات منتشرشده در 3 سیستم دقیق بوده است. داده‌ها در وبسایت‌ها به‌صورت غیرخودکار (توسط افراد) وارد می‌شود و مرتباً به‌روز نمی‌شود.	• ایجاد ظرفیت برای نهادهای تدارکاتی به آنها امکان می‌دهد تا اطلاعات را به‌درستی وارد کنند و صحت و اعتبار اطلاعات منتشرشده را افزایش دهند.	اداره تدارکات ملی
ب- شفافیت در پروسه تدارکات			
4. روند داوطلبی	• به‌طور اوسط، روند داوطلبی 336 روز را دربر می‌گیرد، درحالی‌که اصولاً در داوطلبی باز ملی نباید بیش از 120 روز و در روش داوطلبی باز بین‌المللی بیش از 150 روز طول بکشد. • تأخیر در روند داوطلبی، سکتور خصوصی را از اشتراک در داوطلبی پروژه‌های زیربنایی دلسرد کرده است. بوروکراسی، ظرفیت ناکافی در نهادهای تدارکاتی از نظر دانش و مهارت برای ارزیابی اسناد داوطلبی در محدوده زمانی مشخص‌شده و اسناد مناقصه ناقص توسط قراردادی‌ها مهم‌ترین دلایل تأخیر در روند مناقصه یا داوطلبی است.	• برای مدیریت مؤثر و کارآمد روند داوطلبی، اداره تدارکات ملی می‌تواند فرایند داوطلبی الکترونیک را ایجاد کند. این امر به طور بالقوه می‌تواند موجب صرفه‌جویی در وقت و افزایش رقابت در داوطلبی شود. • ظرفیت‌سازی در شرکت‌های خصوصی به‌منظور قادر کردن آنها به ارائه اسناد داوطلبی دقیق که مطابق با الزامات قانون تدارکات و طرزالعمل‌های تدارکات باشد.	اداره تدارکات ملی سکتور خصوصی

اداره تدارکات ملی	• دولت می‌تواند به ارزیابی مجدد معیار های ارزیابی پروژه بویژه معیار «پروژه‌های مشابه» توجه کند. گزینه دیگر می‌تواند تغییر معیار «پروژه‌های مشابه» به معیار «کارهای مشابه» باشد که این می‌تواند تضمین‌کننده سطح رقابت بالاتر باشد.	• یافته‌ها نشان می‌دهد که برای پروژه‌های بزرگ زیربنایی، داوطلب واجد شرایط به قدر کافی وجود ندارد. در 5 پروژه از 20 پروژه منتخب، فقط یک داوطلب در پروسه داوطلبی شرکت کرده است. این امر منجر به داوطلبی مجدد شده است. همچنین در برخی	
اداره تدارکات ملی	• ایجاد روند داوطلبی الکترونیکی و دیجیتالی شدن تحویل پیشنهاد (آفر). این امر به احتمال زیاد از دست‌کاری در اسناد داوطلبی جلوگیری و باعث ترویج رقابت منصفانه می‌شود.	پروژه‌ها برای پیدا کردن داوطلب واجد شرایط، داوطلبی 4 بار اعلام شده است. دلایل اصلی پایین بودن رقابت، به‌ویژه در پروژه‌های بزرگ، عبارتند از: روند تصمیم‌گیری کند، عدم اعتماد به پروسه ارزیابی و عدم انعطاف‌پذیری در معیارهای ارزیابی داوطلبی. بهر ترتیب، سطح رقابت در پروژه‌های کوچک رضایت‌بخش است.	
نهادهای تدارکاتی	• تقسیم پروژه‌های بزرگ به بخش‌ها / قطعات، یا ارزیابی بازار قبل از تصمیم‌گیری در مورد داوطلبی پروژه‌های بزرگ		
نهادهای تدارکاتی	• امنیت به‌عنوان یک خطر بزرگ در اجرای پروژه‌ها شناخته می‌شود. برای ترغیب شرکت‌ها به مشارکت در داوطلبی‌ها در پروژه‌هایی که در مناطق ناامن واقع شده‌اند، یک مورد خاص برای مدیریت خطرات امنیت می‌تواند در بل احجام کار اضافه شود.		
اداره تدارکات ملی	• انعطاف‌پذیری در ارزیابی داوطلبی پروژه‌های بزرگ مانند قبول دو پروژه برای تجربه مشابه یا کاهش حجم معاملات سالانه شرکت به یک اندازه معین		
نهادهای تدارکاتی	• اعلام داوطلبی در چندین وب‌سایت برای اطمینان از مشارکت و رقابت گسترده‌تر		

6. تأخیر زمانی	• پروژه‌های ساختمانی مورد بررسی به طور اوسط 64٪ تأخیر زمانی داشته‌اند. علل تأخیر زمانی عبارتند از: • استملاک زمین، • سروی نادرست، • دیزاین ناقص و اشتباهات در بل احجام کار، • برنامه‌ریزی ضعیف توسط نهادهای تدارکاتی، بویژه پلان تقویمی هوا • مشکلات در تأمین مالی پروژه توسط پیمان کار • تأخیر در پرداخت ها از جانب نهاد های تدارکاتی	• برای تکمیل به موقع پروژه‌های زیربنایی، نهادهای تدارکاتی باید مرحله آماده‌سازی پروژه و مهارت‌های برنامه‌ریزی خود را بهبود بخشند. اسناد پروژه مانند سروی، دیزاین، بل احجام کارها و پلان تقویمی باید قبل از ارسال به داوطلبی، برای رفع اشتباهات، به طور کامل بررسی شود.	نهادهای تدارکاتی
7. افزایش هزینه	• پروژه‌های ساختمانی مورد بررسی به طور متوسط 3.8٪ افزایش هزینه داشته‌اند. دلایل اصلی افزایش هزینه در پروژه‌های انتخاب شده، اسناد سروی و دیزاین منقضی شده، خطاها در بل احجام کار، تغییرات در دیزاین و محدوده پروژه بوده است.	• نهادهای تدارکاتی برای جلوگیری از تغییر در محدوده کاری پروژه و بل احجام کار، باید مرحله آماده‌سازی پروژه را بهبود بخشند. استفاده از داده‌های سروی و دیزاین منقضی شده به احتمال زیاد منجر به ناکامی پروژه‌ها خواهد شد و باید از آن جلوگیری کرد.	نهادهای تدارکاتی
8. مدیریت کیفیت	• کیفیت در اکثر پروژه‌های ساختمانی به‌عنوان مهم‌ترین نگرانی شناخته شده است. دلایل پایین بودن کیفیت عبارتند از: • نظارت ناکافی، • تصمیم اعطای قرارداد بر مبنای پایین‌ترین قیمت پیشنهادی، • عملکرد ضعیف قراردادی‌ها.	• برای تطبیق مدیریت کیفیت در پروژه‌های زیرساختی باید مکانیسم نظارت مورد بازنگری قرار گیرد و ظرفیت آن نیز بهبود یابد. علاوه بر این، تصمیم اعطای قرارداد بر مبنای پایین‌ترین قیمت پیشنهادی باید با توجه به ظرفیت مالی قراردادی هم‌تراز شود و قبل از انعقاد قرارداد، از ارزش قائل شدن به پول باید اطمینان حاصل شود.	نهادهای تدارکاتی

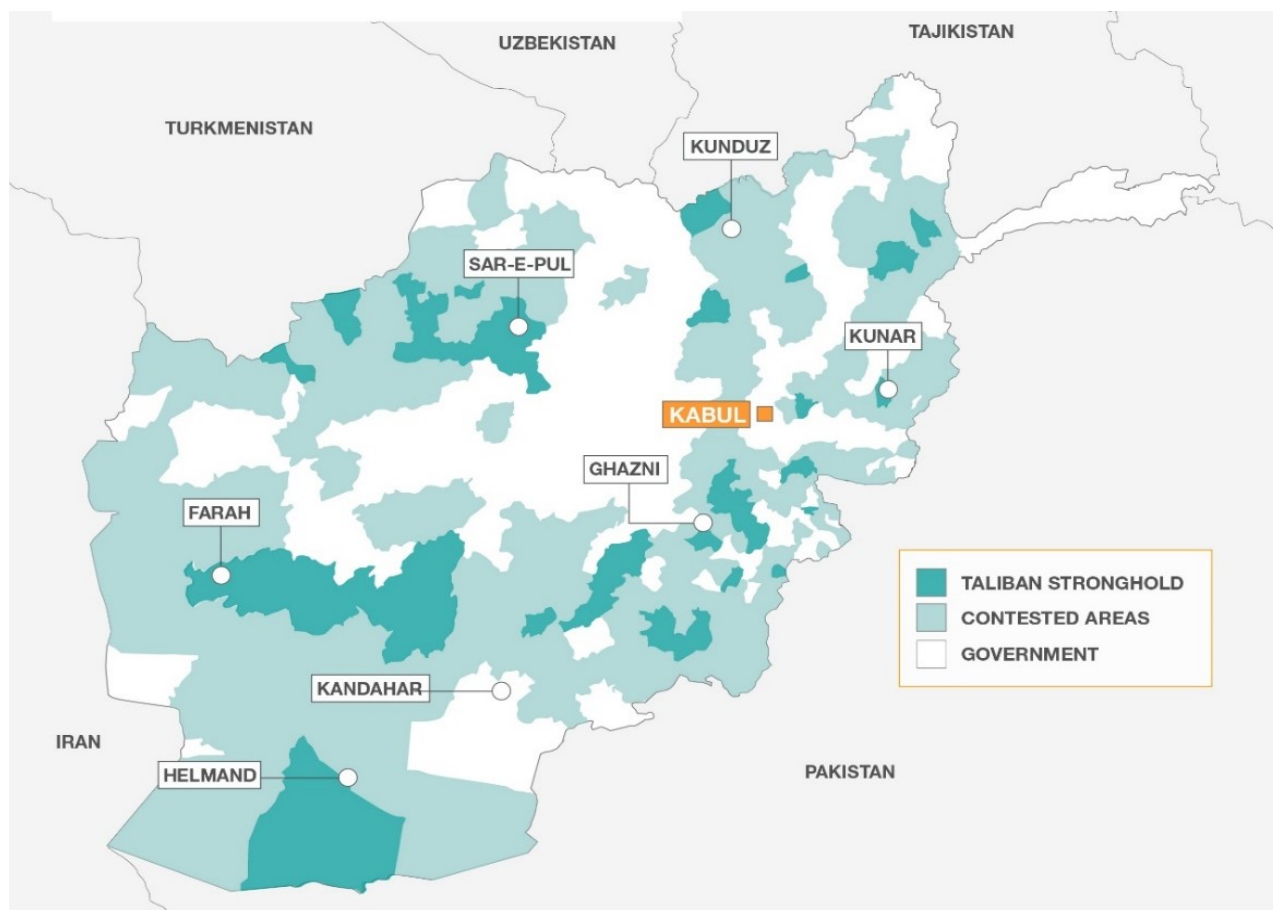
		• قراردادی‌ها می‌توانند با به کار گرفتن اصول مدیریت پروژه و مدیریت کیفیت، عملکرد پروژه را بهبود بخشند و در درازمدت با صرفه‌جویی در منابع و جلوگیری از ضایعات در پروسه، از مزایای آن بهره‌مند شوند.	سکتور خصوصی
9. مصونیت پروژه	• مشاهده تیم اطمینان‌دهی از سایت‌های پروژه‌های انتخاب شده نشان می‌دهد که مصونیت پروژه به طور چشمگیری توسط قراردادی‌ها نادیده گرفته شده است. موضوعات مصونیت پروژه به‌صراحت در قراردادها ذکر نشده است و حتی نهادهای تدارکاتی هنگام نظارت بر پروژه‌ها، مسائل مصونیت را در نظر نمی‌گیرند. در بیشتر پروژه‌ها، کارگران به اندازه کافی با تجهیزات حفاظت شخصی مجهز نبودند و هیچ علایم هشداردهنده برای جداسازی محل ساخت‌وساز وجود نداشت. مسائل مصونیت حتی در پروژه‌های تمویل شده از سوی دونه‌ها نیز مشاهده می‌شود. با توجه به منابع محدود، تیم اطمینان‌دهی قادر به اندازه‌گیری تعداد حادثات در هر پروژه نبودند و بنابراین می‌توان این موضوع را در مطالعات بعدی موردتوجه قرار داد.	• نهادهای تدارکاتی باید با ذکر صریح این موضوع در قرارداد، مصونیت کارگران را در اولویت خود قرار دهند. علاوه بر این، این باید به‌عنوان یک مورد جداگانه در هنگام نظارت بر پروژه‌ها اضافه شود و به طور مرتب مورد نظارت قرار گیرد. نهادهای تدارکاتی باید احتمال اعمال مجازات بر مبنای قرارداد را در صورت عدم رعایت مسائل مربوط به مصونیت به‌عنوان یک اقدام بازدارنده در نظر بگیرند.	نهادهای تدارکاتی
		• قراردادی‌ها قبل از اجرای یک پروژه باید آموزش مصونیت برگزار کنند و از اینکه هیچ کارگری آسیب نمی‌بیند، اطمینان حاصل کنند.	سکتور خصوصی
8. پاسخگویی اجتماعی	• به منظور دستیابی به پاسخگویی اجتماعی، جامعه مدنی باید برای سهیم سازی مردم در امر تحویل پروژه‌ها و پیگیری توصیه‌های ذکر شده در این گزارش ابتکار عمل را بدست بگیرد.	جامعه مدنی	

7. ضمایم

ضمیمه 1: روند انتخاب پروژه

معیارها و روش انتخاب پروژه به شرح زیر است:

دسترسی: امنیت یکی از اصلی‌ترین نگرانی‌های تیم است و دسترسی ما به سایت‌های پروژه‌ها را محدود می‌کند. مطابق نقشه امنیتی که توسط آژانس خبری الجزیره در 26 میزان 1397 منتشر شده است (شکل 34)³⁸ این تیم مکان پروژه‌ها را با خطر بالا (سرخ)، خطر متوسط (زرد) و کم‌خطر (آبی) طبقه‌بندی کرده است. دسترسی به سایت‌های پروژه‌ها به‌عنوان «قابل‌دسترس»، «دسترسی محدود» و «ممنوع» مشخص شده‌اند.

شکل 34: نقشه امنیتی

طبق ماتریس امنیتی که بر اساس نقشه امنیتی الجزیره ساخته شده است، 16 ولایت به‌عنوان خطر بالا مشخص شده‌اند و تیم قادر به سفر به آن مکان‌ها نخواهد بود. دسترسی به 8 ولایت محدود است و به تغییر در وضعیت امنیتی بستگی دارد و به‌عنوان ولایت‌هایی با خطر متوسط مشخص شده‌اند. تیم توانسته است به 10 ولایت سفر کند که در جدول به‌عنوان ولایت‌های کم‌خطر نشان داده شده است.

38 - الجزیره، افغانستان، چه کسی بر چه چیزی سلطه دارد، تاریخ دسترسی: 30 حمل 1398، قابل‌دسترس در: <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2016/08/afghanistan-controls-160823083528213.html>

جدول 4: ارزیابی امنیتی

شماره	ولایات	سطح امنیتی	دسترسی	شماره	ولایات	سطح امنیتی	دسترسی									
1	بدخشان		محدود	18	کنر		ممنوع									
2	بادغیس		بله	19	کندز		ممنوع									
3	بغلان		ممنوع	20	لغمان		بله									
4	بلخ		محدود	21	لوگر		بله									
5	بامیان		بله	22	ننگرهار		محدود									
6	دایکندی		بله	23	نیمروز		ممنوع									
7	فراه		ممنوع	24	نورستان		ممنوع									
8	فاریاب		بله	25	پکتیا		ممنوع									
9	غزنی		ممنوع	26	پکتیکا		ممنوع									
10	غور		ممنوع	27	پنجشیر		بله									
11	هلمند		ممنوع	28	پروان		محدود									
12	هرات		محدود	29	سمنگان		بله									
13	جوزجان		بله	30	سرپل		ممنوع									
14	کابل		بله	31	تخار		محدود									
15	قندهار		محدود	32	ارزگان		ممنوع									
16	کاپیسا		محدود	33	وردک		ممنوع									
17	خوست		ممنوع	34	زابل		ممنوع									
<table><tr><td>خطر پایین</td><td></td><td>بله</td></tr><tr><td>خطر متوسط</td><td></td><td>محدود</td></tr><tr><td>خطر بالا</td><td></td><td>ممنوع</td></tr></table>								خطر پایین		بله	خطر متوسط		محدود	خطر بالا		ممنوع
								خطر پایین		بله						
								خطر متوسط		محدود						
خطر بالا		ممنوع														

تنوع: تنوع از نظر نوع پروژه می‌تواند سرک، ساختمان، کانال و تأسیسات تولید برق آبی باشد. ما همچنین مکان پروژه را به‌عنوان اصلی‌ترین معیار قرار داده‌ایم به‌نحوی که باید جنوب، غرب، شمال و شرق کشور را شامل شود. از نظر وضعیت پروژه و منبع بودجه، این تیم پروژه‌های در حال انجام و هم پروژه‌های تکمیل‌شده را که توسط دولت و دونه‌های بین‌المللی تمویل می‌شوند، انتخاب کرده است.

سطح نگرانی: این تیم در طی ارزیابی و اعتبارسنجی انتشار اطلاعات خود، پروژه‌هایی را تشخیص می‌کند که با تأخیر روبرو هستند و یا در محدوده کاری، قیمت و جدول زمان آن اصلاحاتی به میان آمده است؛ بنابراین، توصیه می‌شود این پروژه‌ها بیشتر بررسی شوند.

تأثیر اجتماعی: این معیار بر اساس تعداد ذی‌نفعان هر پروژه سنجیده می‌شود. این تیم پروژه‌هایی را انتخاب می‌کند که تأثیرات اجتماعی بالایی دارند.

دوره زمانی / وضعیت پروژه: برای گزارش اطمینان‌دهی دوم پروژه‌هایی باید انتخاب شوند که روند تدارکات آن پس از سال 2015 آغاز شده باشند.

ضمیمه 2: روش

بر اساس نمودار ذیل، تحقیقات شامل مراحل زیر است:

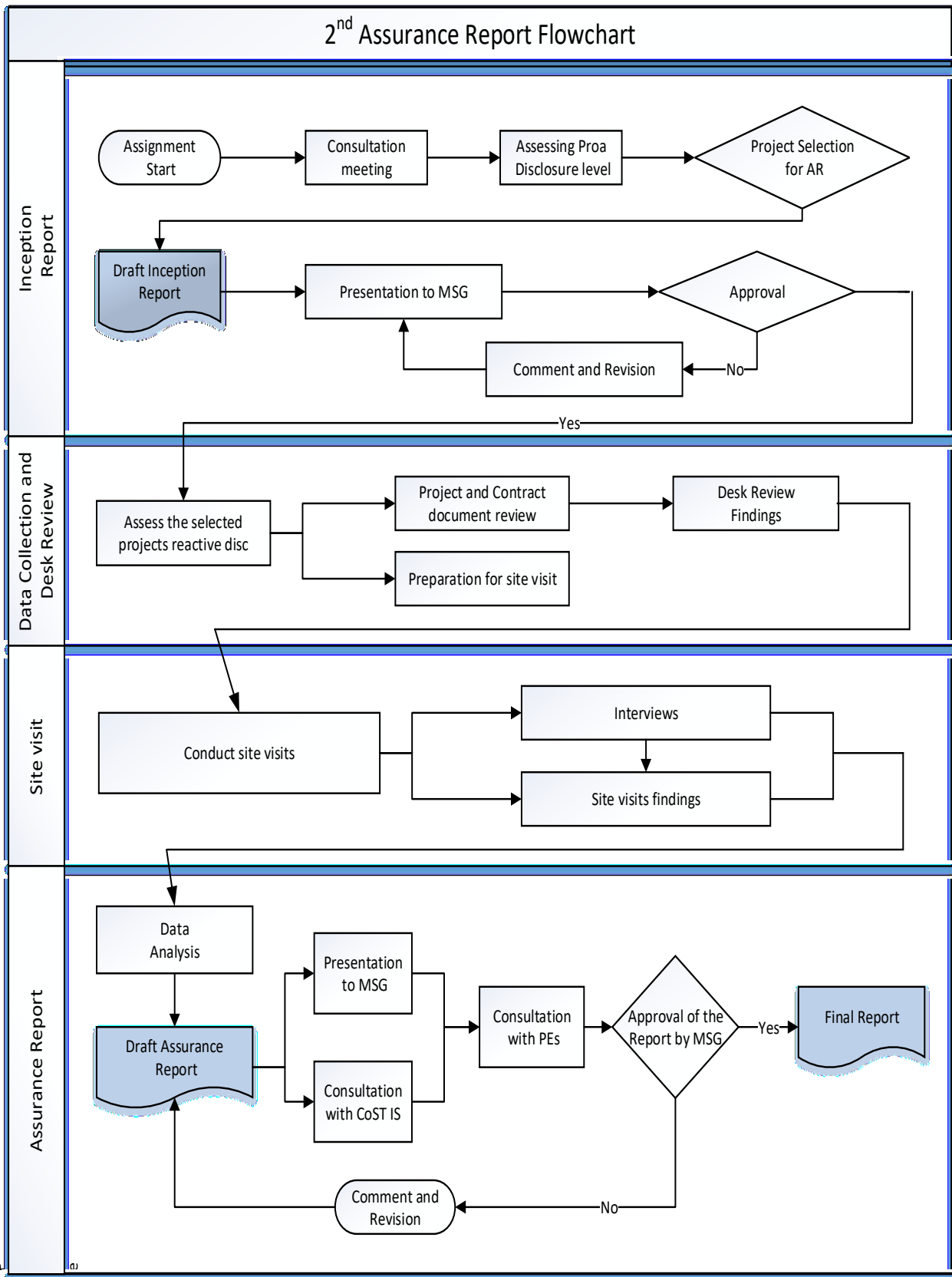
مرحله اول، گزارش آغازین: در این بخش چارچوب کلی تحقیق توضیح داده شده و پروژه‌هایی برای گزارش اطمینان‌دهی پیشنهاد می‌شود. برای این کار، سطح انتشار فعال در 15 وزارتخانه و نهادهای مستقل بررسی می‌شوند و بر اساس معیارهای انتخاب که توسط گروه نهادهای ذی‌دخل ارائه شده‌اند 20 پروژه برای گزارش اطمینان‌دهی انتخاب شده است. قبل از حرکت به سوی مرحله بعدی، گزارش آغازین برای دریافت نظرات، ملاحظات و تأیید به اعضای گروه نهادهای ذی‌دخل ارائه و به اشتراک گذاشته می‌شود.

مرحله 2- جمع‌آوری معلومات و مطالعه کتابخانه‌ای: در این مرحله نشر بنابر درخواست در پروژه‌های انتخاب شده (20 پروژه) ارزیابی و موضوعات مرتبط به نگرانی به تأخیر زمانی و هزینه و اجرائات تدارکاتی مشخص می‌شود. تیم اطمینان‌دهی برای بررسی پروژه و اسناد قرارداد از طریق نامه رسمی، به نهادهای تدارکاتی معرفی می‌شود. در این مرحله، چک‌لیست‌های بازدید از سایت ترتیب و برای بررسی و نظارت بر پروژه‌ها آمادگی گرفته می‌شود.

مرحله 3- بازدید از سایت: بازدید از سایت پروژه شامل بررسی تخریکی و مصاحبه با ذی‌نفعان (مشتری و قراردادی‌ها) می‌شود.

مرحله 4- گزارش اطمینان‌دهی: نخستین پیش‌نویس گزارش اطمینان‌دهی برای اظهارنظر و اطمینان از کامل بودن داده‌های جمع‌آوری شده هنگام مطالعه کتابخانه‌ای و بازدید از سایت، با گروه نهادهای ذی‌دخل و نهادهای تدارکاتی به اشتراک گذاشته می‌شود. پس از درج نظرات گروه نهادهای ذی‌دخل و نهادهای تدارکاتی، پیش‌نویس، نهایی خواهد شد.

ضمیمه 3: روش تحویل گزارش اطمینان دهی

ضمیمه 4: موارد استاندارد داده‌ها برای انتشار فعال

نکات معلوماتی در سطح پروژه	
پایان مرحله شناسایی پروژه و مرحله آمادگی	پایان مرحله تکمیل پروژه
1. تاریخ انتشار اطلاعات	1. تاریخ انتشار اطلاعات
2. روش‌های گزینش پروژه (پروژه چگونه انتخاب شده است)	2. عنوان پروژه
3. سکتور، سکتور فرعی	3. اداره تدارکاتی
4. عنوان پروژه	4. هزینه تکمیل پروژه
5. موقعیت پروژه	5. تاریخ تکمیل
6. هدف پروژه	6. هدف پروژه در موقع تکمیل (Scope at Completion)
7. محدوده پروژه (Project Scope)	7. مراجعه تفتیش و گزارش ارزیابی (تفتیش داخلی و خارجی)
8. پیامدها بر محیط زیست (در صورتی که قابل تطبیق باشد)	8. اقدامات تأمین مصونیت (حوادث و تصادمات)
9. پیامدها بر زمین و مسکن (در صورتی که قابل تطبیق باشد)	9. جزئیات تماس
10. منابع تمویل	
11. تاریخ منظوری بودجه پروژه	
12. ارزش تخمینی پروژه	
13. جزئیات تماس	
نکات معلوماتی در سطح قرارداد	
پایان مراحل تدارکات/ اعطای قرارداد	در هر 6 ماه در طول اجرای قرارداد
1. تاریخ انتشار اطلاعات	1. تاریخ انتشار اطلاعات
2. عنوان قرارداد	2. عنوان قرارداد
3. اداره تدارکاتی	3. اداره تدارکاتی
4. مراحل تدارکاتی (Procurement Proceeding)	4. قراردادی و خدمات مشورتی
5. نوع قرارداد	5. تاریخ آغاز قرارداد
6. نوع و مقدار تضمین آفر (درخواستی)	6. مدت زمان قرارداد
7. تعداد داوطلبان	7. قیمت اصلی قرارداد
8. نام قراردادی	8. حالت پیشرفت فیزیکی پروژه (%)
9. قیمت تخمینی	9. توضیح بخش‌های پروژه
10. قیمت قرارداد	10. تغییرات در محدوده قرارداد با دلایل آن
11. تاریخ اعلان تدارکات/ پروژه	11. تأدیبات صورت گرفته (پیشرفت مالی)
12. تاریخ اعطای قرارداد	12. جزئیات فسخ قرارداد در صورتی که مطالبه شده باشد.
13. محدوده قرارداد (Contract Scope)	13. موضوعات مورد منازعه و حالت آن
14. تاریخ آغاز قرارداد	14. اقدامات تأمین مصونیت کارگران (حوادث و تصادمات)
15. نوع رسانه استفاده شده در اعلان تدارکات	15. جزئیات تماس
16. داوطلبی مجدد: تاریخ و دلیل آن	
17. جزئیات تماس	
تکمیل قرارداد	
1. تاریخ انتشار اطلاعات	1. تاریخ انتشار اطلاعات
2. عنوان قرارداد	2. عنوان قرارداد
3. اداره تدارکاتی	3. اداره تدارکاتی
4. تعدیل قیمت	4. تعدیل قیمت
5. تغییرات در میعاد قرارداد	5. تغییرات در میعاد قرارداد
6. تغییرات در محدود قرارداد	6. تغییرات در محدود قرارداد
7. دلایل تغییرات قیمت/ ارزش قرارداد	7. دلایل تغییرات قیمت/ ارزش قرارداد
8. دلایل تغییرات در محدوده و تغییرات در میعاد تکمیل قرارداد	8. دلایل تغییرات در محدوده و تغییرات در میعاد تکمیل قرارداد
9. جزئیات تماس	9. جزئیات تماس

اعتبار و صحت داده‌های منتشرشده

نهادهای تدارکاتی	عنوان پروژه	تعداد موارد منتشرشده	تعداد موارد معتبر	تعداد موارد نامعتبر	فیصد ی اعتبار	اوسط اعتبار
وزارت ترانسپورت	15 کیلومتر کار اضافی در جاده‌های داخلی در شهر مزارشریف	47	45	2	96%	95%
	24.150 کیلومتر ساخت جاده کابل-لوگر (خط دوم)	44	42	2	95%	
	احداث پل کانکریتی 12 متری در سرک کماندو در تالقان	49	47	2	96%	
	دیزاین و ساخت سرک هرات - چغچران و چغچران - گردن دیوال، فاز دوم	44	40	4	91%	
	آسفالت سرک پل حصار تا ولسوالی خاواک (قسمت اول)	21	20	1	95%	
وزارت انرژی و آب	پروژه احداث کانال و وایبر نهرشاهی ولسوالی بهسود	70	69	1	99%	94%
	دیوار تحکیماتی دریای لوی کاریز	51	45	6	88%	
	تحکیمات سواحل دریای تحت حقان-1	51	46	5	90%	
	بند خان آباد 2	-	-	-	-	
	ساخت کانال چهاربرجک در ولایت نیمروز	43	42	1	98%	
شهرداری کابل	ساخت کانال وزیرآباد و پروژه بهبود مؤثریت سیستم حمل‌ونقل شهری کابل	10	10	0	100%	92%
	سرک کارته آریانا به کابل از طریق گردنه سخی	N/A	N/A	N/A	N/A	
	آسفالت سرک سیلو (قسمت چهارم)	13	10	3	77%	
	احداث سرک های حصه سوم خیرخانه	N/A	N/A	N/A	N/A	
	اعلان قرارداد درباره دیزاین تفصیلی شبکه مترویس کابل	N/A	N/A	N/A	N/A	
وزارت شهرسازی و اراضی	ساخت سیستم آبرسانی فیض آباد - شبکه‌های توزیع در مناطق NTLZ و NTHZ	13	13	0	100%	92%
	شبکه آبرسانی و کانال‌سازی پروژه مسکونی و صنعتی قالین‌باغان در شهرک حیرتان	13	12	1	92	
	ساخت لابراتوار محصولات طبی و سنجش کیفیت ادویه	13	12	1	92	

ضمیمه 5: موارد استاندارد داده‌ها برای نشر بنابر درخواست

اطلاعات درباره پروژه	
مرحله تکمیل پروژه	مرحله تشخیص و آمادگی
1. گزارش پیشرفت تطبیق 2. تصمیم تعدیل بودجه 3. گزارش تکمیل پروژه 4. گزارش ارزیابی پروژه 5. گزارش تفتیش فنی 6. گزارش تفتیش مالی	1. برنامه و بودجه چندساله 2. معلومات مختصر در مورد پروژه و یا مطالعه امکان‌سنجی 3. ارزیابی پیامدها بالای محیط‌زیست 4. پلان اسکان مجدد و جبران خسارت 5. منسویین پروژه و نقش آنها 6. توافقات مالی 7. پلان تدارکاتی 8. تصمیم منظوری پروژه
اطلاعات درباره قرارداد	
مرحله قرارداد	مرحله تدارکات
1. شرایط و توافقی‌نامه قرارداد 2. ثبت‌نام و مالکیت شرکت‌ها 3. مشخصات و نقشه‌ها	1. منسویین قرارداد و نقش‌های آنها 2. روش خرید 3. اسناد داوطلبی 4. نتایج ارزیابی داوطلبی 5. گزارش طرح‌ریزی پروژه
تکمیل قرارداد	
1. لیست تفاوت‌ها، تغییرات، تعدیلات 2. لیست افزایش 3. گزارش تضمین کیفیت 4. اسناد پرداخت و یا تصدیق‌نامه‌های پرداخت 5. تعدیلات قرارداد	

لیست مصاحبه‌شوندگان

1. عبدالصیر، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
2. عبدالفتاح، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
3. عبدالحکیم فدایی، رئیس شورای انکشافی محلی، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
4. عبدالجبار، دکاندار، مردم محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
5. عبدالواحد، باشنده محل، کابل، مورخ 1 اسد 1398
6. عبدالواجد عاطفی، رئیس شهرسازی و اراضی در بدخشان، وزارت شهرسازی و اراضی، مورخ 29 اسد 1398
7. عبدالظاهر، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
- 8- عبدالله محمدی، رئیس پالیسی تدارکات، اداره تدارکات ملی، دولت، مورخ 9 جوزای 1398
9. احمدخالد، معاون رئیس اتحادیه شرکت‌های ساختمانی افغانستان، سکتور خصوصی، مورخ 11 سنبله 1398
10. احمدناصر، دکاندار محلی، مردم محل، کابل، مورخ 1 اسد 1398.
11. اکمل علی‌زوی، مدیر پروژه، شرکت ساختمانی گلوبال ترست، سکتور خصوصی، مورخ 11 سنبله 1398
12. امرالدین، ملا، بدخشان، مردم محل، مورخ 28 اسد 1398
13. بهرام غازی، مدیر ساخت‌وساز، قراردادی، کابل، مورخ 1 اسد 1398
14. عنایت‌الله، باشنده محل، سمنگان، مورخ 28 سرطان 1398
15. انجنیر احسان‌الله، مدیر تیم انجیری، رئیس شهرسازی و اراضی قندهار، وزارت شهرسازی و اراضی، مورخ 21 سنبله 1398
16. انجنیر فریداحمد، قراردادی، سکتور خصوصی، مورخ 25 سرطان 1398
17. انجنیر فریدون سروری، رئیس شهرسازی و اراضی، وزارت شهرسازی و اراضی، مورخ 25 سنبله 1398
18. انجنیر همایون، رئیس تیم پروژه، وزارت ترانسپورت، مورخ 25 سرطان 1398
19. انجنیر حمیدالله حمید، مدیر پروژه، سکتور خصوصی، مورخ 25 سنبله 1398
20. انجنیر محمدحنیف، انجنیر ولایتی، ریاست آبیاری ننگرهار، وزارت انرژی و آب، مورخ 21 جوزای 1398
21. انجنیر صادق صافی، رئیس ریاست آبیاری ننگرهار، وزارت انرژی و آب، مورخ 21 جوزای 1398
22. انجنیر سمیع رزاق، انجنیر تضمین کیفیت، وزارت شهرسازی و اراضی، مورخ 25 سنبله 1398
23. عصمت‌الله، باشنده محلی، بدخشان، مردم محل، مورخ 28 اسد 1398
24. فیض‌الله زلزل، معاون اداری، شرکت خانه‌سازی، دولت، مورخ 26 سنبله 1398
25. گل‌احمد، رئیس شورای انکشافی، مردم محل، سمنگان، مورخ 26 سرطان 1398
26. حبیب‌الله، رئیس شورای انکشافی، بدخشان، مردم محل، مورخ 28 اسد 1398
27. حبیب‌الله، مزارشریف، باشنده محل مورخ 25 سرطان 1398
28. حفیظ‌الله شیرزاد، باشنده محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
29. حاجی عبدالقادر، باشنده محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
30. حاجی عبدالقیوم، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
31. حاجی عبدالرزاق، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
32. حاجی غیب‌الله، باشنده محل، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
33. حاجی ملنگ، باشنده محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
34. حاجی ملک‌نسیم، شورای انکشافی محلی، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
35. حاجی محمدرجب، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
36. حاجی محمد، مزارشریف، باشنده محل، مورخ 25 سرطان 1398

37. **حمیدالله حبیبی**، رئیس اتحادیه شرکتهای ساختمانی افغانستان، سکتور خصوصی، مورخ 11 سنبله 1398
38. **حافظالله**، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
39. **حکمتالله ظفرزی**، رئیس واحد بررسی دیزاین، وزارت ترانسپورت، مورخ 14 جوزای 1398
40. **اسلمالدین نبیل**، رئیس حفظ و مراقبت سرک تخار، وزارت ترانسپورت، دولت، مورخ 26 اسد 1398
42. **خان جان**، باشنده محل، تخار، مورخ 22 اسد 1398
43. **محبوبالله**، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
44. **ملک دکتّر عبدالله**، شورای انکشافی محلی، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
45. **ملک موسی**، شورای انکشافی محلی، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
46. **محمدعلم**، مزارشریف، باشنده محل، مورخ 25 سرطان 1398
47. **محمدانس**، انجنیر محلی، مردم محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398
48. **محمدآصف**، مردم محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
49. **محمدادریس خالقی**، رئیس فابریکه تولید قطعات پیش ساخت، شرکت خانه سازی، دولت، مورخ 26 سنبله 1398
50. **محمدفرید خلیلی**، رئیس پلان، شرکت خانه سازی، دولت، مورخ 26 سنبله 1398
51. **محمدحسن**، باشنده محل، سمنگان، مورخ 26 سرطان 1398
52. **محمدصبور**، باشنده محل، کابل، مورخ 1 اسد 1398
53. **محمدسلیم**، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
54. **محمدسلیم**، باشنده محل، تخار، مورخ 22 اسد 1398
55. **محمدظریف**، مردم محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
56. **محمدالله خان**، مزارشریف، باشنده محل، مورخ 25 سرطان 1398
57. **ملا صاحب داد**، رئیس شورای انکشافی، بدخشان، مردم محل، مورخ 28 اسد 1398
58. **نعمتالله**، باشنده محل، مزارشریف، مورخ 25 سرطان 1398.
59. **ناصر احمد سلیمی**، عضو هیئت مدیره اتحادیه شرکتهای ساختمانی افغانستان، سکتور خصوصی، مورخ 11 سنبله 1398
60. **نثار احمد**، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
61. **نور آقا**، باشنده محل، بدخشان، مورخ 28 اسد 1398
62. **عبداللّه حنیف**، مدیر پروژه، شهرداری کابل، مورخ 1 اسد 1398
63. **رحمتالله افضل**، مدیر ساحه ای ریاست آبیاری سمنگان، مردم محل، سمنگان، مورخ 26 سرطان 1398
64. **سید اجمل شهنّا**، مدیر نظارت بر پیشرفت قراردادها، اداره تدارکات ملی، دولت، مورخ 9 جوزای 1398
65. **سید اکبر فروغ**، مدیر عمومی حفظ و مراقبت سرکها در تخار، وزارت ترانسپورت، دولت، مورخ 23 اسد 1398
66. **سید شاه آقا فاضل**، رئیس سیستم مدیریت اطلاعات، وزارت ترانسپورت، مورخ 15 جوزای 1398
67. **شریف عظیمی**، مدیر اجرایی اتحادیه شرکتهای ساختمانی افغانستان، سکتور خصوصی، مورخ 11 سنبله 1398
68. **سلطان محمود**، باشنده محل، بدخشان، مردم محل، مورخ 28 اسد 1398
69. **استاد عبدالقیوم**، رئیس شورای انکشافی، تخار، مردم محل، مورخ 22 اسد 1398
70. **وحیدالله**، باشنده محل، ننگرهار، مورخ 21 جوزای 1398

1. قانون دسترسی به اطلاعات، (2017)، وزارت عدلیه، حکومت جمهوری اسلامی افغانستان.
2. قانون تدارکات عامه افغانستان (2016)، وزارت عدلیه حکومت جمهوری اسلامی افغانستان.
3. قانون عالی تفتیش افغانستان، (2014).
- 4- زیربنای جاده‌های افغانستان: چالش‌های پایداری و فقدان ترمیم (2016) سرمایه‌گذاری ایالات متحده را در معرض خطر قرار می‌دهد، SIGAR.
5. گزارش اطمینان‌دهی اول ابتکار شفافیت زیربنا افغانستان، (2018).
6. گزارش سالانه ابتکار شفافیت زیربنای بین‌المللی، (2018).
7. کریمی، س، نیازی، ج و ابراهیمی، م، (2017)، رهنمود نشر اطلاعات، ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان.
8. وزارت مالیه (nd)، بودجه ملی 1398.
9. Niazi، G، & Gidado، K، (nd)، علل تأخیر پروژه در صنعت ساخت‌وساز در افغانستان.
10. Niazi، G، & Painting، N، (2016)، علل مهم افزایش هزینه‌ها، Procedia Engineering.
11. اولایا، جی، تیموری، ن و کریمی، س، (2017)، مطالعه هدف‌گذاری، ابتکار شفافیت زیربنای افغانستان.
12. اصول تدارکات، (2016)، اداره تدارکات ملی، حکومت جمهوری اسلامی افغانستان.
13. اسناد پروژه مشارکت خصوصی و پروژه مشاوره سرمایه‌گذاری عامه (2018).
14. صبغت‌الله کریمی، پورنگ فیروزفر، محدودیت‌ها در اجرای مشارکت سکتور خصوصی و عمومی در افغانستان (2005).
15. ترابی، ی، (2012)، چالش روبه رشد فساد در افغانستان، بنیاد آسیا.
16. یادداشت رهنمودی 7 ابتکار شفافیت زیربنای بین‌المللی: طرح یک پروسه اطمینان‌دهی، قابل‌دسترس در: <http://infrastructuretransparency.org/resource/guidance-note-7-designing-an-assurance-process-spanish/>
17. پلان زیربنای ملی (2017-2021)، (2016) وزارت مالیه، قابل‌دسترس در: <http://policymof.gov.af/home/wp-content/uploads/2019/01/Natioal-Infrastructure-NPP.pdf>
18. چارچوب ملی صلح و انکشاف افغانستان 2017 تا 2021، قابل‌دسترس در: <https://www.refworld.org/pdfid/5b28f4294.pdf>
19. پلان استراتژیک 2019 – 2022، مرکز بین‌المللی زیربناها <https://cdn.github.org/uat-umbraco/media/1074/gi-hub-strategic-plan-2019-2022.pdf>
20. افغانستان تا به 2030، اولویت‌های انکشاف اقتصادی در اوضاع شکننده، بانک جهانی، قابل‌دسترس در: <http://documents.worldbank.org/curated/en/156881533220723730/pdf/129161-WP-P157288-Afghanistan-to-2030-PUBLIC.pdf>

افغانستان

آدرس: دارالانشاء ملی، منزل ۴، وزارت اقتصاد
سرک وزات خارجه، چهار راهی ملک اصغر، کابل، افغانستان
شماره تماس: +۹۳۷۹۲۰۲۱۶۱۶
ایمیل: info@cost.af